

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar samt vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att renhushållningslagen och naturnäringslagen upphävs och att det i stället för dem stiftas en lag om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar. Propositionen innehåller bestämmelser om såväl av Europeiska unionen delfinansierade stöd som nationella stöd gällande finansieringen av investeringar inom renhushållning och naturnäringslagar och genomförandet av program, olika stödformer och grunderna för erhållande av stöd. I propositionen föreslås att bestämmelserna om delfinansiering från Europeiska unionen och om nationella stöd förenhetligas samt att de administrativa förfarandena samordnas och förenklas. I förslaget ingår också bestämmelser om beslutsfattande, ändringssökande, verkställighet och tillsyn. Genom lagen skall det bli möjligt att i enlighet med förordningar av statsrådet bevilja finansieringsstöd för nöutfooding av renar.

I lagen beaktas de ändringar som föranleds av de revideringar av EG:s strukturfondsverksamhet och gemensamma jordbrukspolitik som ingår i reformen Agenda 2000.

Den föreslagna lagen är en ramlag i det avseendet att de allmänna grunderna anges på lagnivå medan förfaringssätten skall anges närmare genom förordningar av statsrådet.

Stödåtgärder enligt den föreslagna lagen inriktas huvudsakligen på att förbättra befintliga renhushållnings- och naturnäringslagens livskraftighet och verksamhetsbetingelser. Stöd riktas däremot inte längre till bildandet av nya lägenheter genom markanvändningsåtgärder.

I fråga om nationella stöd motsvarar den föreslagna lagen i sak till största delen gällande lagstiftning. Det föreslås dock att förutsättningarna för erhållande av stöd ändras till vissa delar och att vissa begränsningar i fråga om stödmottagarna avskaffas. En så-

dan ändring är bl.a. att förutsättningarna för erhållande stöd definieras så, att erhållandet av stöd inte skall vara beroende av formen för näringsverksamheten. Stöd skall beviljas endast till den del det finns förutsättningar för livskraftig näringsverksamhet.

Enligt förslaget förutsätter erhållande av stöd att stödtagaren är bosatt inom renskötselområdet eller naturnäringsområdet. I fråga om boendekravet föreslås samtidigt att den nuvarande lägenhetsbundenheten avskaffas.

Det föreslås att uttryckliga bestämmelser om frivillig skuldsanering tas in i lagen i stället för de tidigare hänvisningsbestämmelserna. Vissa preciseringar föreslås i fråga om frivillig skuldsanering så, att skuldsaneringen i sak motsvarar vad som föreskrivs i lagen om finansiering av landsbygdsnäringslagar. Vid frivillig skuldsanering överensstämmer därmed de bestämmelser som gäller för renhushållnings- och naturnäringsidkare med bestämmelserna för andra som bedriver jordbruk. Lantbruksföretagare som fått stöd enligt landsbygdsnäringslagen har allt sedan 1993 kunnat genomgå frivillig skuldsanering, men för renhushållnings- och naturnäringsidkare har denna möjlighet funnits först fr.o.m. december 1998. Förslaget till lag möjliggör förutom statliga lån även i bruktagandet av räntestödslån.

Som en ny stödform föreslås tidsbegränsad befrielse från betalning av fordringar. På basis därav kan de svårast skuldsatta näringsidkarna under 2000 beviljas lättnader i betalningen av obetalda räntor och förfallet kapital utan att näringsidkaren i det skedet annars behöver underkastas frivillig skuldsanering. Fritt finansierade bostadskrediter skall likaså kunna konsolideras genom räntestödslån och statsborgen. Ansökan om stöd skall kunna lämnas in inom en viss tid och stödet skall kunna beviljas endast för betalningar som har förfallit under den tid förfa-

randet med frivillig skuldsanering inte har funnits, dvs. från och med den 10 september 1993. Skulder som uppkommit efter den 1 maj 1999 skall dock inte längre kunna saneras.

Det föreslås att bestämmelserna om disponering och förvärv av mark, vilka tidigare ingick i renhushållningslagen och naturnäringslagen, flyttas till lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond.

I propositionen ingår dessutom förslag till

ändring av hänvisningsbestämmelserna i tio olika lagar. Vidare föreslås skoltlagen ändras så att finansiering av skoltområdets kultur- och inforamtionstjänster samt andra tjänster är möjligt genom medel från gårdsbrukets utvecklingsfond.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. Tidpunkten för ikraftträdandet bestäms särskilt genom förordning.

INNEHÅLLSFÖRTEKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis	5
Allmänt	5
Lagen om renskötellägenheter	5
Naturnäringslagen	6
Renhushållningslagen	10
Renskötellagen	11
Lagändringar	11
2.2. Övriga nationella bestämmelser	12
Landsbygdsnäringslagen och lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999)	12
Lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket	13
Skollagen	13
3. Den internationella utvecklingen	14
3.1. Anslutningsfördraget	14
3.2. Europeiska gemenskapens regelverk	14
Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen	14
Lagstiftningen om Europeiska gemenskapens strukturfonder	14
3.3. Bedömning av nuläget	15
Allmänt	15
Ekonomiska svårigheter	16
4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	18
4.1. Propositionen mål och metoderna för att uppnå dem	18
4.2. De viktigaste förslagen	19
5. Propositionens verkningar	22
5.1. Ekonomiska verkningar	22
Allmänt	22
Gamla stödformer	23
Nya stödformer	23
5.2. Miljökonsekvenser	25
5.3. Verkningar i fråga om organisation och personal	25
5.4. Verkningar för medborgarna	26
6. Beredningen av propositionen	26
6.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	26
6.2. Utlåtanden	27
7. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	27
7.1. Lagen om företagsstöd	27
7.2. Gemenskapens riktlinjer för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter	27
DETALJMOTIVERING	28
1. Lagförslagen	28

1.1. Lagen om finansiering av renhushållning och naturnärningar	28
1 kap. Allmänna bestämmelser	28
2 kap. Nationellt finansieringsstöd	34
3 kap. Särskilda nationella finansieringsstöd för renbeteslagen	37
4 kap. Av EU delfinansierade åtgärder för utveckling av landsbygden	38
5 kap. Finansieringssystem	39
6 kap. Skuldsanering	45
7 kap. Myndigheter och uppföljning	48
8 kap. Återkrav	50
9 kap. Delgivning och ändringssökande	53
10 kap. Särskilda bestämmelser	53
11 kap. Stöd som gäller för en bestämd tid	55
12 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	60
1.2. Lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond	62
1.3. Lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder	62
1.4. Lagen om förvaltningen av landsbygdsnärningar i kommunerna	62
1.5. Lagen om företagsstöd	62
1.6. Aravalagen	62
1.7. Lagen om räntestöd för ägarbostäder	62
1.8. Lagen om överlåtelseskatt	63
1.9. Lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion	63
1.10. Renskötellagen	63
1.11. Skoltlagen	63
2. Närmare bestämmelser	63
3. Ikraftträdande	63
1. Lag om finansiering av renhushållning och naturnärningar	64
2. Lag om ändring av 2 och 3 § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond	83
3. Lag om ändring av 1 § lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder	84
4. Lag om ändring av 1 § lagen om förvaltningen av landsbygdsnärningar i kommunerna	84
5. Lag om ändring av 2 § lagen om företagsstöd	85
6. Lag om ändring av 1 § aravalagen	85
7. Lag om ändring av 1 § lagen om räntestöd för ägarbostadslån	86
8. Lag om ändring av 14 § lagen om överlåtelseskatt	86
9. Lag om ändring av 7 § lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion	87
10. Lag om ändring av 34 § renskötellagen	87
11. Lag om ändring av 8 och 13 § skoltlagen	88
BILAGA	89
2. Lag om ändring av 2 och 3 § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond	89
3. Lag om ändring av 1 § lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder	90
4. Lag om ändring av 1 § lagen om förvaltningen av landsbygdsnärningar i kommunerna	90
5. Lag om ändring av 2 § lagen om företagsstöd	91
6. Lag om ändring av 1 § aravalagen	92
7. Lag om ändring av 1 § lagen om räntestöd för ägarbostadslån	93
8. Lag om ändring av 14 § lagen om överlåtelseskatt	93
9. Lag om ändring av 7 § lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion	95
10. Lag om ändring av 34 § renskötellagen	96
11. Lag om ändring av 8 och 13 § skoltlagen	97

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Renhushållning och naturnäringsidkars idkas i de norra delarna av Finland. För att lösa finansieringsfrågorna inom renhushållningen stiftades renhushållningslagen (161/1990) den 9 februari 1990. Motsvarande finansieringslag för naturnäringsidkarna, naturnäringslagen (610/1984), stiftades den 24 augusti 1984. Största delen av de näringsidkare som stöds enligt naturnäringslagen får sin huvudsakliga utkomst av renskötelse. Renhushållningslagen och naturnäringslagen reglerar således huvudsakligen samma näringsform. Bestämmelserna har dock inte varit tillräckligt samstämmiga. Samma yrkesutövning har kunnat stödas enligt olika lagar beroende på näringsidkarens hemort eller renboskapens antal.

Strukturlagstiftningshelheten består av lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket, som gäller stöd som delvis finansieras av Europeiska gemenskapen och som styr genomförandet av Europeiska gemenskapens regelverk, samt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsidkare, renhushållningslagen och naturnäringslagen, vilka baserar sig uteslutande på den nationella finansieringen. Landsbygdsnäringslagen har stått som grund för den gällande nationella lagstiftningen. Trots att renhushållningslagen och naturnäringslagen är separata lagar, innehåller de ett flertal hänvisningar till landsbygdsnäringslagen. Eftersom landsbygdsnäringslagen upphävs, är det nödvändigt att hänvisningarna till den stryks i renhushållningslagen och naturnäringslagen. Vid de tidigare ändringarna av landsbygdsnäringslagen har det dessutom av praktiska skäl uppkommit oöndamålsenliga hänvisningar till den gällande renhushållnings- och naturnäringslagstiftningen. Med tanke på den praktiska lagtillämpningen är strävan att undvika hänvisningar till lagstiftningen om finansiering av landsbygdsnäringsidkare. Avsikten är att stifta en lag som kan stå som grund för all finansiering av renhushållning och naturnäringsidkars idkars i norra Finland. I den föreslagna lagen samlas alla bestämmelser om finansiering av renhushållning och naturnäringsidkars idkars så, att bestämmelserna gällande av EG delfinansierat stöd och nationellt stöd ingår i samma lag. Fördelen med den sammanförda lagstift-

ningen jämfört med det nuvarande systemet är att stödformerna förtydligas och författningarna förenhetligas för dem som utövar samma yrke. Dessutom minskar antalet författningar.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

De stränga naturförhållandena i Lappland begränsar möjligheterna att bedriva traditionellt jordbruk i de nordliga regionerna i Finland. Inom området finns det inte många alternativ för näringsidkande, och av hävd har invånarna förtjänat sitt levebröd med renskötelse. I de nordligaste kommunerna finns många som fortfarande skaffar sig en betydande del av sin utkomst från andra naturnäringsidkars verksamheter vid sidan av renhushållningen. Dessa näringar är viktiga för kommunerna i området.

Efter det att renhushållningslagen och naturnäringslagen stiftades har samernas materiella och administrativa ställning som renhushållnings- och naturnäringsidkare reglerats på grundlagsnivå. Som en grundrätt enligt 14 § 3 mom. (969/1995) Regeringsformen för Finland (94/1919) tryggades samernas rätt att såsom ett urfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. I 51 a § (973/1995) tillförsäkras samerna såsom ett urfolk kulturell autonomi inom sitt hembygdsområde i ärenden som angår deras språk och kultur. Organisatoriskt gäller sametingslagen (974/1995) samernas ställning som ett urfolk. I sametingslagen sägs att med samernas hembygdsområde avses Enontekiö, Enare och Utsjoki kommuner samt Lapin paliskunta benämnda renbeteslagsområde i Sodankylä kommun.

Lagen om renskötellägenheter

I dag är majoriteten av renhushållningsidkarna markägare, vilket har föranlett av lagen om renskötellägenheter, som stiftades 1969 (590/1969) och ändrades 1974 (351/1974). Åtgärder enligt lagen har gjort det möjligt att förbättra utkomsten och bostadsförhållandena för renhushållningsidkar-

na. Sådana renhushållningsidkare som fick sin huvudsakliga utkomst eller en väsentlig del därav av renskötsel fick del i dessa åtgärder. Tillämpningsområdet för lagen om renskötsellägenheter hade regionalt begränsats så, att förmåner kunde beviljas personer bosatta inom det renskötselområde som avses i 1 § renskötsellagen (848/1990). En allmän förutsättning för erhållande av stöd har dessutom varit att beviljandet av stöd har ansetts vara socialt ändamålsenligt och att sökanden i ekonomiskt hänseende har varit i behov av stöd.

Det har grundats sammanlagt 320 renskötsellägenheter. Dessutom har 289 tillskottsområden tilldelats tidigare lägenheter. Sammanlagt har ca 600 lägenheter stötts genom markförvärvsåtgärder. Sammanlagt 53 870 ha mark har använts för ändamål enligt lagen om renskötsellägenheter. Sammanlagt 63,2 milj. mk har beviljats för byggnadsarvoden och övriga bidrag enligt lagen om renskötsellägenheter, och 37,7 milj. mk för lån. En lägenhet enligt lagen om renskötsellägenheter kan innefatta tomtmark, högst fyra hektar bearbetad jordbruksmark samt ett skogsområde vars årliga avkastning, beroende på skogsområdets läge, har varit högst 60 - 75 kubikmeter fast mått. Den skogsbruksmark som saknas har kunnat ersättas med en andel i samfällid skog.

Vid verkställigheten av lagen om renskötsellägenheter har det kunnat konstateras att de näringsidkare som får sin utkomst av renskötsel får extra inkomster förutom av jordbruk också av jakt, fiske, insamling av naturprodukter samt tillverkning och försäljning av souvenirer. Med beaktande av naturnäringarnas betydelse för den lokala befolkningens utkomst och sysselsättning gällde det att genom specialåtgärder försöka förbättra levnadsförhållandena för naturnäringidkarna i de nordliga regionerna. Detta ansågs vara speciellt nödvändigt för sådana naturnäringidkare som inte kunde få stöd enligt lagen om gårdsbruksenheter (188/1977) eller jorrdispositionslagen (353/1958) eller lagen om renskötsellägenheter. Jorrdispositionslagen har sedermera upphävts genom landsbygdsnäringslagen (1295/1990), som upphävs genom lagen om finansiering av landsbygdsnäringslag (329/1999). Lagen om renskötsellägenheter har upphävts genom renhushållningslagen, som trädde i kraft den 1 mars 1990. Avsikten var att för de områden där naturnäringar-

na är viktiga skapa ett stödsystem som så övergripande som möjligt täcker även grundförutsättningarna för idkandet av näringarna. I detta syfte stiftades naturnärlingslagen 1984 för att komplettera lagen om renskötsellägenheter.

Naturnärlingslagen

Naturnärlingslagen syftar till att rikta stödåtgärder till personer som redan erhåller sin huvudsakliga utkomst av naturnärlingar. Genom statens försorg kunde sådana stödberättigade naturnärlingsidkare som inte ägde jord från förut beviljas tomtmark och tillskottsområden för näringsidkande i form av lågräntekrediter. Med stöd av naturnärlingslagen kan inom naturnärlingsområdet i den nordligaste delen av Lappland beviljas stöd för investeringar som behövs för naturnärlingar samt för byggande av bostadsbygggnader och förvärv av naturnärlingslägenheter. Lagen tillämpas i Enare, Enontekis, Utsjoki och Savukoski kommuner samt i de nordliga delarna av Muonio, Kittilä, Sodankylä och Salla.

Med naturnärlingar avses bl.a. jordbruk i liten skala, bärplockning, jakt, fiske och renhushållning samt företagsverksamhet i liten skala i samband med en naturnärling. Stödmetoderna utgörs av tilldelande av mark, andelar och rättigheter samt beviljande av krediter och bidrag. Stödtagaren skall huvudsakligen erhålla sin utkomst genom renhushållning eller naturnärlingar. Till sin ekonomiska ställning, sina förhållanden samt sina personliga egenskaper skall stödtagarna vara sådana att det bör anses ändamålsenligt att stöda dem.

En person som helt eller i huvudsak får sin utkomst av utövande av naturnärling kan omfattas av ågärder i enlighet med denna lag. Enligt tillämpningsföreskrifterna från 1985 har minimiinkomstnivån uppgått till 15 000 mk per år. 1990 höjdes minimiinkomstnivån till 30 000 mk per år.

Som ett ytterligare villkor för stödet har uppställts att inkomsterna av yrkesutövningen eller företagsverksamheten inte får vara större än de fastställda maximibeloppen. Enligt tillämpningsanvisningarna från 1985 har årsinkomsterna begränsats till 15 000 mk åren 1984—1991. År 1990 höjdes minimiinkomstkravet till 30 000 mk per år. Inkomsten knöts till förtjänstnivåindexet, och från ingången av 1994 har minimiinkomstgränsen

varit 31 552 mk.

Det har dessutom förutsatts att inkomsten är försäljningsintäkter av naturnäringsprodukter, och däri inräknas inte familjens eget bruk. Maximibeloppen för inkomster av andra än i naturnäringslagen avsedda yrken har begränsats genom statsrådsbeslut. Enligt statsrådets beslut 516/1992 har gifta/samboende par kunnat ha löneinkomster på 5 120 mk per månad (61 440 mk/år) utanför naturnäringsarna och en ensamstående 3 430 mk per månad (41 160 mk/år). Dessutom har inkomsterna fått höjas med 580 mk i månaden (6 960 mk/år) för varje sådant barn under 18 år som är i sökandens vård. Till de sammanlagda inkomsterna räknas ifrågasvarande persons egna inkomster i sin helhet och makens/sambons inkomster till den del de överstiger 280 mk i månaden (3 360 mk/år). Det låga kravet i fråga om inkomst av naturnäringsarna har baserat sig på tanken att naturnäringsidkarna lever utanför penninghushållningen och också skaffar sig huvuddelen av sin näring direkt från naturen. Dessutom har det antagits att traditionell renhushållning, traditionellt fiske och övrig traditionell insamling av naturprodukter inte kräver några stora produktionsinsatser och köptillgångar.

Åren 1985—1993 har 684 ansökningar om jord enligt naturnäringslagen lämnats in, av vilka 385 har godkänts. Av de sökande som godkänts som mottagare av jord har en tredjedel varit samer. Detta är mer än deras proportionella andel av alla som ansökt om jord. Genom markanvändningsåtgärder har det bildats 113 naturnäringslägenheter, 156 tillskottsområden och 8 andra områden. Sammanlagt har således sålts 277 områden, för vilka använts 6 133,37 ha mark. Däremot har sammanlagt ca 450 lägenheter fått stöd, jord eller finansiering enligt naturnäringslagen åren 1985—1993. Stöd enligt naturnäringslagen har under tiden 1985—1998 beviljats till ett belopp av sammanlagt 140 milj. mk. Av dessa har andelen bidrag uppgått till ca 75 milj. mk och andelen lån till 65 milj. mk.

De skogstillskottsområden som sålts till naturnäringsidkare har haft en areal på i genomsnitt 25 hektar, och det genomsnittliga trädbeståndet har varit 1 500 kubikmeter. När tillväxten beräknas till 1 % är virkesavkastningen 15 kubikmeter per år och i de sydligaste områdena 2 %, dvs. 30 kubikmeter per år. I ljuset av dessa nyckeltal kan det

konstateras att tillskottsområdena inte har någon egentlig betydelse för skogsbruket. Utnyttjandet av avverkningsutfallen möjliggör användning i liten skala av byggnadsvirke och virke för husbehov. Det gängse priset på orten har använts vid prissättningen av lägenheterna och tillskottsområdena. På 1990-talet har värdet på jord och virke sjunkit till följd av depressionen. Värdena har sedermera stigit på nytt. Det har dock föreslagits att staten bör justera priserna på tillskottsområden.

Av dem som har lägenheter och som fått stöd enligt naturnäringslagen har ca 70 % varit renhushållningsidkare: 42,8 % har uppgett att de får sin huvudsakliga utkomst av renhushållning och 27,9 % att de idkar renhushållning som binäring. För mer än hälften av dem har antalet renar understigit 56 inräknade renar när ansökan om jord har lämnats in. För omkring 90 % har antalet understigit 100 inräknade renar. Av antalet renar i renbeteslagen inom naturnäringsområdet varierar den andel som ägs av dem som har naturnäringslägenheter från 3 % till 23 % så, att andelen är minst i Muonio renbeteslag och störst i Ivalo renbeteslag. Det största antalet naturnäringslägenheter som idkar renhushållning har etablerats inom områdena för Näkkälä renbeteslag, Sompio renbeteslag i Kemi, Lapska armens renbeteslag och Muotkatunturis renbeteslag. Av dem som byggt sin naturnäringslägenhet har 149 meddelat att de idkar fiske, och av dessa har 31 uppgett att de får sin huvudsakliga utkomst därav. De fiskar huvudsakligen i Enare träsk eller i Lokka och Porttipahta konstgjorda sjöar.

Renhushållning

För närvarande har renhushållning godkänts som huvudsaklig utkomstskälla, om sökanden har ägt 80 inräknade renar. Det antal inräknade renar som saknats har kunnat ersättas genom arbetsdagar som utförts för renbeteslaget, varvid två arbetsdagar har motsvarat en ren. Antalet renar skall dock uppgå till minst tio, och av sökanden har dessutom krävts utbildning för renhushållningsyrket.

Overskridningen av det högsta tillåtna antalet renar i renbeteslagen och tvångsslaktningarna till följd därav har i en bestämd procents omfattning riktats även till små renboskap. Sökandenas planerade utökning av

renboskapen med ända upp till 100—150 inräknade renar har då inte blivit verklighet. Enligt uppgifterna för renskötselåret 1991—1992 stannar de inräknade renarna vid 100 eller därunder för omkring hälften av de renhushållningsidkare som fått stöd enligt naturnäringslagen.

Fiske

De goda fiskefångsterna i Enare träsk samt Lokka och Porttipahta konstgjorda sjöar åren 1988—1989 fick fiskarna att investera i båtar och fiskeredskap. Med stöd av naturnäringslagen har det varit möjligt att finansiera maskiner och anordningar som fiskarna behöver för att hantera och vidareförelä fisk. De fiskare som på basis av fiske i liten skala har etablerat sin lägenhet med stöd enligt naturnäringslagen har senare fått finansiering för sina investeringar genom stöd för småföretagarverksamhet enligt landsbygdsnäringslagen eller genom handels- och industriministeriets och utvecklingsområdesfondens företagsfinansiering.

Jakt

I en undersökning om ripjakten som näring och rekreationsform i Övre Lappland under jaktperioderna 1989—1990 och 1991—1992, Jordbruksstyrelsen 1992, har jaktens betydelse för befolkningen i området utretts. I de tre nordligaste kommunerna finns ca 100 personer som bedriver jakt i förvärvssyfte. Drygt en tredjedel av dem, ca 35 jägare, har en naturnäringslägenhet. Många har uppgett jakt som en av sina utkomstkällor. Ekonomiskt viktig är den dock bara för ca 10 % av naturnäringsidkarna. De som jagar i förvärvssyfte jagar i allmänhet 2—4 månader om året. Inkomsterna av jakten är beroende av variationen i djurbestånden. Under jaktperioden 1989—1990 har bytet för dem som jagar i förvärvssyfte varit ca 17 900 ripor och 1991—1992 ca 22 100 ripor. För att jagandet skall vara lönsamt, bör minimipriset för en flådd ripa vara 35—40 mk och för en hel ripa ca 30 mk styck. Ripan är det viktigaste fångstdjuret som är till salu. Andra fångstdjur är ren, vattenfåglar, hare och pälsdjur.

Skogsbär

Lapplands naturbärs- och svampbestånd,

de beräknade skördarna, utnyttjandet och deras betydelse som biinkomstkälla har stått som tema för projektet Polar-Marsi 86. I projektet har den biologiska totalskörden av skogarna i Lappland bedömts på basis av skogsinvesteringen och olika skogstypers resultat. Den genomsnittliga totalskörden för skogsbär i Lappland beräknades 1986 till 68,36 milj. kg blåbär, 61,19 milj. kg lingon, 215,15 milj. kg kråkbär och 7,92 milj. kg odon. Eftersom investeringsuppgifter saknas för skogarna i de nordligaste kommunerna, Utsjoki, Enare och Enontekis, är det svårare att beräkna hjortronskörden. För hela Lapplands län har skördeårets genomsnittliga biologiska hjortronskörd dock uppskattats till 12 milj. kg.

Av insamlingsprodukterna har hjortronplockningen den absolut största ekonomiska betydelsen. Elintarviketieto - Food Facts Oy för årlig statistik över de mängder skogsbär som kommer till affärerna. När de genomsnittliga mängder bär till affärerna som beräknats på basis av de bärsmängder som kommit till affärerna i Lappland multipliceras med de vägda medelpriserna för 1993 blir plockningsinkomsten 18,6 milj. mk. När totalvärdet beräknas bör också användningen för husbehov beaktas, vilken är mera än hälften av alla plockade bär. En grov generalisering på basis av projektet Polar-Marsi är att den årliga mängd hjortron, blåbär och lingon som plockas uppgår till ca 3 milj. kg för varje bärsort. Med medelpriserna för 1993 blir totalvärdet för bärplockningen i Lappland ca 49 milj. mk. Under goda skördeår beräknas totalvärdet för den insamlade bärskörden vara 10—15 milj. mk inom naturnäringsområdet.

Svampar

Enligt undersökningen Polar-Marsi 86 uppgår höstsvampskörden i Lappland till ca 300 milj. kg. Skörden av Lapplands alla matsvampar är 200 milj. kg och den genomsnittliga handelssvampskörden är 105 milj. kg. Under ett genomsnittligt år är vårens stenmurkelskörd ca 230 000 kg. I norra Finland har påträffats tolv handelssvampsorter enligt matsvampsförordningen (871/1981). Av dessa ger höstsvamparna de rikligaste skördarna. Stenmurklan, som ger skörd på våren, är en värdefull försäljningssvamp under goda skördeår.

Av Lapplands, liksom hela Finlands, na-

turtillgångar är den årliga svampskörden sämst utnyttjad. Enligt slutrapporten för Polar-Marsi 86 uppskattar plockarna att ca 14 % av svampskörden tas tillvara. Forskarna uppskattar dock att andelen är bara 0,2 %. I norra och i hela Finland används svampar också i ringa utsträckning. Användningen för husbehov inbegripet blir värdet för hela plockningen ca 1 milj. mk. Även renarna använder svampar som föda.

Naturprodukter och örter

I Lapplands län har det sedan 1992 funnits utbildnings-, forsknings- och rådgivningsprojekt för naturprodukts- och örtbranschen. Under tiden för projekten har det utbildats både lokala insamlingsproduktrådgivare, handelsörtplockare och odlare. Projektet Luonnollisestä Lapista (Naturligt från Lappland) år 1994 har ordnat regional verksamhet också inom naturnäringsområdet. Kommersiell plockning av naturliga örter lämpar sig synnerligen väl som binäring för dem som har en naturnäringslägenhet, eftersom det inte krävs några stora investeringar för att inleda verksamheten. I Lappland finns det dock bara lite lokal förädlingsverksamhet. Industriell produktion av plockningsprodukterna skulle erbjuda lokalbefolkningen en ny möjlighet att utvidga naturnäringsverksamheten och att få tilläggsförtjänster. Utöver den industriella förädlingsverksamheten kan efterfrågan utökas också när erfarenheten och efterfrågan tilltar. Värdet av olika ört- och naturprodukter för de producenter som deltog i projektet Luonnollisestä Lapista uppgick till ca 0,5 milj. mk år 1994.

Jordbruk i liten skala

I fråga om finansieringen av bostadsbyggnader gäller stödet inte enligt 5 § 1 mom. naturnäringslagen sådana gårdsbruksenheter där det jordbruk som bedrivs på dem i genomsnitt kräver en större arbetsinsats än 1 000 mantimmar per år. Stödet gäller inte heller sådana lägenheter vars totala areal överstiger 30 hektar. Enligt naturnäringslagens tillämpningsanvisning från 1991 får den totala arealen för en lägenhet som skall stödas inte överstiga 40 hektar.

Som specialjordbruk betraktas plantskole-, trädgårds- och växthusproduktion, odling av frilandsgroänsaker och pälsdjursskötsel. Inom

växthusproduktion betraktas 800 m² som produktionens maximala omfattning. När enbart specialjordbruk bedrivs godkänns det som huvudsaklig utkomstkälla, om den arbetsinsats som krävs är minst 2/3 av ovan nämnda.

Verksamhet vid sidan av naturnärningar

De viktigaste näringarna som idkas vid sidan av naturnärningarna är hemslöjdstillverkning av slidknivar, slädar, båtar och andra träprodukter, metallarbeten, maskinreparationer och traditionella lapplandshandarbeten, såväl för eget bruk som för försäljning som souvenirer. Produktionen har försiggått i liten skala och stora tillverkningsserier eller effektivitet har inte eftersträfvats. I samband med ansökan om finansieringsstöd anges inte den planerade produktionens omfattning, lönsamhet eller den inkomstökning som verksamheten möjliggör. Det har varit svårt att definiera gränsen mellan användning för husbehov, hobbyverksamhet och näringsidkande.

Den inkvartering av turister och det byggande av logibygnader som de som har en naturnäringslägenhet har ägnat sig åt har bara i ringa grad understötts 1985—1994. I de fyra nordligaste kommunerna har finansierats 1—2 projekt per kommun. Den höga boende- och servicenivå som turisterna kräver har höjt byggkostnaderna för logibygnaderna. Förväntningarna på de extra tjänster som företagarna erbjuder har också ökat. Företagets lokaliseringssort måste ha en dragningskraft som garanterar en hög beläggingsgrad för investeringarna. Turisterna bör erbjudas extra tjänster, t.ex. måltidsservice, guidade fiske- och jakturer samt utflykter i naturen. Utöver programservicen erbjuder försäljningen av kött-, fisk-, insamlings- och hantverksprodukter en betydande extra inkomst. Lösöre, snöskotrar, slädar och annan utrustning som turistföretagarna använder har dessutom finansierats med stöd för småföretagarverksamhet enligt landsbygdsnäringslagen.

Under de första skedena av lagens giltighetstid har stödåtgärderna huvudsakligen riktats till etablering av nya naturnäringslägenheter och till stöd för bostadsbyggande. Lagändringarna har dock syftat till att de lagenliga åtgärderna huvudsakligen skall inriktas så att de stöder och utvecklar näringarna på de befintliga naturnäringslägen-

heterna.

Renhushållningslagen

Bildandet av lägenheter enligt lagen om renskötsellägenheter hade till största delen slutförts. Bestämmelserna i lagen om renskötsellägenheter hade således inte någon praktisk betydelse med tanke på etableringen eller finansieringen av lägenheter. Utöver lagen om renskötsellägenheter stöddes renhushållningen som en del av stödåtgärderna enligt naturvårdslagen. Sådana var jorddispositions-, långgivnings- och bidragsåtgärder i anslutning till i första hand boende och naturvård. Naturvårdslagen har ett regionalt snävtare tillämpningsområde än lagen om renskötsellägenheter. Åtgärder enligt naturvårdslagen fick dock inte, på några undantag när, riktas till renskötsellägenheter enligt lagen om renskötsellägenheter, för vilka hade betalats premie för byggnadsarbete eller tilläggspremie för byggnadsarbete till förmån för ägaren eller innehavaren. Förmåner enligt lagen om renskötsellägenheter skulle sökas inom en bestämd tid. Stöd enligt naturvårdslagen var däremot inte bundna vid ansökningstider. Förutom enligt lagen om renskötsellägenheter kunde renhushållning stödas också enligt lagen om gårdsbruksenheter, när renhushållningen idkades vid sidan av det egentliga jordbruket. Att renhushållningen omfattades av flera lagar och att bestämmelserna var differentierade orsakade förvirring. Behovet av fortsatt finansiering för renskötsellägenheter som grundats i enlighet med lagen om renskötsellägenheter löstes delvis genom renhushållningslagen, som trädde i kraft den 1 mars 1990 och upphävde lagen om renskötsellägenheter. I renhushållningslagen sammanfördes författningarna om stöd för renskötsellägenheter och renbeteslag. På så sätt kunde renhushållningsnäringen bättre beaktas som en helhet när stödåtgärderna vidtogs.

Syftet med renhushållningslagen är att förbättra utkomstmöjligheterna och levnadsförhållandena för dem som idkar renhushållning samt för stödjande av renbeteslagens verksamhet överlata jord, andelar och fördelar samt bevilja bidrag och lån eller andra förmåner. Förutom bestämmelser som gäller enskilda renägare innehåller lagen bestämmelser om stödjande av renbeteslag. Renhushållningslagen tillåter dock inte finansiering av småföretags- och vidare-

förädlingsprojekt, utan endast stödjande av basnäringen, renskötsel och boende.

Markanvändnings-, långgivnings- och bidragsåtgärder i anslutning till boendet och idkandet av renhushållning är nödvändiga stödåtgärder med tanke på dem som idkar renhushållning. Det område där specialåtgärder gällande renhushållningsidkare och renbeteslag vidtas omfattar renskötselområdet enligt renskötsellagen. Området är betydligt mera vidsträckt än tillämpningsområdet för naturvårdslagen. Erhållandet av stöd förutsätter att personen är förtrogen med och har förmåga att utöva renhushållningsyrket. Dessutom förutsätts att personen är bosatt inom renskötselområdet, antingen på renskötsellägenheten eller på ett sådant avstånd att det är ändamålsenligt att idka renhushållning från lägenheten.

Stödåtgärderna riktas till sådana stödbehövande sökande som får sin huvudsakliga utkomst av renhushållning. Enligt 1 § renhushållningsförordningen (494/1991) kan en person anses få sin huvudsakliga utkomst av renhushållning, om han äger minst 80 livrenar. Avsikten har varit att åtgärderna inte skall riktas till personer vars egna eller makes inkomster av ett annat yrke än renhushållningsyrket är så pass stora att det inte kan anses motiverat att stöda dem uttryckligen som utövare av renhushållningsyrket. Bidrag kan inte beviljas en person vars egna eller sambos/makes årsinkomster av renhushållningen eller en naturnäring överstiger 100 000 mk. En ensamstående kan inte beviljas bidrag, om årsinkomsterna överstiger 50 000 mk. Övriga förmåner enligt renhushållningslagen kan inte beviljas, om sökandens eller makes sammanlagda inkomster överstiger 170 000 mk per år. Det samma gäller ensamstående, om inkomsterna överstiger 135 000 mk per år.

Jord har överlåtits till skottsområden för renhushållningslägenheter samt som andra områden som är nödvändiga för renhushållningen. Tillskottsområden har kunnat beviljas i sådan omfattning att den årliga uthålliga avverkningsmängden från sökandens skog blir högst 150 kubikmeter fast mått. En lägenhet som är större än så kan inte heller beviljas de andra förmåner som lagen erbjuder. Genom statliga bidrag eller lån kan en renhushållningslägenhet få finansiering för byggande av en bostads- eller ekonomibyggnad. Stödåtgärderna omfattar också vatten och avlopp samt vägbyg-

gande.

Renskötsellagen

Renskötsellagen (848/1990) tillämpas på bedrivande av renskötsel inom renskötselområdet. I 2 § sägs att renskötselområdet omfattar Lapplands län, med undantag av städerna Kemi och Torneå samt Keminmaa kommun, och av Uleåborgs län Hyrynsalmi, Kuivaniemi, Kuusamo, Pudasjärvi, Suomussalmi, Taivalkoski och Yli-Ii kommuner samt de områden av Puolanka, Utajärvi och Ylikiihinkömmuner som ligger norr om Kiminge älv och landsvägen Puolanka-Hyrynsalmi. Renar får endast ägas av medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet vilka bor inom renskötselområdet samt av renbeteslag inom detta. I lagen definieras begreppen slaktrenar, livrenar och inräknade renar. De renägare som bor inom renskötselområdet bildar ett renbeteslag, som skall se till att de renar som tillhör delägarna i renbeteslaget sköts inom renbeteslagets område. Renbeteslagen bildar en förening, vars uppgifter anges i 20 §. Renbeteslagsföreningen skall såsom ett samarbetsorgan för renbeteslagen utveckla renskötseln och renhushållningen, främja renskötselforskningen, försöksverksamheten i fråga om renskötsel och renförädlingen samt utföra övriga uppgifter som föreningen har enligt renskötsellagen. I statsbudgeten får föreningen årligen statsunderstöd för att täcka förvaltningsutgifter, löneutgifter, kontorsutgifter och andra utgifter enligt renskötsellagen. År 1998 hade 4,5 milj. mk reserverats för dessa ändamål. I statsbudgeten har också årligen anvisats medel för reparation och underhåll av renstängsel vid riksgränsen. År 1998 hade 4,7 milj. mk anvisats för ändamålet. Dessutom stöder staten vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, som bl.a. bedriver renforskning. I statsbudgeten har årligen också inlagts ett anslag för ersättning av djurskadegörelse (ca 9 milj. mk 1998).

Lagändringar

Den gällande renhushållningslagen och naturnäringslagen har ändrats flera gånger efter ikraftträdandet. Genom lag 436/1985 ändrades bostadslångivningen enligt naturnäringslagen så, att tillägsslånen avskaffades och bostadslånen beviljas som ett enda lån på högst 60 %. Genom ändringen kom sys-

temets räntor på bostadslån, lånetider och procentuella maximibelopp att stämma överens med bestämmelserna i lagen om bostadsproduktion (81/1982).

I samband med lagförslaget om decentralisering av beslutsfattandet inom jordbruksförvaltningen överfördes beslutsfattandet till vissa delar från jordbruksstyrelsen till lantbruksdistrikten. Genom ändringen (1311/1987) ankom beviljandet av bidrag enligt naturnäringslagen på de dåvarande lantbruksdistrikten. Jordbruksstyrelsen fick dock meddela närmare föreskrifter om bidrag, lån och övriga förmåner.

Naturnäringslagen och renhushållningslagen innehåller rikligt med hänvisningar. När lagen om gårdsbruksenheter upphävdes (1298/1990) ströks hänvisningarna till den föräldrade lagen om gårdsbruksenheter och ersattes i tillämpliga delar med hänvisningar till landsbygdsnäringslagen. Samtidigt utvidgades tillämpningsområdet för renhushållningslagen så, att jordinköpslån kunde beviljas en lägenhet vars avverkningsmängd höjdes från 75 kubikmeter fast mått till 150 kubikmeter fast mått. Dessutom upphävdes 7 § naturnäringslagen och 5 § renhushållningslagen genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1991. I paragraferna föreskrevs att en person som erhållit byggnadsbidrag enligt naturnäringslagen eller stöd enligt renhushållningslagen inte fick ges arbetslöshetsdagpenning under de fem år som följde på beviljandet av stödet. Näringsidkaren kunde vara arbetslös arbetssökande, men arbetslöshetsdagpenning kunde inte utbetalas. Bestämmelsen intogs i lagen på sin tid därför att det inte ansågs ändamålsenligt att en person som får ett betydande statligt näringsstöd på basis av den naturnäringslag eller hon idkar dessutom skulle få arbetslöshetsersättning. Efter det att lagrummet upphävdes och på grund av den ökade arbetslösheten till följd av det försämrade allmänna ekonomiska läget får omkring hälften av dem som har en naturnäringslägenhet som de byggt upp en del av sin utkomst från arbetslöshetsdagpenningarna.

Renhushållningslagen och naturnäringslagen ändrades vid ingången av 1992 (1561/1991) så, att statliga lån som beviljas med stöd av lagarna får beviljas under statens ansvar från och med ingången av 1992. Från och med ingången av 1993 svarade staten dessutom delvis för statliga lån som med stöd av dessa lagar eller motsvarande

tidigare lagar beviljats före 1992. Ändringen syftade till att minska de solvens- och balansräkningskostnader som åsamkats de kreditinstitut som beviljat statliga lån.

Med anledning av Finlands anslutning till Europeiska unionen stiftades lagen om strukturlagstiftning inom jord- och skogsbruket (1303/1994). Med stöd av den kunde av Europeiska gemenskapen delfinansierade strukturstöd för jord- och skogsbruket tas i bruk och administreras efter anslutningen till unionen. Samtidigt ändrades renhushållningslagen och naturnäringslagen så, att de reglerade stöd som helt och hållet beviljas av nationella medel.

Bestämmelserna om sökande av ändring i renhushållningslagen och naturnäringslagen reviderades genom lag 170/1995, som trädde i kraft 1995. Antalet förbud att överklaga minskades och besvärstillståndsförfarandet förenklades.

Renhushållningslagen och naturnäringslagen ändrades samtidigt som landsbygdsnäringslagens bestämmelser om statens ansvar för gottgörelser till kreditinrättningarna preciserades (366/1996). Bestämmelserna om statens ansvar i renhushållningslagen och naturnäringslagen anpassades till lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) och lagen om företagssanering (47/1993). Bestämmelserna kompletterades så, att gottgörelse kunde betalas i vissa fall trots att säkerheten för ett statligt lån inte hade realiserats.

I samband med den nya jordabalken (540/1995), som trädde i kraft vid ingången av 1997, bringades renhushållningslagens och naturnäringslagens bestämmelser om lagstadgade panträtter (1287/1996) i överensstämmelse med bestämmelserna i den nya jordabalken. Samtidigt slopades den lagliga panträtten för statens köpeskillingsfordringar samt för av statsmedel beviljade bidrag som skulle indrivras. Bestämmelserna om panträtt för ogulden köpeskillning upphävdes. Köpeskillingsfordringar kan tryggas genom en inteckningsbaserad panträtt eller, efter den nya jordabalkens ikraftträdande, även med äganderätts- och hävningsförbehåll. I den nya jordabalken finns inte heller någon bestämmelse om panträtt för ogulden köpeskillning. I samband med att den lagstadda panträtten slopades avskaffades också den omedelbara verkställbarheten i fråga om statens köpeskillingsfordringar. Med tanke på fastighetsköparens rättsskydd kunde det

inte anses tillfredsställande att en fordran som baserade sig på ett fastighetsköp kunde indrivras ur en överlåten fastighet utan att ärendet först underställdes domstolsutredning.

När lagen om arbetskrafts- och näringscentraler (23/1997) stiftades ändrades också renhushållningslagen och naturnäringslagen till den del författningstextens benämning lantbruksdistrikt enligt den gamla organisationen ersattes med den nya benämningen arbetskrafts- och näringscentral.

År 1997 ändrades renhushållningslagen och naturnäringslagen genom lag 573/1997 och 574/1997 så, att motsvarande regler som gäller för motsvarande av Europeiska gemenskapen delfinansierade statliga lån skall stå som grund för bestämmandet av ränta på statliga lån som beviljas fr.o.m. den 1 januari 1996. Dessutom sänktes den årliga räntan på statliga lån och försäljningsprisfordringar som uppkommit före 1996 i fråga om statliga lån och försäljningsprisfordringar till 2,5 % och den årliga räntan på bostadslån till högst 4 %. Renhushållningslagen och naturnäringslagen ändrades i fråga om ändringssökande, delgivning av beslut och uppbärande av avgift för ärendets behandling så att lagarna motsvarade förvaltningsprocesslagen (586/1996), som hade trätt i kraft den 1 december 1996. Det föreslogs att renhushållningslagen och naturnäringslagen skulle kompletteras med bestämmelser om frivillig skuldsanering. Införandet uppskjöts dock på grund av att godkännande från Europeiska gemenskapernas kommission saknades.

2.2. Övriga nationella bestämmelser

Landsbygdsnäringslagen och lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999)

Landsbygdsnäringslagen trädde i kraft vid ingången av 1991. Samtidigt upphävdes lagen om gårdsbruksheter, som tidigare styrts finansieringen av gårdsbruket. Syftet med landsbygdsnäringslagen är att förbättra gårdsbrukets struktur och verksamhetsbetingelser samt att främja näringsverksamheten på landsbygden och göra den mångsidigare så att de mål som uppställts för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik beaktas. Lagens mål nås med hjälp av ekonomiska stöd. Stöd kan beviljas ett företag

som anses ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet. Beviljande av stöd förutsätter att stödtagaren bor på lägenheten eller i dess närhet. I fråga om den som skall stödas uppställs dessutom villkor som gäller hans eller hennes ställning, omständigheter och personliga egenskaper. Utöver bestämmelser om finansieringen av de egentliga landsbygdsnäringarna innehåller lagen bestämmelser om förvärv och överlåtelse av mark i avsikt att uppnå lagens syften. I lagen finns även bestämmelser om frivillig skuldsanering. I renhushållningslagen och naturnäringslagen finns rikligt med hänvisningar till landsbygdsnäringslagen.

År 1998 avlät regeringen till riksdagen en proposition (RP 60/1998) med förslag till lag om finansiering av landsbygdsnäringar. I reformen förenas den gällande strukturpolitiklagen och landsbygdsnäringslagen till en lag om finansiering av landsbygdsnäringar. Landsbygdsnäringslagen och strukturpolitiklagen tillämpas dock innan den nya lagen träder i kraft. Lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) har getts, men tidpunkten för ikraftträdandet bestäms särskilt genom förordning. Avsikten är att en proposition med förslag till ändringar av lagen skall avlätas till riksdagen. Där beaktas de ändringar i lagstiftningen som föranleds av programmet Agenda 2000.

I den föreslagna lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar eftersträvas en strukturell helhet som motsvarar lagen om finansiering av landsbygdsnäringar. I stället för hänvisningar till lagen om finansiering av landsbygdsnäringar tas motsvarande bestämmelser i tillämpliga delar in i lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar. Därmed överförs strukturpolitiklagens gällande principer i tillämpliga delar till att gälla även finansieringen av renhushållning och naturnäringar. Lagen om finansiering av landsbygdsnäringar, som träder i kraft vid en senare tidpunkt, kommer alltså att tillämpas på de näringsidkare som inte kan stödas enligt lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar.

Lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket

Lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket, nedan strukturpolitiklagen, stiftades efter Finlands anslutning till Europeiska unionen. Lagen trädde i kraft vid

ingången av 1995. Lagen är en ramlag där statsrådet har getts fullmakt att ta i bruk strukturstöd för jord- och skogsbruket, vilka delfinansieras av Europeiska gemenskapen. Syftet med lagen är att främja gårdsbrukets och landsbygdsnäringarnas strukturella anpassning till Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik samt att skapa förutsättningar för att landsbygden i övrigt utvecklas. Lagen möjliggör också genomförandet av målprogram och gemenskapsinitiativ inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

I strukturpolitiklagen finns bestämmelser om administrationen av sådana stödssystem för gårdsbruket, förädlingen av jordbruksprodukter och programbaserade stödssystem för landsbygden vilka delfinansieras med medel ur Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket. Lagen gäller strukturstödet som helhet, dvs. både gemenskapens och finska statens andel av stödet.

Skoltlagen

Majoriteten av den skoltbefolkning som i slutet av andra världskriget överflyttades från Petsamo placerades i Enare kommun. Eftersom skoltarna jordägförhållanden var oklara på det område som avträdades, kunde de inte, på några undantag när, koloniserats med stöd av markförvärvslagstiftningen, utan det behövdes särskilda åtgärder för att kolonisera dem och säkra deras utkomst. Efter det att statsrådet genom sina beslut åren 1946 och 1947 hade fastställt området för placeringen av skoltarna, bosatte sig 407 skoltar där. Skoltlagen (253/1995) trädde i kraft 1995, och den ersatte den tidigare lagen med samma namn (611/1984). Syftet med lagen är att främja levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna för skoltarna och inom skoltområdet samt att främja skolkulturen. I syfte att uppnå målen används skoltområdet bl.a. genom att naturnäringar och andra näringar främjas och skoltarnas bostadsförhållanden förbättras. I lagen sägs att en förutsättning för att skoltar skall kunna bli delaktiga av stödåtgärderna är att de bor stadigvarande inom skoltområdet. Skoltlagen tillämpas enbart inom skoltområdet, som omfattar östra delen av Enare kommun. Däri ingår Nitsijärvi, Sevettijärvi och Näätmö gårdsgrupper i norra Enare samt Keväjärvi och Nellimö gårdsgrupper i södra Enare.

3. Den internationella utvecklingen

3.1. Anslutningsfördraget

I anslutningsakten till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (EU) avtalades om arrangemang gällande strukturstöd under övergångsperioden. Enligt anslutningsakten kan Finland fram till utgången av 2001 bevilja nationellt stöd för gårdsbruksidkare med ekonomiska svårigheter. Utgående från anslutningsakten fastställdes olika områden på basis av de stöd som skall riktas till dem. Finland har indelats i stödområdena A, B och C. I anslutningsakten har gårdsbruket getts en bred definition så att det omfattar renhushållning och naturnäringar.

I anslutningsfördraget behandlades samernas ställning i protokoll nr 3. I protokollet erkände parterna samernas särställning som urfolk. Enligt inledningen till protokollet erkände Finland liksom även Sverige såsom avtalsslutande parter de förpliktelser och åtaganden som de har gentemot det samiska folket enligt nationell och internationell rätt i syfte att bevara och utveckla det samiska folkets näringar, språk, kultur och levnadsätt. De beaktade att den traditionella samiska kulturen och samernas näringar är beroende av naturnäringar som renskötsel, jakt och fiske.

3.2. Europeiska gemenskapens regelverk

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen

De grundläggande bestämmelserna om jordbruket ingår i avdelning II (Jordbruk) i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I avdelningen finns också bestämmelser om målen för den gemensamma jordbrukspolitik. För uppnåendet av målen har Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) inrättats i enlighet med artikel 34 i fördraget. Utvecklings- och garantifonden för jordbruket består av en utvecklingssektion och en garantisektion.

De grundläggande bestämmelserna om strukturfondernas verksamhet finns i avdelning XIV i fördraget (ekonomisk och social sammanhållning). Enligt artikel 130 a skall gemenskapen i syfte att främja en harmonisk utveckling inom hela gemenskapen utveckla och fullfölja sin verksamhet för att stärka sin

ekonomiska och sociala sammanhållning. Ett generellt mål är också att gemenskapen särskilt strävar efter att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade, inbegripet landsbygdsområdena. Gemenskapen stöder uppnåendet av målen genom sin verksamhet som den bedriver via strukturfonderna, Europeiska investeringsbanken och andra finansiella instrument. Strukturfonderna är utvecklingssektionen vid EUGFJ, Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).

På nationella stöd för jordbruket tillämpas inom vissa gränser de bestämmelser om statliga stöd som ingår i artiklarna 87-89 i fördraget. I artiklarna anges stödets lämplighet för den gemensamma marknaden. Kommissionen har dessutom gett ett betydande antal gemenskapsriktlinjer och ramar i fråga om godkännande av statliga stöd. Kommissionen undersöker hur pass väl stöden lämpar sig för den gemensamma marknaden. Den medlemsstat som saken gäller får inte vidta de åtgärder den föreslagit förrän ett slutligt beslut har meddelats om förfarandet.

Lagstiftningen om Europeiska gemenskapens strukturfonder

Europeiska gemenskapernas kommission framlade den 15 juli 1997 meddelandet Agenda 2000 där unionens framtida politik och utvecklingsbehov klarläggs. Rådets förordning (EG) nr 1260/1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna (nedan den allmänna förordningen om strukturfonderna) trädde i kraft den 29 juni 1999. Utöver den allmänna förordningen har rådet utfärdat särskilda förordningar för strukturfonderna, rådets förordning (EG) nr 1261/1999 om Europeiska regionala utvecklingsfonden, rådets förordning (EG) nr 1262/1999 om Europeiska socialfonden, rådets förordning (EG) nr 1263/1999 om Fonden för fiskets utveckling, rådets förordning (EG) nr 1264/1999 om ändring av förordning (EG) nr 1164/94 om inrättandet av en sammanhållningsfond och rådets förordning (EG) nr 1265/1999 om ändring av bilaga II till förordning (EG) nr 1164/94 om inrättandet av en sammanhållningsfond.

Den allmänna förordningen om fondernas verksamhet innehåller bestämmelser om bl.a. strukturfondernas syften och uppgifter, användning av medel, programarbete och ad-

ministration i övrigt samt övervakning och kontroll av effektiviteten i stödet från fonderna. Den allmänna förordningen har ersatt de nuvarande två förordningarna om strukturfondernas verksamhet, vilka är

- rådets förordning (EEG) nr 2081/93 om ändring av förordning (EEG) nr 2052/88 om strukturfondernas uppgifter och effektivitet samt om samordning av deras verksamheter dels inbördes, dels med Europeiska investeringsbankens och andra befintliga finansieringsorgans verksamheter och

- rådets förordning (EEG) nr 2082/93 om ändring av förordning (EEG) nr 4253/88 om tillämpningsföreskrifter för förordning (EEG) nr 2052/88 om samordningen av de olika strukturfondernas verksamheter dels inbördes, dels med Europeiska investeringsbankens och andra befintliga finansieringsorgans verksamheter.

Reformen syftar till att centrera strukturfondernas verksamhet samt förenkla och decentralisera verksamheten med hjälp av metoder som garanterar större effektivitet och tillsyn. Fondernas verksamhet koncentrerar sig på tre mål och fyra gemenskapsinitiativ.

I den allmänna förordningen om strukturfonderna definieras följande syften och huvudmål:

- 1) att främja utvecklingen och den strukturella anpassningen av regioner som släpar efter i utvecklingen (mål 1),

- 2) att stödja den ekonomiska och sociala omställningen i regioner med strukturella problem (mål 2), och

- 3) att stödja anpassningen och moderniseringen av politiken och systemen när det gäller utbildning, yrkesutbildning och sysselsättning (mål 3).

Mål 3 ger finansiellt stöd utanför regioner eller områden som omfattas av mål 1. De regioner som kan få stöd enligt det nuvarande mål 6 omfattas av mål 1.

Under den nya programperioden kan fyra gemenskapsinitiativ genomföras: LEADER, INTERREG, URBAN OCH EQUAL. Under den följande fondperioden binds gemenskapsinitiativet LEADER inte längre till målområdena, utan gemenskapsinitiativ kan genomföras också utanför målområdena 1 och 2. Varje initiativ finansieras endast ur en strukturfond, vars verksamhetsområde kan utvidgas till de andra fondernas verksamhetsområde, om åtgärderna kräver det.

Inom målområdena 1 och 2 skall det för varje region uppgöras ett samlat programdo-

kument enligt det förfarande som föreskrivs i den allmänna förordningen om strukturfonderna. I andra regioner än i det område som omfattas av mål 1 skall det dessutom uppgöras en regional plan för utveckling av landsbygden enligt rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden, nedan EG:s förordning om utveckling av landsbygden. De associerade åtgärderna enligt förordningen om utveckling av landsbygden gäller hela landet och för dem uppgörs en horisontell plan för utveckling av landsbygden. För gemenskapsinitiativen uppgörs separata gemenskapsinitiativprogram.

Den allmänna förordningen om strukturfonderna innehåller dessutom allmänna bestämmelser om stöd ur fonderna och den finansiella förvaltningen av fonderna. För den finansiella förvaltningen skall medlemsstaten utse en utbetalande myndighet. För säkerställandet av effektiviteten i stödåtgärderna innehåller förordningen bestämmelser om förvaltningsmyndigheten, som bl.a. ansvarar för att programdokumentet administreras och genomförs effektivt och korrekt, samt om övervakningskommittéer, indikatorer för övervakningen och rapporter om genomförandet. Dessutom innehåller förordningen bestämmelser om finansiell kontroll, utvärdering, resultatreserv, offentlighet och kommittéer.

3.3. Bedömning av nuläget

Allmänt

I vid bemärkelse består den strukturlagstiftningshelhet som gäller gårdsbruket av lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket, vilken gäller stöd som EU delfinansierar samt styr verkställigheten av EG:s regelverk och kompletterar den, samt av renhushållningslagen, naturnäringslagen och landsbygdsnäringslagen, vilka helt och hållet baserar sig på den nationella finansieringen. Av dessa gäller lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket samt landsbygdsnäringslagen i första hand förbättrande av gårdsbrukets och de övriga landsbygdsnäringsarnas verksamhetsbetingelser. Renhushållningslagen och naturnäringslagen utgör däremot tydligt en egen helhet, som syftar till att förbättra verksamhetsbetingelserna för renhushållning och na-

turnärningar i de nordligaste delarna av landet.

Bakgrunden till den nationella strukturlagstiftningen utgörs av den tidigare lagstiftningen om kolonisation, markförvärv, jorddisposition och finansiering av jordbruket. Trots att renhushållningslagen och naturnäringslagen är separata lagar innehåller de flera hänvisningar till landsbygdsnäringslagen. Ändringar av landsbygdsnäringslagen har således föranlett behov av att ändra även renhushållningslagen och naturnäringslagen. Eftersom ändringarna av praktiska skäl inte har företagits samtidigt har det varit svårt att tillämpa lagarna.

Finlands anslutning till Europeiska unionen och den ändring av författningsgrunden för strukturlagstiftningen som föranletts av detta har varit den väsentligaste förändringen i omvärlden under de senaste åren. Lagstiftningen om EU-delfinansieringen grundar sig i första hand på EG-förordningar jämte kompletterande nationella författningar. Bestämmelser som uteslutande grundar sig på den nationella finansieringen finns däremot i separata lagar. I fråga om finansieringen av landsbygdsnäringar har situationen i praktiken utformats så, att på stödformer som med tanke på målgrupperna är likartade tillämpas sådana förutsättningar som avviker från varandra på basis av olika slags lagstiftning. Med tanke på den praktiska tillämpningen utgör strukturlagstiftningen en svårbegriplig helhet. Detta är otillfredsställande såväl för stödtagarna och de andra målgrupperna som för förvaltningen. Av dessa orsaker pågår en revidering av jordbrukets strukturlagstiftning, där bestämmelserna om näringsverksamheten på landsbygden har sammanförts till en helhet. Strukturpolitiklagen och landsbygdsnäringslagen har sammanförts till en ny lag om finansiering av landsbygdsnäringar. Än så länge finns det inte några bestämmelser om när lagen skall träda i kraft. Avsikten är att lagstiftningen om renhushållning och naturnäringar skall bilda en egen lagteknisk helhet. Avsikten är också att i anslutning till sammanföringen av lagarna utfärda en förordning av statsrådet, genom vilken det föreskrivs närmare om grunderna för beviljandet av stöden och om stödformerna. Vid behov kan statsrådet dessutom fastställa de största tillåtna totala inkomsterna av annan än i lagen avsedd yrkesutövning.

Ett centralt problem vid samordningen av

systemen har varit att de villkor för beviljande av stöd som uppställs i EG:s regelverk och de nationellt uppställda villkoren delvis har definierats på ett oenhetligt sätt. Definitionerna avviker bl.a. i fråga om granskningen av inkomster utifrån. Även bestämmelserna om beslutsfattande, ändringssökande och övervakning avviker från varandra. Dessa missförhållanden bör avhjälpas genom att villkoren och förfarandena förenhetligas.

Frivillig skuldsanering för gårdsbruksenheter har utretts bl.a. i promemorian av arbetsgruppen för gårdsbrukets skulder (JSM:s arbetsgruppspromemoria 1996:8). För näringsidkare som fått stöd enligt renhushållnings- eller naturnäringslagen har frivillig skuldsanering varit möjlig först fr.o.m. den 22 december 1998. Renhushållningsidkare har kunnat beviljas frivillig skuldsanering enligt landsbygdsnäringslagen fr.o.m. 1993, förutsatt att renhushållningsidkaren också har bedrivit traditionellt jordbruk. Motsvarande skuldsanering har däremot inte kunnat beviljas en gäldenär som idkar enbart renhushållning eller en naturnäring. Detta försätter de gäldenärer som idkar renhushållning eller en naturnäring i olikvärdig ställning jämfört med de näringsidkare som bedriver jordbruk. Detta kan betraktas som ett missförhållande, eftersom jordbrukare som fått stöd enligt landsbygdsnäringslagen har kunnat få frivillig skuldsanering fr.o.m. 1993. År 1997 (RP 54/1997) föreslogs att frivillig skuldsanering skall utsträckas till renhushållning och naturnäringar. Det föreslogs då att hänvisningar till frivillig skuldsanering enligt landsbygdsnäringslagen skulle tas in i lagarna. Före verkställigheten skall stödåtgärden officiellt godkännas av Europeiska gemenskapernas kommission. Förslaget godkändes först i december 1998, och därför har skuldsaneringen inte kunnat tillämpas tidigare.

Ekonomiska svårigheter

I den gällande lagstiftningen har de låga inkomstgränserna setts som en problempunkt så till vida att om maken t.ex. förvärvsarbetar utanför lägenheten kan detta påverka den andra makens möjligheter att få stöd inom näringsverksamheten. Makens förvärvsinkomster har många gånger gjort det möjligt att utöva näringsverksamhet utanför penninghushållningen och genom den förvärvsarbetande makens inkomster har familjens

kostnader för uppehålle kunnat täckas, vilka i det moderna samhället förutsätter betalmedel som hör till byteshushållningen. Beaktandet av makens inkomster bör bedömas också ur äktenskapslagens (234/1929) perspektiv, därför att beaktandet av makens inkomster vid bedömningen av stödberättigandet i fråga om den andra makens näringsverksamhet för sin del förpliktar maken att delta i den andra makens näringsverksamhet, medan makarna enligt äktenskapslagen endast är underhållsskyldiga i enlighet med sin försörjningsförmåga.

Den unga generation som idkar renhushållning och naturnäringar har anammat en modern livsstil och levnadsstandard, där penninghushållningen är av primär betydelse jämfört med natur- och byteshushållningen. Etablering av en ny lägenhet, byggande, utveckling av näringen samt bildande av familj infaller ofta vid samma tidpunkt. Näringsidkaren får skulder på ca 250 000—400 000 mk för lägenhetens pris, byggnadslån och eventuella investeringar i näringsverksamheten. Under de första åren av genomförandet av lagen har minimikravet på inkomsten av naturnäringarna varit lågt. För många naturnäringar gäller att inkomsten har sjunkit när kostnaderna har ökat och när försäljningspriserna för produkterna har sjunkit. Idkandet av naturnäringar, ökningen av renboskap eller intäkten av fiske har inte heller genomförts planenligt på alla områden. Näringsidkarnas utkomst har inte heller kunnat undgå att påverkas av den allmänna ekonomiska försämringen i samhället och den ökade arbetslösheten på 1990-talet. I dag har många näringsidkare stora svårigheter att klara av sina ekonomiska förpliktelser.

På basis av material som insamlats hos kreditinstitutet i december 1998 har man försökt kartlägga omfattningen av problem som gäller skötseln av lån. De krediter som renhushållnings- och naturnäringsidkarna har vid kreditinstitutet uppgår sammanlagt till mer än 100 milj. mk. Cirka 570 kundhelheter har beviljats kredit. Av dessa har 105 kunder (18,42 %) haft osanerade krediter, där räntorna eller amorteringarna har försejats med mer än tre månader eller banken har reglerat kundens krediter. Dessa problemgårdar har krediter för totalt mer än 22 milj. mk. Antalet problemkrediter är ca 250. I fråga om problemkrediterna är säkerhetsunderskottet ca 6 milj. mk. Bland de

statliga lån som kreditinstitutet sköter finns det oskötta ränte- och amorteringsskulder till ett belopp av sammanlagt 2,3 milj. mk. Motsvarande belopp för lån som beviljats av kreditinstitutens medel är 4,1 milj. mk.

Under 1998 ansökte sammanlagt ca 60 av bankernas kundhelheter om betalningslättnader. Kreditinstitutet har bedömt att behovet av betalningslättnader inte minskar i framtiden och att det även i fortsättningen torde vara nödvändigt att sälja lägenheter på exekutiv auktion.

Statens försäljningsprisfordringar som förmedlats av staten och därmed inte upptagits i bankernas statistik har för näringarna i fråga beviljats sammanlagt 585 st. Fordringarna uppgår till sammanlagt 15,4 milj. mk. Räntor och amorteringar för dessa fordringar har förfallit till ett belopp av sammanlagt 1,3 milj. mk. Samma näringsidkare kan ha både krediter som förmedlats av kreditinstitut och statens försäljningsprisfordringar. Ovan nämnda siffror kan således delvis överlappa varandra.

Renhushållningens och naturnäringarnas struktur har förändrats. Samtidigt som också samhället i övrigt har förändrats har idkandet av de nordliga näringarna blivit mera tekniskt och mekaniserat. Därmed har investeringarna och kostnaderna ökat. Näringsidkandet beror mycket på växlingarna i naturförhållandena. Också många andra överraskande omständigheter har föranlett likviditetsproblem. De beskrivs i det följande.

En betydande del av de renhushållningsidkare som har en naturnäringslägenhet är ättlingar till personer som haft en renskötselägenhet som bildats enligt lagen om renskötselägenheter. Bristerna både i renhushållningsidkarnas pensionssystem och i fråga om möjligheterna att etablera en ny lägenhet har främjat splittringen av renboskapen och fördröjt generationsväxlingarna på renskötselägenheterna, vilka innebär att den äldre generationen avstår från näringsidkandet till fromma för den yngre generationen. Det moderna renhushållningsidkandet har krävt rikligt med industriella produktionsinsatser. Sänkta priser på renkött, medicinsk behandling av renar, stegrade kostnader för slakterierna och slaktningen samt den allmänna mekaniseringen av renskötselarbetet har ökat kostnaderna och samtidigt försämrat lönsamheten inom branschen. På grund av markanvändningsåtgärder har renbetesmarker överförts till att användas bl.a. av kraftverken,

inom gruv- och kolonisationsverksamheten samt för trafiken. Betesområdena har krympt och till följd av splittringen har det blivit svårare att använda dem. Denna utveckling har medfört att det inte finns tillräckligt med betesmarker och behovet av extrautfodring av renarna har ökat.

De som bedriver fiske i Lokka och Portti-pahta konstgjorda sjöar samt i Enare träsk har haft ekonomiska svårigheter i början av 1990-talet. Fiskbestånd har planterats ut i Enare träsk, som befinner sig på de yttersta gränserna för det område där fiskarna förekommer av naturen. På grund av de stränga naturförhållandena uppvisar fiskbestånden en stor årlig variation. Förutom fiskfångsternas naturliga variation har väderleksförhållandena på 1990-talet varit ogynnsamma för fiskbeståndets fortplantning. Laxfisket sommartid i Tenojokivarsi hänför sig av hävd till den inkvartering av och redskapsuthyrning för fiskturister som bedrivs på området. Verksamheten är konjunkturkänslig.

Bland dem som har fisket som huvudsyssla kräver marknadsföringen av fisk, säkerställandet av en kylkedja från fiskfångsten till kunden, transporten och breddandet av produkturvalet fortsatt utveckling av funktionerna och framtida investeringar i vidareförädlingen.

Enligt undersökning har det fr.o.m. decennieskiftet 1990 förekommit stora svårigheter inom marknadsföringen av ripor. Priset på ripa har sjunkit med en tredjedel på grund av importen från Ryssland. De ökade kostnaderna för snöskotrar och bränsle som används vid jakten har försämrat resultatet, och i dag täcker försäljningsintäkterna inte alltid de utgifter som jakten föranleder.

Med hänsyn till strukturomvandlingen inom jordbruket och den tekniska utvecklingen bör jordbrukets maximistorlek, en arbetsinsats som kräver i genomsnitt 1 000 man-timmar, höjas och i fråga om huvudsaklig inkomst bör definitionen på jordbruk ändras så att den motsvarar den nuvarande utvecklingen inom jordbruket.

4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

4.1. Propositionen mål och metoderna för att uppnå dem

Propositionen syftar i första hand till att sammanföra bestämmelserna om finansiering

av renhushållning och naturnäringar. Det är ändamålsenligt att sammanföra två lagar med i hög grad samma innehåll och vilka huvudsakligen gäller utövning av samma yrke inom geografiskt sett samma område. I propositionen är sammanföringen huvudsakligen av teknisk natur, eftersom största delen av innehållet i lagarna har sammanfallit. I fråga om skillnaderna har syftet varit att förenhetliga förfaringsformerna i så hög grad som möjligt.

Syftet med propositionen är också att sammanföra de av EU delfinansierade och de nationella finansieringssystemen genom att samla författningarna om dem i samma lag. Ett centralt mål är att skapa en sådan lagstiftningsmässig helhet som för sin del så väl som möjligt stöder förbättrandet av verksamhetsbetingelserna i norra Finland och för dess näringar. När bestämmelserna samlas i enda lag blir det möjligt att bättre än för närvarande förenhetliga finansieringsvillkoren och därmed underlätta den praktiska tillämpningen och administrationen. Propositionen syftar också till att minska det nuvarande antalet författningar och olika författningsnivåer samt att förenhetliga och förenkla de administrativa förfarandena, vilket för sin del förbättrar hela finansieringssystemets funktionsduglighet.

Förutom att förenhetliga finansieringsvillkoren är syftet att ändra dem så, att de bättre lämpar sig för dagens omvärld. En sådan ändring är att uppfyllandet av stödförutsättningarna bedöms enligt företagare i stället för, såsom nu, enligt familj. I fortsättningen skall makens inkomster inte ha någon betydelse vid bedömningen av om en näringsidkare kan få stöd.

Det föreslås också att bestämmelserna om kretsen av stötagare ändras så, att de är enhetliga oavsett stödform och så, att vissa onödiga begränsningar slopas. Syftet med ändringen av finansieringsvillkoren är att slopa de föråldrade bestämmelserna samt att anpassa villkoren så, att de bättre än för närvarande motsvarar de finansieringsvillkor som generellt antagits inom EU. Utgångspunkten är att granskningen av livskraftigheten är en viktig faktor med tanke på villkoren för erhållande av stöd. Avsikten är att beviljandet av stöd inte skall vara beroende av företagsverksamhetens form.

Naturens fortlöpande produktionsförmåga och ett hållbart utnyttjande av den uppställer gränser för den folkmängd som kan få sin

utkomst av naturnäringsringar. I sin nuvarande form kämpar renhushållningen och naturnäringsringarna på gränsen för kontinuerligt lönsam verksamhet. Syftet med propositionen är att de åtgärder som lagen möjliggör huvudsakligen skall riktas till stöd för och utveckling av befintliga lägenheter samt till sådana näringsidkare som redan får sin utkomst av naturnäringsringar. Stöd skall inte längre beviljas på basis av planerade naturnäringsinkomster och nya lägenheter skall inte längre bildas med stöd av denna lagstiftning. I regel skall inga nya lägenheter etableras med stöd av denna lag, utan avsikten är att främja överföringen av de befintliga lägenheterna till nya näringsidkare.

Propositionen syftar till att ge renhushållnings- och naturnäringsidkarna samma ställning i fråga om frivillig skuldsanering som de som bedriver jordbruk. Syftet är att underlätta näringsidkarnas problem när det gäller att sköta skulder och att förebygga exekutiva auktioner. För uppnåendet av detta föreslås att uttryckliga författningar om frivillig skuldsanering tas in i lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsringar i stället för de tidigare hänvisningsbestämmelserna. Målet är också att så snabbt som möjligt genomföra administrationen av skuldsaneringen. Motsvarande principer gäller också i lagen om finansiering av landsbygdsnäringsringar.

Renhushållningen och naturnäringsringarna började omfattas av frivillig skuldsanering betydligt senare än jordbruket. Målet är därför att gäldenärer med betalningssvårigheter skall försättas i motsvarande ställning som de enligt landsbygdsnäringslagen understödda näringsidkare som allt sedan 1993 har kunnat omfattas av frivillig skuldsanering. Enligt förslaget skall detta genomföras med hjälp av tidsbegränsade stödåtgärder. De aktuella befrielseerna från betalning är nya stödformer och ansökningsperioden har begränsats till utgången av 2000. Endast sådana ränte- och amorteringsskulder som uppkommit under den tid skuldsaneringsförfarandet har varit bristfälligt skall kunna stå som föremål för befrielse från betalning.

I lagen föreslås dessutom en bestämmelse om sänkning av räntorna för låntagaren. Bestämmelsen motsvarar gällande bestämmelser. Avsikten har varit att de gäldenärer som tagit krediter medan räntenivån varit hög skall bringas i en jämbördig ställning. Efter depressionsåren har räntenivån sjunkit betyd-

ligt, och i dag beviljas krediter med lägre ränta för finansiering av samma näringsverksamhet.

Syftet med propositionen är att lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsringar skall bilda en grund för stödjande och utveckling av näringarna i de nordliga områdena. Genom propositionen ersätts den nuvarande renhushållningslagen och naturnäringslagen, vilka gäller till utgången av 1999, med ett enhetligt regelsystem som blir en del av den bestående lagstiftningen. Propositionen syftar till att inlemma EG:s regelverk, som reviderades i samband med programmet Agenda 2000, förordningen om utveckling av landsbygden och den allmänna förordningen om strukturfonderna som ett led i regleringen samt få finansieringssystemen att motsvara behoven under den nya fondperioden. På så sätt blir det möjligt att delta i programarbetet.

4.2. De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att renhushållningslagen och naturnäringslagen skall upphävas och ersättas med lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsringar. Lagen innehåller på ett övergripande sätt bestämmelser om såväl av EU delfinansierade stöd som nationella stöd vilka gäller finansiering av näringarna, olika stödformer och grunderna för erhållande av stöd. Förutom allmänna bestämmelser föreslås särskilda kapitel med bestämmelser om nationellt finansieringsstöd och om av EU delfinansierat stöd. Som egna helheter föreslås bestämmelser om beslutsfattande, ändringssökande, verkställighet och tillsyn.

Den föreslagna lagen gäller på ett övergripande sätt stöd som finansieras av nationella medel och helt eller delvis av medel från Europeiska unionen. Detta gäller till den del jord- och skogsbruksministeriet har anvisats medel för finansiering av åtgärderna.

Den föreslagna lagen motsvarar i sak till största delen gällande lagstiftning. Som en ny stödform skall det enligt lagförslaget bli möjligt att förutom statliga lån även ta i bruk räntestödslån. Det föreslås dock att förutsättningarna för erhållande av stöd ändras till vissa delar, bl.a. så att vissa begränsningar i fråga om kretsen av stödtagare avskaffas genom att de allmänna förutsättningarna för erhållande av stöd definieras så, att stöd i regel kan erhållas oavsett i vilken form nä-

ringsverksamheten utövas. En allmän förutsättning är att stöd får beviljas endast sådan företagsverksamhet som anses ha förutsättningar för livskraftig verksamhet och som med beaktande av lagens syften kan anses vara sådan att det är ändamålsenligt att stöda den. Avvikelser från kravet på livskraftighet skall dock kunna göras i fall som bestäms genom förordning av statsrådet, bl.a. i fråga om stöd som gäller boende- och traditionsmiljön och i fråga om bostadsfinansiering. Huvudregeln är att stöd enligt lagen inte skall kunna beviljas, om sökanden inte uppvisar en tillförlitlig utredning om att renhushållningen eller naturnäringen eller någon annan verksamhet som skall stödas är livskraftig samt en tillförlitlig utredning om möjligheterna att marknadsföra produkterna eller tjänsterna. Ett sätt att påvisa livskraftigheten kunde vara att delta i lantbruksekonomiska forskningsanstaltens (MTTL:s) uppföljande undersökning som baserar sig på frivillig bokföring. Ur lönsamhetsperspektiv skulle en sådan undersökning också annars vara till stor nytta för näringen som helhet. Särskild uppmärksamhet bör dock fästas vid att med beaktande av utanförskapet vad gäller penninghushållningen kan livskraftigheten i fråga om renhushållningen och naturnäringarna inte innebära lika stora krav som inom annan mera kommersiell företagsverksamhet.

Stöd skall inte kunna beviljas dem som är under 18 år eller dem som har fyllt 65 år. Avvikelser från ålderskravet skall dock kunna medges genom förordning av statsrådet. Avsikten är att gällande praxis skall följas i fråga om ålderskraven.

Enligt den gällande lagstiftningen får inte stödtagarens eller makens inkomster av annat yrke än renhushållning eller en naturnäring överstiga ett genom statsrådsbeslut fastställt belopp. Statsrådet skall alltså besluta om beräkningen av inkomster utifrån.

För erhållande av stöd förutsätts att stödtagaren bor inom renskötselområdet, om det är fråga om renskötsel, och på motsvarande sätt inom naturnäringensområdet, om det är fråga om en naturnäring. I fråga om boendekravet föreslås samtidigt att den nuvarande lägenhetsbundenheten avskaffas.

I den föreslagna lagen beaktas inte längre makens inkomster när rätten att få stöd bedöms. Med hänsyn till äktenskapslagen kan beaktandet av makens inkomster medföra motstridigheter med bestämmelserna i äkten-

skapslagen och inskränka makarnas självbestämmanderätt i fråga om vilken förmögenhet som är giftorätt och vilken egendom som ägs fritt.

I lagen föreslås uttryckliga bestämmelser om frivillig skuldsanering i syfte att underlätta den ekonomiska situationen för gäldenärer som råkat i bestående ekonomiska svårigheter. Den långsamma behandlingen av ansökningarna har varit ett problem vid skuldsanering enligt landsbygdsnäringslagen, till vilken hänvisas i den gällande lagstiftningen. Detta har föranletts av att alltför skuldsatta lägenheter har ansökt om skuldsanering. Det har inte längre varit möjligt att bemöta deras problem med skuldsaneringsmetoder. Å andra sidan har lägenheter med en sund produktionsstruktur inte fått omfattas av skuldsaneringen i ett tillräckligt tidigt skede. I fråga om naturnäringar och renhushållning har skuldsanering inte ens kunnat inledas, därför att ett godkännande av Europeiska gemenskapernas kommission om införande av stödformen har saknats på grund av försenade förhandlingar. I propositionen har man försökt beakta detta genom att bereda de näringsidkare som blivit lidande av det bristfälliga systemet möjlighet att kompensera avsaknaden av skuldsaneringen genom befrielse från betalningar i efterhand. Dessutom bör tröskeln för att söka sig till frivillig skuldsanering sänkas så mycket som möjligt så att skuldsanering på ett effektivt sätt kan användas som en förebyggande åtgärd. Tröskeln för att ansöka om frivillig skuldsanering kan sänkas bl.a. genom betoning av att förfarandet baserar sig på medförlighet och avtal och att det därför inte medför anteckningar i allmänna register eller i förteckningar över betalningsstörningar. Det är skäl att betona att förfarandet avviker från det allmänna skuldsaneringsförfarandet, som genomförs med domstolsbeslut.

En betydande del av renhushållnings- och naturnäringssidkarnas skuldproblem uppkommer av bostadsbyggande, och den bostadsfastighet som används som familjens hem är ofta den enda säkerheten för krediterna. I synnerhet på naturnäringensområdena är det svårt att ordna familjens boende på något annat sätt, eftersom det inte finns några kommunala hyresbostäder. Bland annat på grund av detta föreslås inom den frivilliga skuldsaneringen en möjlighet att som ett led i skuldsaneringen bevilja befrielse från betalning av statliga lån oavsett säkerhetsställ-

ningen för lånet. Som skuldsaneringsmetoder skall dessutom kunna användas befrielser från och uppskjutningar med betalningarna. I specialfall kan det återstående statliga lånet dessutom efterges av sociala skäl, om näringsidkaren har upphört med yrkesutövningen och han eller hon inte heller kan förvänta sig några andra betydande inkomster. Ett motsvarande system ingår också i lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar.

Utgående från material som samlats in från kreditinstituten har det utretts att renhushållnings- och naturnäringslägenheterna har exceptionellt allvarliga ekonomiska problem, som till största delen föranleds av orsaker som inte beror på näringsidkarna. Produktpriserna har inte utvecklats så som väntat, och på vissa områden har produkterna minskat avsevärt. När investeringarna gjordes hade den ekonomiska konjunkturedgången ännu inte börjat och efterfrågan på produkterna och tjänsterna var god. Fiskarnas utkomstmöjligheter har minskat speciellt på grund av att fiskbeståndet har minskat i fångstvattnen. Svårigheter och ökade kostnader har dessutom föranletts av det allt mera mekaniserade näringsidkandet och av strukturomvandlingen. Avsaknaden av ett avträdelsepensionssystem har inte främjat överföringen av lägenheterna till följande generation. Bland annat av dessa orsaker har näringsidkarna inte förmått sköta sina betalningsförpliktelser i enlighet med prognoserna, och flera lägenheter löper risk för att säljas på exekutiv auktion. Med hänsyn till den rådande näringsstrukturen inom de nordliga områdena skulle detta leda till ökad arbetslöshet och en flyttningsrörelse till bosättningscentrumen och till att befintliga lägenheter överges. Inom områdena i norr finns det inga alternativa sätt att försörja sig. Problemen har betonats rikligt under en senaste tiden. På basis av undersökningen från kreditinstituten har det kunnat konstateras att krediter som beviljats enligt renhushållningslagen uppvisar lika allvarliga problem som krediter som beviljats enligt naturnäringslagen. Det föreligger således inga grunder för att särskilda underlättande bestämmelser skall inriktas enbart på krediter som beviljats med stöd av naturnäringslagen. Som en allmän och förebyggande metod att lösa ekonomiska problem föreslås ett förfarande med frivillig skuldsanering, som är avsett som en permanent stödform. Eftersom införandet av frivillig skuldsanering för renhushållnings-

och naturnäringsidkare har fördröjts, har näringsidkarna dock redan åsamkats så pass stora betalningssvårigheter att frivillig skuldsanering inte i samtliga fall nödvändigtvis räcker till för att garantera att näringen fortbestår eller att familjens bostad bevaras. Eftersom behovet av korrigerande åtgärder är akut för att hotande exekutiva auktioner skall kunna undvikas, anses det nödvändigt att föreslå tidsbegränsade befrielser från betalningarna i syfte att reglera akuta betalningssvårigheter. Det föreslagna förfarandet syftar till att återföra dem som fallit utanför skuldsaneringen i en ställning som motsvarar den situation som skulle ha gällt, om sökanden genast efter betalningssvårigheternas uppkomst hade kunnat ansöka om skuldsanering. Genom denna metod kan gäldenärer som råkat i en akut betalningskris försättas i en sådan ställning att de kan fortsätta sin näringsverksamhet bl.a. med hjälp av frivillig skuldsanering.

Det skall vara möjligt att sanera förfallna amorteringar och förfallna räntor på av näringsverksamheten föranledda statliga lån och kreditkapital på försäljningsprisfordringar. Som en förutsättning skall anses att regleringen väsentligt förbättrar låntagarens ekonomiska situation och gör näringsverksamheten lönsam. Av anskaffning av bostad föranledda förfallna kapitalamorteringar på statliga lån och förfallna räntor skall kunna saneras på motsvarande sätt. Med stöd av bestämmelsen kan också bostadslån för dem som upphör med sin företagsverksamhet saneras, om bevarandet av låntagarens bostad inte kan tryggas på något annat sätt. Låntagaren skall kunna påvisa att en tillräcklig betalningsmån inflyter så, att den återstående krediten kan skötas i normal ordning. I dylika fall torde ett framgångsrikt förfarande vid reglering enbart av bostadslån förutsätta att intäkterna av försäljningen av en del av lägenheten är tillräckliga för att täcka de övriga lånen eller att gäldenären har en tillräcklig betalningsmån för att sköta även de återstående krediterna.

Utöver de ovan nämnda statliga fordringarna har näringsidkarna rikligt med fritt finansierade banklån på grund av anskaffning av bostad. För att stabilisera de ekonomiska svårigheter som de föranlett skall det av statsmedel kunna beviljas räntestöd och statsborgen för att konsolidera krediterna i fråga.

De nya stödformerna (tidsbegränsade be-

frielser från betalning av statliga lån och konsolideringar av krediter) skall således gälla endast en viss tid. Avsikten är att de skall underlätta det rådande akuta behovet av att undvika hotande exekutiva auktioner. Därför föreslås att ansökningar gällande det tidsbegränsade förfarandet skall kunna lämnas in senast den 31 december 2000. Stödformen är ny jämfört med den gällande lagstiftningen, men när det gäller befrielse från betalning av räntor och amorteringsskulder motsvarar genomförandet av stödet frivillig skuldsanering på så sätt att motsvarande befrielser också kan genomföras med frivilliga skuldsaneringsmetoder. Motsvarande skuldsaneringsmetoder finns också i lagen om finansiering av landsbygdsnäringslagar. Med stöd av statsrådets beslut 404/1992 har också de som bedriver jordbruk kunnat stödjas på motsvarande sätt i fråga om konsolideringslån och statsborgen. Enligt förslaget skall stödet vara tidsbegränsat och det skall kunna ges endast på basis av ansökningar som lämnats in inom utsatt tid. Tidsfristen skall löpa ut vid utgången av 2000. Ytterligare föreslås att stödet skall kunna riktas endast till sådana betalningsskulder som har uppkommit mellan den 10 september 1993 och den 1 maj 1999.

Den höga räntenivån medför stora ekonomiska problem i förhållande till den ekonomiska avkastningen av renhushållningen och naturnäringslagarna. I syfte att förebygga tvångsrealisering av lägenheter kompletterades renhushållningslagen och naturnäringslagen 1997 med en bestämmelse om att den årliga räntan på statliga lån och försäljningsprisfordringar skall justeras till 2,5 % i fråga om statliga lån och försäljningsprisfordringar som uppkommit före den 1 januari 1996. I fråga om bostadslån justerades den årliga räntan till högst 4 %. Eftersom de ekonomiska problemen fortfarande är allvarliga inom näringsbranscherna, föreslås att förfarandet fortgå till 2001 i analogi med den tidigare lagstiftningen. Motsvarande reglering ingår också i landsbygdsnäringslagen och lagen om finansiering av landsbygdsnäringslagar, som i sinom tid ersätter den först nämnda lagen.

Bestämmelser om markförvärv och överlåtelse av mark ingår för närvarande i renhushållningslagen och naturnäringslagen. Markdispositionsverksamheten har syftat till att bilda lägenheter för anskaffande av bostadsfastigheter för näringsidkare som inte

tidigare har ägt jord. Eftersom markdispositionsverksamheten dock inte längre finansieras genom beviljande av långfristiga lån för markförvärv som köpeskillingsfordran, lämpar bestämmelserna sig illa för den nya lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar. Det föreslås att försäljningsprisfordringarna helt och hållet slopas bland stödformerna, och i enlighet med den nya lagen skall markförvärv stödjas genom bidrag och statliga lån, om vilka utfärdas närmare bestämmelser genom förordningar av statsrådet. Det föreslås därför att bestämmelserna om markanvändning i behövliga delar tas in i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966), nedan MAKERA-lagen.

Centralt i förslaget är också att utveckla näringslagarna och bredda näringsbasen genom att möjliggöra stöd för företagsverksamhet. Naturnäringslagarna har tidigare kunnat få stöd för företagsverksamhet i enlighet med landsbygdsnäringslagen. Det är dock mera ändamålsenligt att möjligheten föreskrivs i näringslagens egen lagstiftning om finansiering. Enligt förslaget skall också sammanslutningar kunna beviljas småföretagarstöd. Av de sammanslutningar som skall stödjas krävs dock bevis på deras ekonomiska vitalitet och att företagaren har behövlig utbildning på området. Genom vägledning försöker man få näringsidkarna att anlita också de rådgivnings- och utbildningstjänster som samhället tillhandahåller.

Med anledning av exceptionella naturförhållanden skall finansieringsstöd kunna beviljas för nödudfodran av renar. Stödet skall beviljas genom förordning av statsrådet och av synnerligen vägande skäl. Genom förordning beviljas inte någon bestående rätt att få stöd, utan förutsättningarna för stödet provas från fall till fall i samband med varje naturkatastrof. Enskilda näringsidkare eller renbeteslag skall kunna erhålla stödet.

I förslaget föreslås även skoltlagen ändras så att finansiering av skoltområdets kultur- och informationstjänster samt andra tjänster är möjligt genom medel från gårdsbrukets utvecklingsfond.

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

Allmänt

Avsikten är att åtgärder enligt den före-

slagna lagen skall finansieras både med medel i statsbudgeten och med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond (MAKERA). För en del av åtgärderna kan dessutom erhållas stöd av EUGFJ:s medel samt av medel ur EG:s övriga strukturfonder. Den föreslagna lagen

förändrar inte i någon väsentlig mån den nuvarande användningen av medel. Stödbjekten bibehålls oförändrade. För projekt gällande renhushållning och naturnäringsgar beviljades stöd på följande sätt 1998:

A. Av anslag i statsbudgeten

stödform	nationell medfinansiering mk	EU:s medfinansiering	stöd sammanlagt
programbaserat utvecklingsstöd (enligt renhushållningslagen)	10 000	0	10 000
utvecklingsprojekt	480 000	554 000	1 034 000
beslut om företagsstöd	118 500	118 500	237 000

B. Ur gårdsbrukets utvecklingsfond

stödform	nationell medfinansiering mk	EU:s medfinansiering	stöd sammanlagt
investeringsstöd	4 609 756	21 228	4 630 984
startstöd för unga jordbrukare	914 848	914 848	1 829 696
stöd för småföretagarverksamhet	145 000	0	145 000

C. Ur gårdsbrukets utvecklingsfond beviljades lån med stöd 1998 som följer:

Föremål för lån	mk
produktiva investeringar	758 600
etablering	2 016 000
markförvärv	272 000
småföretagarverksamhet	0
bostäder	598 000
bostadsfastigheter	0

Gamla stödformer

Kostnaderna för frivilliga skuldsaneringar enligt landsbygdsnäringslagen uppgick till 1,8 milj. mk år 1997. Antalet renhushållnings- och naturnäringsidkare är dock mindre om man ser till gårdsbruket som helhet. Om frivillig skuldsanering blir möjlig för alla renhushållningsidkare, beräknas staten åsamkas årliga förluster på 0,5 milj. mk. Samma möjlighet för naturnäringsidkare beräknas medföra årliga förluster på 0,3 milj. mk.

Omkring 80 lån berörs av en fortsatt justering till högst 4 % av räntan på bostadslån enligt renhushållningslagen och den lagstiftning som gällde före den samt enligt naturnäringslagen. Minskningen beräknas sänka

statens ränteinkomster med ca 440 000 mk per år. Om räntan på statliga lån som beviljats med stöd av samma författningar justeras till högst 2,5 %, beräknas statens ränteinkomster minska med ca 40 000 mk per år. Försäljningsprisfordringar som baserar sig på ovan nämnda lagar beräknas minska statens ränteinkomster med ca 80 000 mk per år. De föreslagna räntejusteringarna skall gälla endast till 2001.

Nya stödformer

Omkring en tredjedel av näringsidkarna kommer att ansöka om tidsbegränsade befrielser från betalningar. Utredningar från kreditinstituten visar nämligen att omkring en tredjedel av lägenheterna har akuta betal-

ningssvårigheter. Kostnaderna betalas med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond. Kostnaderna uppkommer enligt följande:

Förfallna räntor och dröjsmålsräntor på statliga lån som beviljats med stöd av renhushållningslagen och naturnäringslagen uppgår enligt kreditinstitutens utredning till sammanlagt 752 000 mk. I beloppet ingår osanerade fordringar vars amorteringar är mer än tre månader försenade. Räntor och dröjsmålsräntor på statens försäljningspristfordringar har på motsvarande sätt förfallit till ett belopp av 391 455 mk. De förfallna räntorna uppgår således till sammanlagt 1 143 456 mk. Enligt förslaget kan befrielse från betalning av ränteskulder beviljas till högst 80 %.

Enligt utredningen uppgår beloppet av amorteringsskulder på problemkrediternas statliga lånekapital till sammanlagt 1 527 968 mk. I fråga om statliga försäljningspristfordringar, där problem har uppenbarats när det gäller kapitalamorteringarna, uppgår amorteringsskulder på kapitalet till sammanlagt 950 530 mk. Det sammanlagda beloppet av amorteringsskulder på kapitalet är 2 478 499 mk. Problemerkrediter riktade till renhushållning och naturnäringslag uppgår till sammanlagt 28 162 325 mk. I proportion till beloppet

av amorteringsskulder på kapitalet utgör beloppet av ränteskulderna 32 %. En avrundning uppåt till närmaste jämna tal ger 40 %. Det föreslås att amorteringsskulder på kapitalet saneras i motsvarande proportion. I fråga om amorteringsskulder på kapitalet utgör befrielse från betalning då högst 40 %.

Enligt kreditanstaltens utredning har renhushållnings- och naturnäringsidkarna fritt finansierade problemkrediter på 7 674 096 mk. Enligt utredningen gäller ca 35—40 % av de fritt finansierade krediterna bostadsfinansiering. Utgående från detta kan det uppskattas att högst ca 40 % av de fritt finansierade krediterna resulterar i ett konsolideringsförfarande, där statsborgen och räntestöd söks för ett lån som består av bostadskrediter. På lån som består av ränta och kapital och som skall konsolideras skall det kunna beviljas statsborgen på 80 % av kapitalet på den nya kredit som beviljas. Gårdsbruksenheter eller jordbrukare enligt landsbygdsnäringslagen har beviljats räntestödslån och statsborgen. Erfarenheterna av dessa är goda så till vida att endast en marginell del av borgensförbindelserna har realiserats till betalning för staten.

A. På basis av de ansökningar som inlämnas senast den 31 december 2000 beräknas staten åsamkas följande kostnader föranledda av ekonomiska lättnader som beviljas i form av tidsbegränsade befrielser från betalningarna:

befrielser av engångsnatur från betalning av räntor, högst	1 milj. mk
--	------------

befrielser av engångsnatur från betalning av kapital, högst	1 milj. mk
---	------------

B. På basis av de ansökningar som inlämnas senast den 31 december 2000 beräknas tidsbegränsade konsolideringslån och statsborgen beviljas som följer:

beviljade räntestödslån, högst	3,1 milj. mk
statsborgen för 80 % av räntestödslånen	2,5 milj. mk

I fråga om de tidsbegränsade befrielse från betalning medför den föreslagna lagen ökade utgifter för staten. Kostnaderna för de utgifter som föranleds av dessa underlättnade åtgärder beräknas dock vara betydligt mindre än de utgifter som staten åsamkas av det att lägenheterna måste säljas på exekutiv auktion. På grund av att efterfrågan är liten och läget perifert samt att lägenheten inte lämpar sig för annat bruk skulle det vid ex-

ekutiva auktioner inte inflyta tillräckligt med köpeskillingar för att täcka krediterna. Detta påvisas av kreditinstitutens utredning, enligt vilken det råder ett säkerhetsunderskott för krediterna. Underskottet beror till stor del på den allmänna sänkningen av markens värde i början av 1990-talet. Ett flyttningstryck på bostättningscentrumen och avbefolkning av de nordliga områden är associerade följder av de exekutiva auktionerna. Eftersom det

bara finns ett fåtal försörjningsalternativ inom områdena i norr skulle exekutiva auktioner innebära att arbetslösheten ökar på de områden där arbetslösheten redan är hög och att förhållandena i de nordliga kommunerna försämrats. På basis av detta anses den senare ekonomiska och samhälleliga nyttan av den tillfälliga kostnadsökningen ersätta den tidsbegränsade utgiftsökningen. Enligt förslaget skall det stöd som beviljas i form av räntestödslån och borgensförbindelser beviljas som lån, vilket inte vid sidan av det normala räntestödet medför några andra direkta kostnader för staten.

I övrigt ökar inte den föreslagna lagen utgifterna för staten, men till vissa delar ändrar den deras inriktning. Stödnivåerna enligt de gällande författningarna varierar beroende på om det är fråga om av EU delfinansierade investeringar. Förslaget gör det möjligt att i regel använda samma stödnivå oavsett hur stödet finansieras. Avsikten är inte att ändra dispositionsobjekten för gårdsbrukets utvecklingsfond. En årlig dispositionsplan för fondens medel skall alltså uppgöras, och i samband därmed fattas beslut om anslag för olika stödobjekt. Årligen meddelas dessutom detaljerade föreskrifter om stödnivån enligt stödobjekt.

Eftersom avsikten är att de gällande bestämmelserna skall tillämpas på programbaserade stödssystem till programperiodens slut, har förslaget än så länge inte några verkningar på deras stödutgifter.

De förenklade villkoren inverkar väsentligt på den administrativa handläggningen av ansökningarna. Ansamlingarna av ansökningar vid landsbygdsavdelningarna vid arbetskrafts- och näringscentralerna kan delvis avhjälpas genom att några av de gamla stödvillkoren slopas. I vissa enskilda fall kan de föreslagna bestämmelserna medföra att stödet omfattar sådana sammanslutningar som nu står utanför stödssystemet.

Mark behövs inte längre för åtgärder enligt denna lag, eftersom framtida bestämmelser om överlåtelse av mark kommer att utfärdas med stöd av lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond. Eftersom finansiering och markanvändning enligt renhushållnings- och naturnäringslagen har uppvisat en sjunkande trend under de senaste åren, föranleder inte de föreslagna åtgärderna någon ökad användning av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel till denna del.

5.2. Miljökonsekvenser

I den föreslagna lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar sammanförs bestämmelserna i renhushållningslagen och naturnäringslagen. Bestämmelserna i den nya lagen motsvarar huvudsakligen den gällande lagstiftningen. Förslaget anses således inte ha några direkta nya miljökonsekvenser.

Syftet med den föreslagna lagen är, liksom nu, bl.a. att utveckla området, främja ett hållbart utnyttjande av förnybara naturresurser samt stöda utvecklingen av gles bebyggda områden och samhällen. I åtgärder enligt lagen bör särskild uppmärksamhet fästas vid produktion enligt principen om hållbar utveckling, miljöaspekter och principerna om hållbart utnyttjande av vattentillgångarna. Till denna del kommer den föreslagna lagens syften att främja beaktandet av miljöaspekter och hållbar utveckling vid utvecklingen av landsbygden.

För samernas hembygdsområde beredde Sametinget tillsammans med miljöministeriet ett program för en hållbar utveckling för samerna. Programmet godkändes 1998 (Regeringens program för en hållbar utveckling. Suomen ympäristö 254. Helsingfors 1998, s. 6—7).

I propositionen föreslås stöd för förbättrande av boende- och arbetsmiljön, bevarande av traditionsmiljön och investeringar i miljöskydd. Dessutom föreslås att tyngdpunkten i lagen förskjuts från etablering av nya lägenheter och byggande av bostadsbyggnader till stärkande och utvidgning av näringsbasen. Idkandet av naturnäringslagar baserar sig på naturens kontinuerliga avkastningsförmåga och vidareförädling av naturprodukter. Näringsidkandet förutsätter att principerna om en hållbar utveckling iakttas och att naturens kontinuerliga avkastningsförmåga tryggas. Åtgärder enligt propositionen har positiva miljökonsekvenser.

5.3. Verkningar i fråga om organisation och personal

De föreslagna ändringarna medför inga ändringar i ministeriets och myndigheternas behörighetsförhållanden. Det kan uppskattas att det förenklade systemet minskar den arbetsmängd som behövs för verkställigheten. Propositionen har dock inte några direkta verkningar i fråga om antalet anställda.

Det bedöms att propositionen inte medför några förändringar i statens eller kommunernas organisation. Förfarandena enligt propositionen medför inte heller att det behövs extra personal inom den offentliga förvaltningen. Enligt förslaget skall de frivilliga skuldsaneringarna handläggas vid arbetskrafts- och näringscentralerna. De traditionella gårdsbruksenheter skuldsaneringar har skötts på motsvarande sätt. Det blir alltså inte fråga om några nya uppgifter för arbetskrafts- och näringscentralerna. Antalet ansökningar om skuldsaneringar kan dock öka och därmed ge upphov till ansamlingar hos handläggarna. Propositionen ökar därför i någon mån arbetsmängden vid i synnerhet Lapplands arbetskrafts- och näringscentral.

5.4. Verknningar för medborgarna

Samernas rättigheter som ett urfolk har tryggats i fördraget om anslutning till Europeiska unionen samt materiellt i 14 § 3 mom. Regeringsformen för Finland och i fråga om den regionala kulturella autonomi i 51 a § regeringsformen. Motsvarande bestämmelse ingår i 17 § i Finlands grundlag (731/1999) som träder i kraft den 1 mars år 2000. Idkandet av näringar som hör till samernas kultur tryggas dessutom i en av de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter, artikel 27 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (MP-konventionen).

I den föreslagna lagens 1 § sägs att i samband med åtgärder enligt denna lag skall särskild vikt fästas vid samernas möjligheter att inom samernas hembygdsområde bevara och utveckla näringar som hör till samekulturen. Stödformerna i finansieringslagen möjliggör finansiering av näringar som ansluter sig till samekulturen.

Enligt 9 § sametingslagen är myndigheterna skyldiga att förhandla med sametinget om viktiga och betydande åtgärder, som påverkar samernas ställning som urfolk inom samernas hembygdsområde. Enligt 6 § representerar sametinget samerna i både nationella och internationella sammanhang.

6. Beredningen av propositionen

6.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte

den 13 oktober 1998 en arbetsgrupp (arbetsgruppen för lagstiftningen om renhushållning och naturnäringar) för att utarbeta ett förslag till sammanföring av renhushållningslagen och naturnäringarslagen. Arbetsgruppen skulle utreda olika alternativ till att förenhetliga lagstiftningen om finansiering av renhushållning och naturnäringar och möjligheterna att samla bestämmelserna i en lag samt på basis av utredningen lämna ett förslag till lagstiftningsåtgärder. Arbetsgruppen skulle dessutom fästa särskild vikt vid möjligheterna att förbättra den ekonomiska ställningen för naturnäringsslagenheter. Arbetsgruppen avlät sin promemoria (arbetsgruppspromemoria JSM 1999:9) den 31 mars 1999. I promemorian föreslås enhälligt att bestämmelserna i renhushållningslagen och naturnäringarslagen skall sammanföras och förenhetligas i en lag om finansiering av renhushållning och naturnäringar. Dessutom föreslås tidsbegränsade stödåtgärder för att förbättra näringsidkarnas ekonomiska ställning. Denna proposition baserar sig på arbetsgruppens promemoria. I propositionen har också beaktats de ståndpunkter som arbetsgruppen för gårdsbrukets skulder framfört i sin promemoria (arbetsgruppspromemoria JSM 1996:8) samt de omständigheter som framförts i promemorian (arbetsgruppspromemoria JSM 1997:16) av arbetsgruppen för revidering av landsbygdsnäringslagstiftningen. Andringsförslaget gällande frivillig skuldsanering för renhushållnings- och naturnäringssidkare har beretts utgående från ett betänkande (arbetsgruppspromemoria JSM 1995:6) av kommissionen för utvecklande av naturnäringarslagen. Förslaget har diskuterats med sametinget den 27 september 1996. Sametinget understödde enhälligt förslaget.

Propositionen med förslag till sammanföring av renhushållningslagen och naturnäringarslagen samt till en ny lag om finansiering av näringarna har beretts av en arbetsgrupp tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet. Medlemmarna i arbetsgruppen har företrätt jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, Lapplands arbetskrafts- och näringscentral, Renbeteslagsföreningen, sametinget och näringsidkarna. Lantmätariingenjören och forsmästaren vid Lapplands arbetskrafts- och näringscentral, representanter för de centrala finansiella instituten samt en sakkunnig vid lantbruksekonomiska forskningsanstalten har hörts under

beredningen. I Enontekis och Enare kommuner ordnades dessutom tillställningar där näringsidkarna inom området och andra närvarande hördes. Som huvudsakligt material har arbetsgruppen använt arkivuppgifter och statistiska uppgifter vid Lapplands arbetskrafts- och näringscentral samt statistiska uppgifter om skuldbördans belopp, vilka samlats in av kreditinstitutet. Dessutom har följande publikationer använts som beredningsmaterial:

- Heikkilä, Marja-Terttu—Magga, Risten-Rauna: Luontaiselinkeinotillallisen elämän leipä, tutkimus luontaiselinkeinotillallisten toimeentulosta ja toimeentulomahdollisuuksista. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja, Rovaniemi 1995.
- Niemi, Merja: Riekonmetsästys elinkeinona ja virkistysmuotona Ylä-Lapissa metsästykskausina 1989—1990 och 1991—1992. Maatilahallitus, Helsinki 1992.
- Projektet Polar-Marsi 86.

6.2. Utlåtanden

Utlåtande om promemorian av arbetsgruppen för renhushållnings- och naturnäringslagstiftningen har begärts av följande instanser: Finlands kommunförbund, finansministeriet, handels- och industriministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, arbetskrafts- och näringscentralerna i Kajanaland, Lappland och Norra Osterbotten, länsstyrelsen i Lapplands län, Forststyrelsen, Finlands miljöcentral, kreditinstitutet, jordbruksbranschens centralorganisationer, Landsbygdscentralernas förbund, lantmäteriverket, sametinget, Renbeteslagsföreningen och Naturnäringsförbundet. Vid beredningen av propositionen har detaljmarkeringarna om förslaget beaktats i mån av möjlighet. Enligt vad som förutsätts i lag har förhandlingar förts med sametinget den 30 juni 1999.

7. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

7.1. Lagen om allmänna villkor för företagsstöd

I lagen om allmänna villkor för företagsstöd (786/1997) anges de grunder för bevil-

jande av företagsstöd som skall tillämpas oberoende av inom vilket förvaltningsområde stödet administreras. Lagen innehåller bestämmelser om allmänna mål för företagsstödsprogram, allmänna förutsättningar för beviljande av företagsstöd och tillsyn. I lagen nämns också tillvägagångssätten för att samordna företagsstödspolitiken mellan olika förvaltningsområden. Samordningen sköts av företagsstödsdelegationen.

Lagen om allmänna villkor för företagsstöd tillämpas vid beviljande av direkt eller indirekt företagsstöd av statsmedel för annan näringsverksamhet än egentligt jord- och skogsbruk eller fiske. I fråga om den föreslagna lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag omfattar tillämpningsområdet för lagen om företagsstöd bl.a. annan näringsverksamhet som bedrivs i anslutning till näringen och industriell vidareförädling av basprodukterna. Utlåtande om lagförslagen har begärts av företagsstödsdelegationen.

7.2. Gemenskapens riktlinjer för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter

Europeiska gemenskapernas kommission gav 1994 de första riktlinjerna för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter. År 1997 kompletterade kommissionen dem med särskilda bestämmelser för jordbruket.

Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en noggrannare övervakning av de statliga stöden, vilken den inre marknaden förutsätter. Beviljandet av statliga stöd för att rädda företag från konkurs och för att främja omstrukturering av dem kan dock vara godtagbart endast på vissa villkor. Stöden kan motiveras med t.ex. social- och regionalpolitiska aspekter.

I den föreslagna lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag har avsikten varit att beakta de ovan nämnda gemenskapsbestämmelserna och att begränsa stöden i enlighet med begränsningarna i riktlinjerna. Lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag skall sändas till kommissionen för statsbidragsbehandling till den del det är fråga om stödande av företagens verksamhet utanför programverksamheten. Behandlingen kan påverka lagens ikraftträdande.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Det föreslås att syftena med lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar definieras så lagens syften beaktas inom renskötselområdet och området för idkande av naturnäringslagar. I den gällande renhushållningslagen och naturnäringslagen har som det främsta syftet skrivits in att det gäller att förbättra utkomstmöjligheterna och levnadsförhållandena för renhushållnings- och naturnäringsidkare. Den föreslagna lagen syftar i första hand till att främja renhushållningens och naturnäringslagarnas näringsverksamhet samt göra den mångsidigare, förbättra näringslagarnas struktur och verksamhetsbetingelser, främja ett hållbart nyttjande av förnybara naturtillgångar, utveckla renskötsel- och naturnäringsområdet samt stöda utvecklingen av områden med glesbebyggelse och av samhällen. Målen uppnås som ett led i utvecklingen av verksamhetsbetingelserna för renhushållning och naturnäringslagar. När lagen tillämpas skall de mål som uppställts för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik samt för regional- och strukturpolitiken beaktas.

Under det första skedet av naturnäringslagens giltighetstid har stödåtgärderna huvudsakligen riktats till etablering av nya naturnäringslagenheter. Bildandet av lagenheter enligt lagen om renskötselområden har också slutförts. I enlighet med den föreslagna lagens syften kommer stödåtgärder att riktas till att göra dessa lagenheter livskraftigare. Stödåtgärderna enligt den föreslagna lagen riktas allt tydligare till att stöda och utveckla näringslagarna på de lagenheter som redan finns, därför att naturens avkastningsförmåga och ett utnyttjande baserat på en hållbar grund uppställer gränser för hur många människor som kan få sin utkomst av naturnäringslagar. De befintliga naturnäringslagarnas kampar dessutom på gränsen för lönsam verksamhet. Det är alltså inte ända-

målsenligt att genom stödåtgärder uppmuntra bildandet av nya lagenheter. Strävan är däremot att utveckla nya former för företagsverksamhet för naturnäringsidkarna.

I 2 mom. konstateras att i samband med åtgärder enligt lagen skall särskild vikt fästas vid samernas möjligheter att inom samernas hembygdsområde bevara och utveckla näringslagar som hör till samekulturen. Lagen stöder för sin del även samernas möjligheter att idka näringslagar som hör till deras kultur. Vid beviljande av stöd förutsätts dock att de allmänna och särskilda villkoren för erhållande av stöd uppfylls. Enligt sametingslagen omfattar samernas hembygdsområde Enontekiö, Enare och Utsjoki kommuner samt Lapin paliskunta benämnda renbeteslags område i Sodankylä kommun.

De föreslagna finansieringsåtgärderna, t.ex. för turism, kan störa renskötseln, som betraktas som en traditionell näringslag. I alla stödåtgärder enligt lagen gäller det därför att också beakta att åtgärden inte i onödan får störa samernas traditionella näringsidkande. Det rekommenderas att den myndighet som beviljar stöd begär utlåtande av sametinget i sådana fall när det bedöms att ett beslut om beviljande av stöd är av väsentlig betydelse för samernas möjligheter att idka sina traditionella näringslagar. Det är nödvändigt att begära utlåtande t.ex. vid ansökan om stöd för omfattande inkvarteringsverksamhet på områden som är viktiga för renskötseln.

I 3 mom. uppräknas de omständigheter som ytterligare skall beaktas när lagen tillämpas. Utöver de mål som nämns ovan föreslås att i samband med åtgärder enligt lagen skall särskild vikt fästas vid ökning av produktiviteten och konkurrenskraften, förbättring av produktkvaliteten, förnyelse av produktionen så att den motsvarar marknadens behov samt vid miljöaspekter och åtgärdernas ekonomiska, sociala och kulturella verkningar samt deras verkningar i fråga om jämställdheten och sysselsättningen.

2 §. *Lagens tillämpningsområden.* Den föreslagna lagen har karaktären av en ramlag. Den innehåller bestämmelser om användningsändamålen och grunderna för beviljande av stöd som beviljas såväl av na-

tionella medel som av medel från Europeiska unionen och Europeiska gemenskapen, om behöriga myndigheter och andra organ, om stödformer, om indragning och återkrav av stöd samt om ändringssökande och övriga förfaranden. Bestämmelser som är noggrannare än lagen utfärdas genom förordningar av statsrådet eller jord- och skogsbruksministeriet.

Lagens tillämpningsområde omfattar verkställigheten av sådana stödsystem och stödprogram som främjar uppnåendet av de mål som anges i lagen. De åtgärder som skall stödas finansieras med nationella medel som ställts till jord- och skogsbruksministeriets disposition eller med medel anvisade ur Europeiska gemenskapens (EG:s) strukturfonder eller med andra medel från Europeiska unionen (EU). Till denna del anges tillämpningsområdet genom en hänvisning till de åtgärder som föreskrivs i EG:s förordning om utveckling av landsbygden.

Geografiskt skall lagen tillämpas på idkande av renhushållning inom det renskötselområde som anges i renskötsellagen (848/1990). Eftersom renskötselområdet har definierats i lagstiftningen om renskötsel, är det inte ändamålsenligt att definiera området i denna lag. I fråga om naturnäringsidkare skall bestämmelserna i den föreslagna lagen tillämpas i Enontekiö, Enare, Utsjoki och Savukoski kommuner samt i de delar av Muonio, Kittilä, Sodankylä och Salla kommuner som ligger norr om den gränslinje som bildas av Kajanki, Tepasto, Pomovaara, Peurasuvanto, Seitajärvi i Savukoski, Ruotsukainen, Pulkkaviita och Ylirovanvaara, de på gränslinjerna befintliga husgrupperna dock i sin helhet. Tillämpningsområdet är detsamma som i den gällande renhushållningslagen och naturnäringslagen.

När tillämpningsområdet definieras är det skäl att fästa vikt vid att också renskötseln är en av de viktigaste formerna för idkande av naturnäringsringar. Fördelningen av en på renskötsel baserad näring så att den stöds enligt renhushållningslagen eller enligt naturnäringslagen har i den gällande lagstiftningen genomförts enligt den grund som framgår av 1 § renhushållningsförordningen (494/1991). I paragrafen sägs att en person kan anses få sin huvudsakliga inkomst av renhushållning, om han äger minst 80 livrenar. Trots att det föreslås att näringarna i fortsättningen skall stödas enligt samma lag, är det på grund av vissa skillnader i naturnä-

ringsverksamhetens karaktär fortfarande ändamålsenligt att bevara den regionala skillnaden inom det område där renhushållning och naturnäringsringar idkas. Avsikten är därför att bevara gränsen 80 livrenar som grund för att renskötseln skall betraktas som huvudsaklig utkomstkälla. Till denna del har propositionen således ingen inverkan på definitionen av idkande av renhushållning och naturnäringsringar. Den geografiska differensen baserar sig på att idkandet av andra än renskötselbaserade naturnäringsringar är betydande på ett snävare område. Det är därför ändamålsenligt att den regionala skillnaden alltjämt bevaras.

3 §. *Definitioner.* I paragrafen föreslås de viktigaste definitionerna med tanke på tillämpningen av lagen och bestämmelser på lägre nivå. Definitionerna har utformats så att de så väl som möjligt överensstämmer med EG:s regelverk.

I 3 § 1 mom. föreslås att renhushållningslägenhet och naturnäringslägenhet definieras som en helhet som består av en eller flera lägenheter eller lägenhetsdelar som tillhör samma ägare eller en person som på någon annan grund besitter den. Med lägenhetsdel avses också en viss andel och ett outbrutet område av en lägenhet. Även en byggnadsduglig fastighet kan betraktas som en renhushållningslägenhet och en naturnäringslägenhet. Med renhushållningslägenhet avses också sådana lägenheter med renskötsel som inte har etablerats med stöd av renhushållningslagen, lagen om renskötsellägenheter eller naturnäringslagen.

I 3 § 2 mom. föreslås att renhushållning definieras genom en hänvisning till renskötsel enligt renskötsellagen (848/1990).

I 3 § 3 mom. föreslås att naturnäringsring definieras så, att begreppet omfattar renskötsel, fiske, jakt, bärplockning, svampplockning och annat sådant utnyttjande av naturresurser som baserar sig på naturens fortlöpande produktionsförmåga. Vidare avses fiskodling samt såsom handarbete eller annan hemslöjd utförd iståndsättning och vidareförädling av produkter som erhållits av en naturnäringsring, tillverkning och iståndsättning av redskap som behövs i naturnäringsringar, tillverkning av souvenirer, inkvartering och guidning av turister samt annan serviceverksamhet, då dessa former av näringsverksamhet bedrivs vid sidan av en naturnäringsring. Med naturnäringsringar avses också gårdsbruk i liten skala som idkas vid sidan av en naturnäringsring. Be-

greppet gårdsbruk i liten skala avgränsas närmare i den föreslagna 4 §.

I 3 § 4 mom. föreslås att annan företagsverksamhet definieras så, att begreppet avser företagsverksamhet som baserar sig på naturens fortlöpande produktionsförmåga samt övrig företagsverksamhet som bedrivs i samband med primärproduktionen och som, primärproduktionen inbegripet, utöver företagaren jämte familjemedlemmar sysselsätter andra personer motsvarande högst tre årsarbetsplatser. Definitionen av annan företagsverksamhet överensstämmer med lagen om finansiering av landsbygdsnäringar. Företagarverksamheten har inte definierats i den gällande lagstiftningen. Naturnäringsidkarnas småföretagarverksamhet har kunnat stödas enligt landsbygdsnäringslagen. Det föreslås att ordet småföretagarverksamhet ersätts med definitionen av annan företagsverksamhet. Avsikten är att förenhetliga begreppen. Avsikten är att kretsen av stödtagare, av skäl som hänför sig till likställdheten, skall utvidgas till att gälla hela tillämpningsområdet för den föreslagna lagen. Dessutom är det ändamålsenligt att alla stödformer som gäller näringarna i fråga ingår i samma lag och att stöd för företagsverksamhet inte söks enligt någon annan lag.

I 3 § 5 mom. föreslås att förädling och marknadsföring av renhushållnings- och naturnärsprodukter skall avse bearbetning och saluföring av sådana produkter som avses i bilaga II till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Bilagan ingår i artikel 38 i fördraget. Artikeln gäller den gemensamma marknaden för jordbruksprodukter, som omfattar jordens, husdjurskötselns och fiskets produkter samt produkter i första bearbetningsledet som har direkt samband med dessa produkter. I bilagan uppräknas bl.a. levande djur, kött, fiskar, levande träd och andra levande växter och liknande produkter, kött- och fiskprodukter samt produkter som framställts av växtdelar. Motsvarande definition ingår också i lagen om finansiering av landsbygdsnärningar.

I 3 § 6 mom. föreslås att kreditinstitut definieras så, att begreppet omfattar andelsbanker, sparbanks och affärsbanker samt sammanslutningar som hör till nämnda bankers koncerner samt Finlands Hypoteksförening. På grund av de ändringar som skett och som eventuellt kommer att ske inom kreditinstitutsverksamheten kan begreppet kreditinstitut inte ges en uttömmande defini-

tion i lagen. Det föreslås därför att det genom jord- och skogsbruksministeriets förordning närmare skall kunna bestämmas vilka sammanslutningar som kan jämföras med nämnda kreditinstitut när den föreslagna lagen tillämpas. Kreditinstituten skall sköta uppgifter som hänför sig till säkerhet och borgen för samt skuldsanering i fråga om lån.

I 3 § 7 mom. föreslås att ett centralt finansiellt institut eller ett finansiellt serviceföretag definieras så, att jord- och skogsbruksministeriet kan meddela närmare föreskrifter om vad som avses med dessa.

I 3 § 8 mom. föreslås att renhushållnings- och naturnäringsföretag definieras så, att begreppet omfattar näringsidkare som idkar renhushållning eller en naturnäring. Begreppet omfattar också sådana näringsidkare som bedriver annan företagsverksamhet vid sidan av renhushållning eller en naturnäring. Företagsverksamheten skall dock bedrivas i anslutning till den egentliga naturnäringen eller renhushållningen. Enbart annan företagsverksamhet kan inte stödas enligt den föreslagna lagen.

Med hänsyn till näringsverksamhetens karaktär förefaller begreppet företag främmande i samband med de aktuella näringsformerna. Verksamheten har dock ett ekonomiskt mål, den är inte t.ex. social eller kulturell. Trots att näringsidkarna ofta driver enmansföretag i liten skala, är deras näringsverksamhet företagsverksamhet.

Definitioner som gäller renskötsel har dessutom räknats upp i renskötsellagen.

4 §. *Annat offentligt stöd.* I paragrafen föreslås bli bestämt att när stöd enligt den föreslagna lagen beviljas skall allt finansieringsstöd som beviljats av offentliga medel beaktas som ett avdrag. Det sammanlagda maximala stödbeloppet och den maximala stödnivån skall inte få överstiga de gränser som EG godkânt. I paragrafen konstateras att åtgärder enligt förslaget inte skall tillämpas på projekt eller åtgärder som stöds enligt skoltlagen. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att överlappande stöd inte skall kunna beviljas ur olika källor. Till denna del följer förslaget den linje som antagits i lagen om finansiering av landsbygdsnärningar. Motsvarande bestämmelser ingår också i den gällande lagstiftningen.

I gällande 7 § renhushållningslagen och 5 § naturnäringslagen har tillämpningsområdet dessutom begränsats så, att om det

gårdsbruk i liten skala som idkas på en renhushållningslägenhet eller naturnäringslägenhet i genomsnitt kräver en större arbetsinsats än 1 000 mantimmar per år, får åtgärder enligt dessa lagar inte riktas till att stöda jordbruket, utan dylik näringsverksamhet finansieras enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringar. En motsvarande bestämmelse föreslås i 3 mom., dock preciserad så, att begränsningen då gäller gårdsbruk i liten skala. Om det gårdsbruk i liten skala som idkas på en renhushållningslägenhet eller naturnäringslägenhet överskrider den föreslagna gränsen, stöds renhushållningen och naturnäringsarna enligt lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsarna. Jordbruket stöds enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringar.

5 §. *Allmänna förutsättningar för erhållande av stöd.* De allmänna bestämmelserna i paragrafen har utformats så att de så väl som möjligt stämmer överens med de förutsättningar som uppställs i EG:s förordning om utveckling av landsbygden.

I paragrafen föreslås bestämmelser om de allmänna grunderna för erhållande av stöd. Enligt 1 mom. skall stöd kunna beviljas en fysisk person eller flera fysiska personer, privaträttsliga och offentligrättsliga sammanslutningar samt stiftelser. Stöd skall också kunna beviljas de ovan nämnda gemensamt. Beviljandet av stöd för sammanslutningar eller stiftelser förutsätter att en person som enligt lagen kan få stöd eller flera personer som kan få stöd gemensamt har bestämmande inflytande i sammanslutningen eller stiftelsen. Syftet med begränsningen har varit att säkerställa att stödet används till godo för sådana personer vars utkomst är beroende av den näring som skall stödas. Sammanslutningar kan beviljas stöd när ägarkontrollen i sammanslutningen innehas av minst en sådan person som utövar den verksamhet som skall stödas och som uppfyller de förutsättningar för beviljande av stöd som uppställts för fysiska personer. Sammanslutningar har i regel inte kunnat beviljas stöd enligt den gällande lagstiftningen. Det kan dock antas att intresset för näringsidkande i bolagsform kommer att öka. Genom att bolagisera sina funktioner kan näringsidkarna utöka samverkan, förtydliga administrationen i samägarsituationer eller förbereda sig inför en kommande generationsväxling. Bolagiseringen kan också ha finansiella eller skattemässiga mål. Sådana personer som inte uppfyller

kriterierna för de personliga förutsättningarna kan också vara delägare i en sammanslutning. Dylika personers kapitalinsats kan dock möjliggöra hela verksamheten. Därför är det tillräckligt att det i bakgrunden till näringsverksamhet i bolagsform finns åtminstone en sådan person som uppfyller de kriterier för erhållande av stöd som uppställts för fysiska personer. En sådan person skall också ha bestämmande inflytande i sammanslutningen så, att han eller hon kan ansvara för företagets verksamhet. Det bestämmande inflytandet kan också vara delat, bl.a. genom bolagsavtal eller aktiemajoritet. Arbetsgruppen för landsbygdsnäringarnas bolagsform, tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet, förutsatte i sin promemoria (arbetsgruppspromemoria JSM 1998:9) att renhushållningslagens och naturnäringslagens bestämmelser om bolagsform utreds i samband med att lagarna revideras. Enligt den gällande lagstiftningen har endast fysiska personer och, under vissa förutsättningar, flera personer gemensamt kunnat beviljas stöd. Genom reformen ändras bestämmelsen så att den motsvarar de mål som EG uppställt, enligt vilka beviljande av stöd inte får vara beroende av i vilken form den verksamhet som skall stödas utövas. Verksamhet i olika former bör behandlas lika i fråga om förutsättningarna för beviljande av stöd.

Det föreslås att stöd skall kunna beviljas endast sådana näringsidkare som får sin huvudsakliga utkomst från renhushållning eller en naturnäring. Till denna del överensstämmer förslaget med den gällande lagstiftningen. I fråga om renhushållning bestäms för närvarande genom förordning att en person kan anses få sin huvudsakliga utkomst av renhushållning, om han äger minst 80 livrenar, eller om det är fråga om beviljande av stöd för anskaffning av extra renar, kommer att äga minst 80 livrenar. Avsikten är inte att ändra denna grund, utan enligt förslaget skall samma princip iakttas även i de förordningar som statsrådet utfärdar med stöd av lagen.

Det anses nödvändigt att huvudsaklighetskravet bibehålls i den nya lagen. Kravet på huvudsaklig utkomst är en lättdefinierbar princip som gäller alla sökande på ett likvärdigt sätt. I vissa situationer kan kravet dock bilda en orättvis grund. Avsikten är att närmare bestämmelser om dylika undantagssituationer, varvid avvikelser från kravet kan göras, skall utfärdas genom förordning av

statsrådet. Ett sådant undantag kan motiveras t.ex. när en näringsidkare är arbetslös arbets-sökande under en del av året och den totala årsinkomsten till största delen utgörs av arbetslöshetsersättning. Dessutom gäller att när frågan om huvudsaklig utkomst bedöms, beaktas inte stödets andel av den totala inkomsten.

Som en ytterligare förutsättning föreslås att sökanden skall anses ha förutsättningar för livskraftig verksamhet, som främjar näringarnas verksamhetsbetingelser. I gällande 1 c § (540/1997) renhushållningsförordningen (494/1991) finns bestämmelser om bedömning av sökandens ekonomiska ställning och likviditet samt ändamålsenligheten av att projektet stöds. Till ansökan om stöd fogas utredningar över likviditeten och projektets lönsamhet, vilka uppgjorts enligt de grunder som godkänts av vederbörande ministerium. I regleringen av naturnäringarna finns inte någon motsvarande bestämmelse. Huvudregeln i förslaget är att stödtagaren skall kunna uppvisa en tillförlitlig utredning över att renhushållningen eller naturnäringen eller någon annan verksamhet som skall stödas är livskraftig samt över möjligheterna att marknadsföra produkterna eller tjänsterna. Ett sätt att påvisa livskraftigheten kunde vara att delta i lantbruksekonomiska forskningsanstaltens uppföljande undersökning som baserar sig på frivillig bokföring. Ur lönsamhetsperspektiv skulle en sådan undersökning också annars vara till stor nytta för hela näringen. Undantag från kravet på livskraftighet skall kunna göras genom förordning av statsrådet, eftersom alla de verksamheter som stöds inte har en sådan karaktär att de kan förutsättas vara lönsamma. Exempelvis investeringar och bostadsfinansiering som gäller boende- och traditionsmiljön kan vara sådana undantag. Motsvarande undantagsbestämmelse finns också i den gällande renhushållningsförordningen. Förutsättningen beskrivs med samma terminologi som i EG:s förordning om utveckling av landsbygden.

Ett beviljande skall ytterligare förutsätta att stödet kan anses vara ändamålsenligt med tanke på lagens syfte. När ändamålsenligheten bedöms skall det i fråga om stöd som beviljas enligt lagen förutsättas att stödtagaren är bosatt inom det renskötselområde som anges i renskötsellagen (848/1990) eller inom det område för idkande av naturnäringar som anges i 2 §. Erhållande av stöd för renhushållning förutsätter alltid att stödtagaren

är bosatt inom det renskötselområdet. På motsvarande sätt förutsätter erhållande av stöd för en naturnäring att den som skall stödas är bosatt inom det naturnäringssområdet. Det föreslagna boendekravet motsvarar i sak boendekravet enligt 1 § renhushållningsförordningen. För naturnäringssidkare har inte tidigare i lag uppställts något uttryckligt boendekrav som förutsättning för erhållande av stöd. I den gällande lagstiftningen är boendekravet lägenhetsbundet så till vida att det har förutsatts att sökanden bor på lägenheten eller på ett sådant avstånd från den att det är ändamålsenligt att idka näringen från lägenheten. Det föreslås att lägenhetsbundenheten slopas i den nya lagen. Eftersom bildandet av nya lägenheter inte längre stöds, lämpar sig inte lägenhetsbundenheten för det nya systemet. Lägenhetsbundenheten skulle förutsätta att näringsidkaren investerar i förvärv av en lägenhet, trots att näringen skulle kunna idkas också på annat sätt än genom att lägenheten ägs. En stor del av de ekonomiska problemen har uppkommit just på grund av krediter som lyfts för förvärv av en bostadsfastighet. Lägenhetsbundenheten är inte heller nödvändig ur t.ex. djurskyddsperspektiv på samma sätt som i samband med traditionellt jordbruk. Djurskötsel som omfattas av lagens tillämpningsområde gäller djur i naturtillstånd, vilka huvudsakligen lever i naturen utanför den egentliga lägenheten. Det anses därför inte ändamålsenligt att boende på lägenheten förutsätts för att trygga djurens skötsel.

Det bör anses vara ändamålsenligt att stöda näringsidkare, om de inte har behövliga dispositionsmedel för att skaffa den aktuella egendomen eller utföra arbetet och om de inte kan skaffa medel utan att på ett skadligt sätt minska sitt eventuella kapital. När stödets ändamålsenlighet prövas, bedöms sökandens ekonomiska ställning, inkomster och förmögenhetsställning som helhet.

Enligt förslaget skall stöd inte beviljas dem som är under 18 år eller dem som har fyllt 65 år. Avsikten är att följa gällande praxis till denna del. Enligt den gällande lagstiftningen kan sökandens ålder beaktas när stödets ändamålsenlighet prövas. Närmare bestämmelser om förutsättningar som gäller åldern har kunnat utfärdas genom förordning. Genom en undre och en övre åldersgräns för dem som är berättigade till stöd förtydligas tillämpningsområdet för lagstiftningen.

Det föreslås att statsrådet allttjämt skall kunna besluta att de inkomster som en näringsidkare har av annat yrke än i den föreslagna lagen avsedd näringsverksamhet inte får överstiga ett belopp som statsrådet fastställer genom förordning. De maximala inkomsterna regleras även i dag genom beslut av statsrådet. Det föreslås att bestämmelsen om att även makens eller sambons beskattningsbara inkomster beaktas i fråga om inkomstgränserna skall slopas. När olika förmåner på sociala grunder och behovsprövade förmåner beviljas beaktas i regel makens eller sambons inkomster. Stöden på sociala grunder syftar i allmänhet till att säkra familjeliheten en viss minimiutkomstnivå. Vid stöd för ren- och naturnärningar är det dock fråga om att stöda näringsverksamhet, och beviljandet av stöd och stödbeloppet baserar sig på näringsverksamhetens mål och förutsättningarna för beviljande av stöd. De objekt som skall stödas är i regel investeringar i näringsverksamheten i fråga, vilka inte åtminstone omedelbart höjer familjens inkomstnivå. Å andra sidan står det också klart att de utgifter som investeringarna i näringsverksamheten förutsätter inte kan täckas med de inkomster som den make har som arbetar utanför hemmet. Det kan därför inte anses motiverat att makens inkomstnivå inverkar på de stödbelopp som näringen får.

I 5 mom. föreslås dock att möjligheten för statsrådet att bestämma om de fall då undantag kan göras från förutsättningarna bibehålls. Avvikelser kan göras t.ex. när en 65-åring söker stöd för bostadsfinansiering.

6 §. *Närmare grunder för beviljande av stöd.* Europeiska gemenskapernas kommission följer kontinuerligt de nationella stödsystemen i medlemsstaterna. Om kommissionen finner att stöd som lämnas med statliga medel inte är förenligt med den gemensamma marknaden, skall den besluta om att stödet upphävs eller ändras. Enligt artikel 93.3 i EG-fördraget skall kommissionen underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder.

Kommissionen har i praktiken noggrant undersökt grunderna för beviljande av nationella stöd och deras maximibelopp. Kommissionen har också krävt detaljerade ändringar i grunderna för beviljandet av stöden och ändringar i de maximala stödbeloppen samt föreskrivit maximala stödtider. Kommissionen tar även i övrigt ställning till hur

stöden i allmänhet medges. Eftersom det gäller att vid behov snabbt och smidigt kunna ändra stödsystemen, är det inte ändamålsenligt att i lag bestämma om vilka slag av stöd som lämnas med statliga medel, om närmare grunder för beviljandet eller om stödvillkoren. Därför föreslås att statsrådet, enligt de anslag som anvisats i statsbudgeten och de medel som anvisats i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond, skall besluta om ibruktage av de stödssystem som avses i denna lag och vid behov om tillämpningstiden. Statsrådet skall ytterligare besluta närmare om stödformerna, grunderna för beviljande av stöd, stödens maximibelopp och de allmänna villkoren för stöd som grundar sig på avtal. I det nuvarande systemet finns inga stöd som baserar sig på avtal, men t.ex. miljöstöd baserar sig på avtal och de bör kunna tas i bruk även i norra Finland. I förslaget har därför stöd som grundar sig på avtal beaktats i samband med grunderna för beviljande av stöd. Enligt förslaget skall stödet kunna differentieras regionalt. En sådan möjlighet kan användas t.ex. i naturkatastrofsliknande situationer.

7 §. *Styrning av medlen.* Avsikten är att statliga lån, räntestödslån och andra stöd, liksom nu, inom ramen för disponibla medel skall styras närmare genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet än i den nationella lagstiftningen eller EG-förordningarna. Syftet med den centraliserade styrningen är att lån- och stödärenden skall behandlas så rättvist som möjligt i hela landet. Jämfört med tidigare kommer färre frågor att regleras genom ministeriets cirkulär, och huvudreglerna anges i de anvisningar som statsrådet meddelar på förordningsnivå. Endast styrningen av medlen skall fortfarande beslutas av ministeriet. Fullmakterna bör dock vara precisa.

Enligt 2 mom. skall jord- och skogsbruksministeriet kunna meddela föreskrifter om styrningen av medlen med hänsyn till belopp, region, bransch och målgrupp.

För byggnadsarbeten som utförs med hjälp av stöd som beviljas av offentliga medel bör det uppställas krav i fråga om lönsamhet, funktionsduglighet och säkerhet. Eftersom antalet krav är stort är det inte ändamålsenligt att de föreskrivs genom lag eller statsrådsbeslut. Det föreslås därför att jord- och skogsbruksministeriet skall kunna meddela närmare föreskrifter om byggande som skall stödas med medel från EG eller med stats-

medel.

8 §. *Finansiering från Europeiska gemenskapen.* I propositionen föreslås bestämmelser om jord- och skogsbruksministeriet som utbetalande myndighet i fråga om EUGFJ jämte tillhörande uppgifter.

I 1 mom. föreslås bestämmelser som gäller dels jord- och skogsbruksministeriets uppgifter som ansvarigt ministerium för medel från garantisektionen vid EUGFJ, dels som den utbetalande myndighet i fråga om medel från utvecklingssektionen vid EUGFJ som avses i den allmänna förordningen om strukturfonderna. Det föreslås att landskapet Åland nämns särskilt i fråga om överföringar som överskrider förvaltningsgränserna. Möjligheten av överföra medel från EUGFJ gäller både medel från utvecklingssektionen och medel från garantisektionen. Jord- och skogsbruksministeriet kan på motsvarande sätt ta emot medel från förvaltningsområdena för andra ministerier som är utbetalande myndigheter och använda medlen i programverksamheten för ändamål som anges i lagen om utveckling av landsbygdsnätverk. Till den del inte något annat bestäms i lagen om den nationella förvaltningen av strukturfonderna utfärdar statsrådet närmare bestämmelser om överföringen och användningen av medlen. Uppgifterna i anslutning till förvaltningen bibehålls huvudsakligen oförändrade.

I 2 mom. föreslås bli bestämt att medlen alltid skall intäktsföras via statsbudgeten till statsverket. Till den del gemenskapens medfinansiering dock har beviljats ur utvecklingsfonden, skall ett anslag som motsvarar medfinansieringen intas för utvecklingsfondens del i budgeten.

Vid den detaljerade förvaltningen av medel ur garantisektionen vid EUGFJ skall i regel iakttas vad som bestäms om utbetalningsställen och medelsförvaltning i rådets förordning (EG) nr 1258/1999 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken samt i rättsakter och bestämmelser vilka utfärdats med stöd av den. Lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik (1100/1994) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den skall iakttas vid förvaltningen av stödsystem som finansieras med medel från garantisektionen vid EUGFJ. Vid verkställigheten bör särskild vikt fästas vid att de stöd som beviljas från garantisektionen betalas via utbetalningsstället. Endast små delar av stödmedlen

har godkänts att utbetalas av andra än utbetalningsstället. Utbetalningsstället sammanställning kan inte ändras utan kommissionens godkännande.

9 §. *Programarbete.* Det föreslås att paragrafen skall innehålla bestämmelser om programplanering. Enligt denna skall vid uppgörande och godkännande av planer som gäller mål samt vid ändring av programdokument i fråga om åtgärder som hör till tillämpningsområdet för lagen iakttas vad därom särskilt föreskrivs i lagen om den nationella förvaltningen av strukturfonderna. Dessa åtgärder skall inlemmas i målprogrammens verksamhetslinjer på det sätt som de aktörer som inom de ifrågavarande områdena ansvarar för planeringen och vederbörande ministerium kommer överens om tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet. Åtgärder behandlas särskilt i landskapets samarbetsgrupp. Eftersom det inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde kan bli nödvändigt att i fråga om vissa förvaltningsförfaranden meddela föreskrifter som avviker från den allmänna lagen om strukturfondsverksamheten, föreslås att statsrådet vid behov kan föreskriva närmare om landsbygdssektionernas uppgifter när åtgärder genomförs. Bestämmelsen motsvarar förfarandet enligt lagen om finansiering av landsbygdsnätverk och på tillämpningsområdet för renhushållningslagen och naturnäringslagen på mål 1-området.

2 kap. Nationellt finansieringsstöd

10 §. *Allmänt.* I kapitlet föreslås bestämmelser om när stöd skall kunna beviljas enbart med nationella medel. Huvudprincipen är att stöd alltid beviljas som av EU delfinansierat stöd när det är möjligt inom ramen för programmet och de medel som står till förfogande. Stödobjekten kan vara de samma som när av EU delfinansierade stöd beviljas.

11 §. *Stöd för investeringar.* Bestämmelser om stöd för investeringar finns i 25 och 26 § naturnäringslagen samt i 18 och 19 § renhushållningslagen. Det föreslås att dessa lagrum med vissa rättelser tas in i 11—13 §. I naturnäringslagen och renhushållningslagen har stödformerna differentierats så, att det för vissa åtgärder som skall stödas är möjligt att få enbart lån, och bidrag kan beviljas endast för en del av åtgärderna. Enligt för-

slaget skall allmänt finansieringsstöd kunna beviljas för alla investeringar. Stödformerna anges endast allmänt på lagnivå. Genom förordning av statsrådet anges närmare när stödet kan beviljas som lån och när som bidrag samt fastställs stödens maximibelopp. I den gällande lagstiftningen har dessa angetts på lagnivå. Avsikten är inte att i sak ändra det tidigare förfarandet, men författningsnivån ändras.

Enligt 2 mom. skall investeringar kunna stödjas genom beviljande av finansieringsstöd för

1) byggande, utvidgning och grundlig renovering av för idkandet av renhushållning och naturnäringar behövliga ekonomi-, produktions- och inkvarteringsbyggnader jämte anordningar liksom fiskodlingsdammar samt för förbättrande av boendemiljön (byggnadsstöd). I den gällande lagstiftningen definieras byggnadsstöden olika i fråga om renhushållning och naturnäringar. Orsaken är att stöd även för inkvarteringsbyggnader och fiskodling har kunnat beviljas endast inom naturnäringar. Eftersom det föreslås att stöd för företagsverksamhet skall upptas som en allmän stödform inom tillämpningsområdet för den nya lagen, är det inte ändamålsenligt att objekten för beviljande av byggnadsstöd specificeras särskilt för renhushållning och naturnäringar. Till denna del medför propositionen en ändring jämfört med den tidigare lagstiftningen genom att den utvidgar kretsen av byggnadsstödsobjekt. I praktiken har dock också renhushållningsidkare i dagens läge producerat tjänster för turister vid sidan av den övriga näringsverksamheten. För inkvarteringsbyggnader har de i dessa fall ansökt om stöd för småföretagarverksamhet.

För idkandet av renhushållning är det viktigt att renarnas nuvarande betesmarker inte splittras i onödan och att den ökande turismen inte medför skadeverkningar för renskötseln, t.ex. under kalvningstiden på våren. Därför föreslås att byggnadsstöd för inkvarteringsbyggnader skall beviljas endast när byggandet betjänar redan existerande företagsverksamhet och när byggnaderna byggs i omedelbar närhet av befintliga byggnader. Inkvarteringsbyggnaderna bör vara på ett sådant avstånd från driftsentret att det kan anses att inkvarteringsverksamheten drivs i samband med naturnäringen eller renhushållningen.

2) tilläggning och dänning av åkar (grundföretagsstöd),

3) byggande av en enskild väg för vars

byggande inte kan beviljas bidrag enligt lagen om enskilda vägar (358/1962) samt av en sådan väg som endast den som äger eller besitter fastigheten har rätt att använda (vägstöd),

4) byggande av vattenanskaffnings- och avloppsanläggningar (stöd för vatten och avlopp),

5) anskaffning av lösöre som behövs i näringen (lösörestöd),

6) betalning av andels- och anslutningsavgifter som berättigar till elström samt för byggande av nödvändiga anordningar för anskaffning och distribution av elström (elektrifieringsstöd), samt

7) av synnerligen vägande skäl, finansieringsstöd för nöutfodring av renar föranledd av naturkatastrofer enligt vad som bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet beviljas inte någon permanent rätt att få stöd, utan förutsättningarna för beviljande av stöd bör prövas från fall till fall i samband med varje naturkatastrof. Motsvarande bestämmelse föreslås också i den paragraf som gäller lösörestöd för renbeteslag. Att bestämmelsen ingår i båda paragraferna är motiverat därför att renar sköts på olika sätt och möjligheten att erhålla stöd bör garanteras både för renarna och för renbeteslagens renskötsel. Stödet syftar till att förebygga skador. Stödet för nöutfodring kan differentieras regionalt så, att det kan riktas endast till vissa områden som lidit skada.

Största delen av renarna betar vanligen fritt under hela året utan utfodring, eftersom de själva finner föda i naturen. Endast i några delar av det södra renskötselområdet utfodras renarna regelbundet under några vintermånader. Andelen renar som skall utfodras är dock mindre än 20 %. I undantagsfall kan väderleksförhållandena i renskötselområdet dock vara sådana att renarna inte får tillräckligt med föda under vintermånaderna. Renarnas näringstillgång försvåras i allmänhet under sådana vintrar då snö som fallit i början av vintern smälter och fryser på nytt på marken. Renarnas föda, lav, täcks då av ett islager och renarna får inte tillräckligt med föda i naturen, utan de måste utfodras med hö. Avsikten är att nöutfodring skall användas endast i exceptionella situationer då den är det enda sättet att rädda renarna. Det föreslås ytterligare att behovet av extra utfodring skall ha föranletts av ex-

ceptionella naturförhållandena.

Syftet med den föreslagna lagen är att stöda och utveckla befintliga renhushållnings- och naturnäringslägenheter, medan utgångspunkten för renhushållningslagen och naturnäringslagen var att etablera nya lägenheter och stöda bostadsbyggande. Det föreslås därför att lån för röjning av för lantbruk lämplig jord till åker och betesmark (röjningslån) enligt 25 § 1 mom. 6 punkten naturnäringslagen slopas bland de investeringar som skall stödas.

12 §. *Markköpsfinansiering.* Enligt 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten renhushållningslagen samt med stöd av 25 § 1 mom. 1 och 2 punkten naturnäringslagen kan stöd beviljas för förvärv av lägenhet eller tillskottsområde och för förvärv av ett eller flera outbrutna områden av en lägenhet vari sökanden har andel. Som tillskottsområde betraktas också andel i samfälld skog. I 12 § föreslås bli bestämt att finansieringsstöd skall kunna beviljas för köp av nämnda markområden. Bestämmelser om stödformen och beloppet utfärdas genom förordning av statsrådet på motsvarande sätt som i fråga om investeringsstöd.

Lån för markförvärv kan för närvarande beviljas när det är fråga om förvärv av en lägenhet, ett outbrutet område eller ett tillskottsområde eller en affär som gäller den ovan nämnda syskonandelen. I form av jordinköpsstöd kan också anskaffning av en fastighets beståndsdelar och tillbehör finansieras i samband med markfinansieringen. Anskaffning av djur kan däremot inte finansieras med stöd av denna paragraf. Det föreslås att möjligheten till markköpsfinansiering utvidgas så att finansieringsstöd för förvärv av jord skall kunna beviljas för betalning av utjämning och inlösning samt för utfyllnad av laglott. Revideringen syftar till att underlätta att ändamålsenliga lägenhets-helheter överförs på en ny företagare t.ex. vid skilsmässa och generationsväxling.

Renhushållningslagen och naturnäringslagen inrymmer möjligheten att köpeskillingen kvarstår som skuld vid köp av statens jord. Före reformen av jordabalken utgjorde fastigheten med stöd av den legala panträtten säkerhet för betalningen av den obetalda köpeskillingen i dylika fall. Det föreslås att försäljningsprisfordringar liknande de ovan beskrivna helt och hållet slopas bland stödformerna. Markförvärv kan då stödas enbart med statliga lån och bidrag. Eftersom det är

fråga om en lag som tydligt gäller finansiering av näringarna är det inte längre ändamålsenligt att låta bestämmelser om markförvärv ingå i lagen, utan dessa angelägenheter kan bättre regleras med stöd av lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond.

13 §. *Bostadsfinansiering.* I 25 § naturnäringslagen och 18 § renhushållningslagen bestäms att lån eller bidrag kan beviljas för byggande, utvidgning och grundreparation av bostadsbyggnad samt för förbättrande av boendemiljön. Närmare bestämmelser om bostadsfinansieringen har utfärdats genom renhushållningsförordningen och naturnäringsförordningen. Med stöd av en hänvisningsbestämmelse har 28 § landsbygdsnäringslagen dessutom tillämpats.

Bostadsfinansiering för andra än gårdsbruksenheter beviljas med stöd av aravalagen (1189/1993). I regel söks aravafinansiering för bostadsfinansiering för lägenheter med högst fem hektar jordbruksjord. Om lägenheten är större eller om den har stötts med åtgärder enligt landsbygdsnäringslagen, renhushållningslagen, naturnäringslagen eller skollagen eller om lägenhetens ägare eller innehavare får mer än hälften av sina inkomster från verksamhet som drivs på lägenheten, skall miljömyndigheterna begära utlåtande av landsbygdsnäringsmyndigheterna om förutsättningarna för beviljande av lån i enlighet med 4 § aravaförordningen (1587/1993). Landsbygdsnäringsmyndigheterna avgör i praktiken om bostadsfinansieringen skall beviljas med stöd av renhushållningshållningslagen och naturnäringslagen eller enligt aravalagen. I praktiken är bostadsfinansieringen i dag så pass klart avgränsad att alla som uppfyller villkoren för beviljandet kan få bostadsfinansiering med statsstöd.

Det föreslås att bestämmelser om bostadsfinansiering tas in i 13 §. Beviljandet av bostadsfinansiering skall förutsätta att projektet inte beviljas annat stöd av offentliga medel. På så sätt förebyggs att stöd för samma ändamål beviljas enligt den föreslagna lagen och enligt aravalagstiftningen. Beviljande av överlåtelseskattefrihet för den första bostaden utgör dock inget hinder för stöd enligt denna lag.

I 2 mom. föreslås bli bestämt att stöd skall kunna beviljas endast för en sådan bostadsbyggnad som används för varaktigt boende av stötagaren eller av hans eller hennes familjemedlemmar. Bestämmelsen begränsar

inte sökandens rätt att fritt välja boningsort, men avsikten är att sökandens boende inte skall finansieras med stöd av den nya lagen, om sökandens bostad är belägen någon annanstans än inom tillämpningsområdet för den föreslagna lagen.

Det föreslås att bestämmelserna om bostadsfinansiering samlas i 13 §. Närmare bestämmelser om stödformerna och maximibeloppen utfärdas genom förordningar av statsrådet. Det är ändamålsenligt att i detta sammanhang förenhetliga de gällande maximala stödbeloppen. Avsikten är att bostadsstödet också skall omfatta de renskötselägenheter som bildats medan den tidigare lagstiftningen om renskötselägenheter gällde. Lägenheterna i fråga har byggts sedan 1960-talet, och med tiden har det uppstått ett behov av att grundligt renovera bostadsbyggnaderna på lägenheterna.

14 §. *Projekt för främjande av renhushållning och naturnäringar.* Enligt 29 a § renhushållningslagen och 35 § naturnärlingslagen kan på villkor som närmare bestäms genom förordning beviljas stöd för kostnader för sådana projekt som syftar till att främja renhushållningen och naturnäringarna samt vidareförädlingen av renhushållnings- och naturnärlingsprodukter.

Det föreslås att detta innehåll med några ändringar och kompletteringar tas in i 14 §. Det föreslås att förteckningen över projekt som skall stödas kompletteras med projekt som syftar till främja idkandet av renhushållning och naturnärlingar samt för projekt som syftar till att utveckla renhushållningsprodukter och naturnärlingsprodukter, produktionsmetoder, marknadsföring, vidareförädling, näringsidkandet och förbättringen av miljön, för den utbildning som näringsidkarna behöver eller för utredning av verksamhetsbetingelserna för ny företagsverksamhet.

3 kap. Särskilda nationella finansieringsstöd för renbeteslagen

15 §. *Stöd för renbeteslagens investeringar.* Bestämmelser om stöd för renbeteslagen ingår i 5 kap. renhushållningslagen. Det föreslås att motsvarande bestämmelser med några kompletteringar och preciseringar tas in i 3 kap.

Enligt renhushållningslagen har renbeteslagen kunnat stödas enbart genom beviljande av bidrag. Det föreslås att renbeteslagen skall kunna beviljas finansieringsstöd, dvs.

bidrag eller lån, så som närmare bestäms genom förordning av statsrådet. Avsikten är dock inte att ändra gällande praxis för stödets maximibelopp. Möjligheten att få lån gör möjligheterna att utveckla verksamheten mångsidigare. I praktiken har renbeteslagen också nu använt normala banklån för finansieringen, men tack vare reformen kan lånen beviljas som statliga lån. Ett ändringstryck skapas också av det att tonvikten i fråga om stöd som beviljas av medel från EU förskjuts från bidrag till lån. Samma princip torde senare tillämpas också på stöd som beviljas av medel ur MAKERA.

Största delen av stödatgärdena för renbeteslagen gäller i dag stöd för olika byggnader och konstruktioner samt anskaffning av tillhörande anordningar. Stödatgärder riktas dessutom till anskaffning av för renskötselarbetet nödvändiga flyttbara konstruktioner och anordningar samt övrigt nödvändigt lösöre.

Med stöd av 1 mom. skall renbeteslagen beviljas stöd för kostnader för byggnads-, ombyggnads- och reparationsarbeten.

Med renstängsel avses gården som byggts vid renbeteslagens gränser och som skall förhindra att renarna rör sig från ett renbeteslag till ett annat. Samtidigt är stängslena till nytta för renskötselarbetet i det skede då renarna går i bete och vid sammandrivningen. De renbeteslag vid vilkas gränser stängslena har byggts eller kommer att byggas svarar för byggandet och istandsättningen.

Renskötelsen och skiljningen utförs i märknings- och renskiljningsstängsel som byggts för ändamålet. Stängslena har i allmänhet byggts så, att de betjänar det renbeteslag där de är placerade. Genom planmässig utplacering skulle vissa renbeteslag kunna samarbeta i projekt för byggande av stängsel. Då höjs utnyttjandet av kapaciteten och kostnaderna sänks.

Genom utfodningsstängsel kan renskötselarbetet effektiviseras i det skede då renarna sammandrivs och behandlas. Renarna kan hållas i stängslena i flera dagar och med extra utfodring även längre tider i väntan på behandlingen. Utfodningsstängslena finns i allmänhet i anslutning till märknings- och renskiljningsstängslena.

Renbetena kan användas planmässigt genom att renbeteslagets område indelas i betesområden, block, som används under olika tider. Genom åtskiljande av vinter- och sommarbetesmarker kan de bästa betesom-

rådena sparas för vintern. I de flesta renbeteslag råder det brist på goda vinterbetesområden när renarna också då marken är tinad trampar ned områden avsedda för vinterbruk. Betesblocken isoleras från varandra med betesstängsel.

Skyddsstängslena syftar till att förebygga att renarna förorsakar skador på odlingarna. Skyddsstängsel kan också byggas i närheten av tätorter för att skydda områdena mot eventuella skador. Skyldigheten att bygga skyddsstängsel bestäms i enlighet med renskötsellagen.

Finansieringsstöd kan beviljas för byggande och grundlig renovering av slakterier. De slakterier som är i drift uppfyller till största delen den kravnivå som förutsätts, men många är i behov av renoveringar.

Finansieringsstöd kan beviljas för byggande och grundlig renovering av arbetsplatsbostäder. Med arbetsplatsbostad avses här en fast arbetsplatsbostad som byggts på renskötselområdet och som är avsedd för bostadsbruk.

Enligt 2 mom. skall ett renbeteslag kunna beviljas stöd också för kostnader som orsakas av byggande av vägar som leder till renskilningsstängsel och slakterier, för kostnader som orsakas av förvärv av vattenanskaffnings- och avloppsanläggningar som behövs i slakterier samt för elektrifieringsarbeten.

Enligt 3 mom. skall lagen inte gälla renstängsel som byggs vid riksgränsen eller underhåll av sådana.

16 §. *Lösörestöd*. Enligt 1 mom. skall ett renbeteslag kunna beviljas lösörestöd för kostnader som orsakas av anskaffning av lösöre.

Renbeteslagen bör ha möjlighet att skaffa en flyttbar aggregatenhet för vatten och avlopp i synnerhet till sådana små sommarmärkningsstängsel, renskilningsplatser och slakterier till vilka nätström inte kan fås. Genom enheten kan flyttbara renskilningsstängsel och slakterier få belysning och vatten som behövs vid slakt. Anskaffning av enbart en enhet som producerar elektricitet kan också komma på fråga.

Utöver de permanenta renskilnings- och märkningsstängslena samt slakterierna bör renbeteslagen kunna skaffa flyttbara stängsel och slakterier som behövs vid behandlingen av renar. De kan användas på områden där det inte lönar sig att bygga permanenta renbehandlingsstängsel eller slakterier.

Som komplement till de permanenta ar-

betsplatsbostäder som byggts för utförandet av renskötselarbetet bör renbeteslagen kunna skaffa flyttbara arbetsplatsbostäder avsedda för boende. De kan användas på sådana områden där det inte lönar sig att bygga permanenta arbetsplatsbostäder därför att användningen är liten.

För att främja renförädlingen bör renbeteslagen ha tillräckliga finansiella resurser för att skaffa avelsrenar. Genom anskaffning av avelsrenar kan en försämring av kreaturen till följd av inavel förhindras. Med hjälp av goda avelsrenar kan kreaturen dessutom förädlas så att djuren blir produktivare.

För att främja informationstekniken och den tekniska utvecklingen i övrigt alltjämt skall kunna utnyttjas tillräckligt också inom renhushållningen föreslås i 1 mom. bli bestämt att understöd skall kunna beviljas även för kostnader som förorsakas av annat än anskaffning av det för renskötseln nödvändiga lösöre som nämns ovan.

I 2 mom. föreslås att renbeteslagen skall kunna beviljas lösörestöd för nödudfodring av renar på samma villkor som privata renägare. Nödudfodring skall vara möjlig endast i exceptionella situationer, då den är det enda sättet att rädda renarna. Dessutom förutsätts att behovet av extra utfodring har föranletts av exceptionella naturförhållanden. Stödet för nödudfodring kan differentieras regionalt så, att det kan riktas endast till bestämda områden. Motsvarande bestämmelse gäller också för de nationella investeringsstöden.

4 kap. Av EU delfinansierade åtgärder för utveckling av landsbygden

17 §. *Allmänt*. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om tillämpningen av lagen på gemenskapens medfinansiering och den nationella medfinansieringen samt en bestämmelse om att den nationella medfinansieringen kan vara både av staten och av något annat offentligt samfund beviljat stöd. I planerna och programmen skall kunna ingå åtgärder som helt och hållet finansieras med nationella medel. Under den pågående programperioden har sådana åtgärder varit t.ex. vissa nationellt finansierade stöd i fråga om avträdelsestödet samt vissa delar av kompensationsbidragen.

I 2 mom. föreslås bli bestämt att stöd enligt 4 kap. skall kunna beviljas om den utvecklingsåtgärd som skall stödas har inlemmats i ett program som finansieras med

medel från Europeiska gemenskapen. Åtgärden skall uppfylla de villkor som uppställts för den i programmet. Ett undantag är stöd som betalas enligt EG:s förordningar om organisation av marknaden, vilka kan beviljas också utanför programmen.

Renhushållningen har tidigare beviljats stöd som anges i detta kapitel. För naturnäringsringarna är det fråga om ett nytt förfarande. I 4 § föreslås dock bli bestämt att om projektet redan stöds via ett annat stödssystem, kan stöd inte beviljas enligt detta system. Det att även naturnäringsidkare skall vara stödtagare ökar således inte stödbeloppet, utan möjliggör att stöd inflyter från olika källor.

18 §. *Stöd för renhushållnings- och naturnäringsföretag.* I paragrafen föreslås bestämmelser om de åtgärder för vilka kan beviljas stöd enligt EG:s förordning om utveckling av landsbygden. Närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av stöd skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

Stöd för investeringar föreskrivs i 1 mom. 1 punkten. Stöd skall kunna beviljas för produktiva investeringar och sådana investeringar i miljövard och arbetarskydd som produktionsverksamheten förutsätter samt för planeringskostnaderna för investeringsprojekten. Stöd för investeringar beviljas enligt artiklarna 4—7 i förordningen, för skogsbruksinvesteringar enligt artikel 30 och för andra företags investeringar enligt artiklarna 33 och 45.

Enligt 2 mom. skall startstöd för unga jordbrukare kunna beviljas enligt artikel 8 i EG:s förordning om utveckling av landsbygden. Som stödform motsvarar det nuvarande stödet för unga jordbrukares etablering.

I artikel 9 i EG:s förordning om utveckling av landsbygden sägs att stöd till yrkesutbildning skall bidra till att förbättra yrkeskunskap och yrkesskicklighet för jordbrukare och andra personer verksamma inom jord- och skogsbruket och omställning. Motsvarande utbildning i anslutning till annan företagsverksamhet kan stödas enligt artiklarna 33 och 45. I fråga om utbildning föreslås att stöd skall kunna beviljas enligt artiklarna 9, 33 och 45, dock så att den utbildning som stöds endast omfattar yrkesinriktad tilläggsutbildning och fortbildning.

I 1 mom. 4 punkten föreslås bli bestämt om det stöd som enligt artiklarna 25—28 i EG:s förordning om utveckling av lands-

bygden beviljas för förbättring av förutsättningarna för bearbetning och saluföring av produkter. Motsvarande stödform ingår för närvarande i rådets förordning (EEG) nr 867/90 om förbättring av villkoren för bearbetning och avsättning av skogsbruksprodukter.

Enligt 1 mom. 5 punkten skall enligt artiklarna 29, 32, 33 och 45 i EG:s förordning om utveckling av landsbygden kunna beviljas stöd för andra än i 1—4 punkten avsedda åtgärder för främjande av anpassning och utveckling av landsbygdsområden.

Stöd som finansieras med medel från EU omfattas inte av den gällande regleringen. Dylika stöd har tidigare sökts med stöd av annan lagstiftning. Skäl som hänför sig till ändamålsenligheten talar dock för att de bestämmelser som gäller finansieringen av samma näring bör ingå i samma lag.

I 3 mom. noteras det att överlåtelseskattfriheten bibehålls i de fall där stöd i anslutning till lån som beviljas för etablering beviljas för anskaffning av en fastighet eller en del av en sådan. I sak motsvarar åtgärder belåning för markköps som beviljas enligt denna lag. Därför skall stödet till denna del beviljas på villkor som gäller för stöd i anslutning till lån.

5 kap. Finansieringssystem

19 §. *Finansiering av verksamheten och stödformer.* Det föreslås att de medel som i statsbudgeten eller dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond anvisas för verkställigheten av lagen skall kunna användas för att finansiera stöden. Medel som anvisas i statsbudgeten eller i MAKERA:s dispositionsplan kan användas för denna lags syften enligt vad som förutsatts i EG-bestämmelserna och de nationella bestämmelser som kompletterar dem. Detaljerade bestämmelser om användningen av MAKERA:s medel föreslås i 65 §.

I 2 mom. föreslås att finansieringsstöd som avses i förslaget skall kunna beviljas som bidrag, ränteförmån för statliga lån, räntefrihet, friår i fråga om amorteringar samt som räntestöd för lån som beviljats av kreditinstitutens medel samt som befrielse enligt 20 § från skyldigheten att ställa säkerhet för lånet eller som stöd i anslutning till skuldreglering eller en kombination av dessa. Eftersom avsikten är att en del av lånen skall beviljas utan säkerhet, bör även värdet

av utan säkerhet räknas som stöd när stödssystemen verkställs. På så sätt föreslås att formerna för finansieringsstöd kompletteras med räntestöd för krediter som beviljats av bankers medel. Formerna för finansieringsstöd överensstämmer då med lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar. Med ränteförmån avses det belopp som erhålls när skillnaden uträknas mellan den genomsnittliga ränta som uppbärs på banklån som för motsvarande ändamål beviljats på normala villkor och den ränta på statliga lån som uppbärs hos låntagaren. Räntefrihet innebär att låntagaren beviljas frihet för viss tid från att betala ränta på ett statligt lån så, att de räntor som skall betalas under räntefriheten inte heller uppbärs senare. Med friår i fråga om amorteringar avses att uppbörden av amorteringar på statliga lån slopas helt till den del amorteringar enligt den normala amorteringsplanen skulle anhopas under friåren. De friår som beviljas i fråga om amorteringar innebär att amorteringsrater som förfaller under friåren inte heller senare uppbärs hos låntagaren. Med räntestöd för krediter som beviljats av kreditinstitutens medel avses att staten betalar kreditinstituten räntegottgörelse för krediterna. Den ränta som låntagaren skall betala blir då på motsvarande sätt lägre.

Genom förordning av statsrådet anges hur räntestöden och ränteförmånen för statliga lån skall omvandlas till kapitalstöd som motsvarar bidraget. I fråga om lån erhålls bidragsbeloppet så, att den ränta som låntagaren betalar dras av från den genomsnittliga årliga räntan på de lån som inte erhåller räntestöd. Skillnaden är då det stöd som avses. I markbelopp är räntefriheten i fråga om statliga lån lika stor som den ovan nämnda ränta som beräknas för den räntefria tiden.

20 §. *Säkerheter.* I fråga om säkerheter har det i renhushållningslagen och naturnäringslagen hänvisats till landsbygdsnäringslagen. Dessa bestämmelser föreslås bli intagna i den nya lagen. För ett statligt lån skall när det lyfts finnas en säkerhet av det slag som används allmänt i bankverksamhet, om inte befrielse från ställande av säkerhet har beviljats av arbetskrafts- och näringscentralen. I fråga om övriga finansieringsstöd innehåller den gällande lagstiftningen inga bestämmelser om säkerheterna. Bestämmelser som motsvarar bestämmelserna om säkerheter för statliga lån är dock nödvändiga också i fråga om andra finansieringsstöd, därför att na-

tionella och även av EU finansierade stöd eventuellt måste återkrävas. EG-bestämmelserna förpliktar i allmänhet att säkerhet ställs i sådana fall då stödet betalas i förskott. Stöd som återkrävs och som beviljats av medel från Europeiska unionen skall också betalas tillbaka till Europeiska unionen. Om stöden inte kan drivas in hos stödtagaren, används nationella medel för att betala dem. I alla situationer är det dock inte ändamålsenligt att kräva att säkerhet ställs för stöd som har karaktären av bidrag. Säkerhet krävs t.ex. inte för stöd relaterade till miljövard och stöd som blir kvar för att användas av statliga eller kommunala myndigheter. I 2 mom. föreslås därför att i fråga om andra än statliga lån skall den myndighet som beviljar stödet kunna kräva att säkerhet ställs vid behov. Om sökanden är en offentligrättslig sammanslutning krävs dock inte någon säkerhet. Statsrådet skall vid behov kunna utfärda närmare bestämmelser om när ställande av säkerhet är nödvändigt.

I den gällande lagstiftningen har skogscentralen nämnts som myndighet i samband med regleringen av säkerheter. Detta myndighetsförfarande har använts endast i sådana fall då lägenhetens köpeskilling har kvarstått som skuld till staten (försäljningsprisfordringar). Bestämmelserna om skogscentralerna kan slopas som obehövliga, eftersom stödformen i fråga helt stryks i den nya lagen och eftersom stöd i fråga om lån i fortsättningen i enlighet med lagen kan beviljas endast som ett statligt lån. I det gällande systemet övervakar skogscentralen att säkerheten är tillräcklig, bl.a. i fråga om avverkningsarnas och trädbeståndets värde.

I fråga om statliga lån skall det förutsättas att det som säkerhet för betalningen av lånet finns en säkerhet av det slag som används allmänt i bankverksamhet. Sådana är t.ex. personborgen, skuldebrev med pantinteckning i fastigheten och företagsinteckning. Enligt god banksed bör bankerna förutsätta att statliga lån har minst samma säkerhetsställning som förutsatts av de lån som bankerna beviljar av egna medel.

21 §. *Statliga lån och ränta på dem.* Kreditinstituten beviljar statliga lån enligt stödbeslut av arbetskrafts- och näringscentralerna. De medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond som behövs ställs via centrala finansiella institut eller finansiella serviceföretag till kreditinstitutens förfogande mot skuldebrev. De centrala finansiella instituten eller

serviceföretagen sköter för kreditinstitutens del och för deras räkning även utbetalningarna av statliga lån, indrivningen av amorteringar och räntor samt, på basis av fullmakt från kreditinstitutet i fråga, redovisningen av influtna medel till jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Förfarandet är detsamma som i den gällande lagstiftningen och motsvarande bestämmelse föreslås i 21 §.

Den ränta som en låntagare skall betala på statliga lån är i allmänhet lägre än räntan på lån som beviljats på marknadsvillkor. I de statliga lånen ingår således ett stöd som ges låntagaren i form av ränteförmån. Enligt EG:s regelverk skall skillnaden mellan den ränta som hos låntagaren uppbärs för lån som beviljats på marknadsvillkor och den lägre ränta som uppbärs för statliga lån beaktas som av offentliga medel beviljat stöd. För beräkningen av ränteförmånen i anslutning till statliga lån är det således nödvändigt att fastställa den kalkylmässiga ränta (totalränta) som enligt gällande 22 § 3 mom. renhushållningslagen och 29 § 3 mom. naturvårdslagen bestäms på basis av den genomsnittliga räntan på lån som på marknadsvillkor beviljas för jordbruket.

Eftersom gemenskapsförfarandet för förvaltningen av stödandelen kommer att innehålla två olika betalningsförfaranden är det viktigt att de nationella system som används vid genomförandet av stödet är så enhetliga som möjligt. Därför bör också lånesystemet för statliga lån och räntestödslån, inklusive stödmekanismerna i fråga om räntan, vara så enhetligt som möjligt. Villkoren för statliga lån och räntestödslån bör vara enhetliga också för att finansieringskällan inte skall inverka på om företagaren är intresserad av stöd i form av lån. På så sätt kan utvecklingsfondens medel delvis styras så att de gynnar stöd med tonvikt på lån.

Medelvärdet för de räntor som allmänt används på marknaden har redan nu inverkat på räntenivån i fråga om statliga lån. Räntenivån har ändrats med fördröjning, eftersom totalräntan har beräknats som medelvärdet av räntorna under de tolv månader som föregått perioden för fastställelse av räntan. För att totalräntan på statliga lån bättre än för närvarande skall återspegla den faktiska räntenivån på marknaden, föreslås i 2 mom. bli bestämt att räntemekanismen för statliga lån skall följa samma principer som banklånen. Som totalränta används allmänna rörliga re-

ferensräntor. Till referensräntan skall fogas ett fast procentenhetsbelopp, en så kallad marginal. Statsrådet skall bestämma vilka referensräntor som kan användas i fråga om statliga lån. Dessa är i första hand grundräntan och euriborräntor som baserar sig på 365 räntedagar. Statsrådet skall likaså besluta om det fasta procentenhetsbelopp som fogas till totalräntan och som är permanent under hela lånetiden samt samma för alla lån oavsett räntebindningen. Stöd i anslutning till lån ändras inte. Låntagaren skall fortfarande betala en fem procentenheter lägre ränta på lånet, dock minst 2 %. Genom förordning av statsrådet skall utfärdas bestämmelser om referensräntan, det fasta procentenhetsbeloppet, beräkningen av det stöd som ingår i ränteförmånen och räntefriheten, det maximala antalet friår och den maximala räntefriheten samt vid behov de maximala beloppen av stöd i anslutning till lån.

22 §. *Statens ansvar.* I fråga om statens ansvar hänvisas det i renhushållningslagen och naturvårdslagen till bestämmelserna i landsbygdsnäringslagen. Det föreslås att dessa bestämmelser tas in i den nya lagen. I fråga om statliga lån skall staten svara för de slutliga förlusterna av kapitalet och räntan på lånet till den del de på grund av gäldenärens insolvens inte kan fås av säkerheterna för lånet. Gottgörelse betalas således inte för dröjsmålsräntor, indrivningsutgifter eller övriga utgifter som åsamkas kreditinstitutet.

För att gottgörelse skall betalas förutsätts att den slutliga förlusten av ett statligt lån har konstaterats. Den slutliga förlusten har konstaterats när gäldenären och eventuella borgensmän t.ex. genom utskönningsförfarande, konkurs eller skuldsanering har konstaterats vara insolventa och eventuell egendom som stått som säkerhet har realiserats. Gäldenärens insolvens kan också anses ha konstaterats slutgiltigt, när ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner har fastställts för honom eller henne och enligt vilket det inte inflyter några betalningar på det statliga lånet eller lånet bara täcks delvis. Också i fråga om borgensmännen visar inflödet enligt ett fastställt betalningsprogram med tillräcklig säkerhet hur mycket betalningar som på basis av en sådan borgen kommer att inflyta på det statliga lånet. Förlustens slutliga belopp är således det återstående lånesaldot efter det att lånet har minskats med de betalningar som

influtit av realiseringen samt borgensmännens och huvudgäldenärens betalningar eller de betalningar som inflyter enligt betalningsprogrammet.

Försäljning av säkerheterna förutsätts inte, om låntagaren vid skuldsanering, företagssanering eller därmed jämförbara förfaranden fått behålla den egendom som utgjort säkerhet. Undantag från förutsättningen gällande försäljning av säkerheten kan enligt prövning också göras, när den egendom som utgör säkerhet har ett så pass lågt värde att det inte täcker försäljningsutgifterna eller om det annars har utretts att en realisering av säkerheten inte skulle innebära influtna betalningar på den statliga skulden.

För att statens ansvar skall gälla skall det krävas att kreditinstitutet har skött lånet och säkerheterna för det enligt denna lag och enligt de bestämmelser som utfärdas med stöd av den samt iakttagit god banksed. Iakttagandet av lagen och god banksed förutsätter att banken sköter de statliga lånen omsorgsfullt. Ett förfarande som kan anses strida mot lagen och god banksed är t.ex. att banken befriar borgensmannen för ett statligt lån utan att begära myndighetens samtycke eller att säkerheten realiserar genom frivilliga affärer och realiseringsresultatet riktas med avvikelser från förmånsrättsordningen så, att inga sådana betalningar inflyter på det statliga lånet som borde inflyta på basis av dess säkerhetsställning.

I fråga om statliga lån skall kreditinstitutet även vara skyldigt att bevaka statens intresse och iaktta jord- och skogsbruksministeriets föreskrifter när säkerheten realiserar genom frivillig skuldsanering, exekutiv auktion eller konkursförfarande.

Frivillig skuldsanering eller andra därmed jämförbara arrangemang eller en frivillig realisering av den egendom som utgör säkerhet för lånet så att återkrav av lånet äventyras skall få genomföras endast med samtycke av arbetskrafts- och näringscentralen. Om kreditinstitutet inte har förfarit på ovan nämnda sätt, är det ouppburna lånekapitalet och räntan helt eller delvis till förlust för kreditinstitutet.

23 §. *Gottgörelser för statliga lån.* I fråga om betalning av gottgörelse har det i renhushållningslagen och naturnäringslagen hänvisats till landsbygdsnäringslagen. Det föreslås att motsvarande bestämmelser tas in i den nya lagen. Om kapital och räntor på statliga lån till följd av gäldenärens och en eventuell

borgensmans insolvens inte kan drivas in av medel från försäljning av den egendom som utgör säkerhet, skall kreditinstitutet gottgöras för de slutliga förlusterna av statliga lån på de grunder som anges i 22 §. Innan gottgörelse fastställs skall ministeriet klarlägga att den slutliga förlusten till följd av gäldenärens och en eventuell borgensmans insolvens har konstaterats och att förlusten inte har kunnat täckas med medel från försäljningen av den egendom som utgör säkerhet.

Jord- och skogsbruksministeriet skall liksom nu utreda grunderna för betalning av gottgörelse och jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral skall betala gottgörelsen med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond.

Om kreditinstitutet efter betalningen av gottgörelsen kan driva in utestående amorteringar och räntor hos låntagaren, skall institutet betala de indrivna beloppen till jord- och skogsbruksministeriet för att intäktsföras i gårdsbrukets utvecklingsfond. Jord- och skogsbruksministeriet skall hos låntagaren kunna återkräva den gottgörelse som har betalats till kreditinstitutet.

Gottgörelsen för förlusterna skall kunna lämnas obetald eller beloppet av gottgörelsen sänkas, om den nya lagen eller de bestämmelser som utfärdas med stöd av den eller god banksed inte har iakttagits vid skötseln av lånet. Utgångspunkten är att ett förfarande i strid med lagen eller god banksed medför att statens ansvar inte gäller och till banken betalas då inte någon gottgörelse. Gottgörelse kan dock betalas, om banken kan påvisa att det förfarande som avses ovan inte har medfört skada för staten. Gottgörelse kan enligt prövning betalas delvis, om bankens förfarande bara har gett upphov till en del av kreditförlusten för staten.

24 §. *Behandlingstiden för ansökan om gottgörelse och dröjsmålsräntor på gottgörelser.* Det föreslås att kreditinstitutens ansökningar om gottgörelse som gäller statliga lån skall behandlas inom tre månader efter att ansökan har inkommit till jord- och skogsbruksministeriet och den slutliga förlusten till följd av gäldenärens och en eventuell borgensmans insolvens har konstaterats. Om avgörandet av ansökan om gottgörelse förutsätter att ytterligare utredningar måste begäras av kreditinstitutet, skall tidsfristen om tre månader räknas från det att tilläggsutredningen har inkommit till jord- och skogsbruksministeriet. Tidsfristen börjar inte hel-

ler löpa förrän kreditinstitutet har redovisat det statliga lånet enligt 25 §.

Den gällande lagstiftningen binder inte jord- och skogsbruksministeriet vid någon tidsfrist när det behandlar ansökningarna. I praktiken har handläggningstiderna varit tämligen långa, i vissa fall över 18 månader. Å andra sidan har det förutsatts att kreditinstitutet redovisar statliga lån till staten enligt den tidtabell som gäldenären är skyldig att betala lånet. Efter uppsägningen av en kredit har kreditinstitutet varit tvungna att redovisa det utestående statliga lånet inom sju dagar. Situationen har varit synnerligen otillfredsställande för kreditinstitutet, eftersom de har varit tvungna att för en lång tid och utan ränta binda egna medel vid avräkningarna på de statliga lånen. För att förutsättningarna för gottgörelse enligt statens ansvar skall gälla har kreditinstitutet tvingats säga upp krediten i situationer med försenade betalningar, och höga dröjsmålsräntor har börjat anhopas till förlust för kreditinstitutet, eftersom gottgörelse inte kan betalas för dem. Detta har för sin del medfört att kreditinstitutet inte alltid har iakttagit de redovisningstider som föreskrivs i lag.

Revideringen syftar till att kreditinstitutet skall redovisa statliga lån inom utsatt tid enligt 25 § och att staten betalar gottgörelse inom en skälig tid, tre månader, om villkoren uppfylls. Det föreslås ytterligare att om tiden överskrids, skall staten vara skyldig att betala dröjsmålsränta för den överskridna tiden enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen. De revideringar som föreslås i paragrafen kommer sannolikt att i hög grad påskynda behandlingen av ansökningar om gottgörelse.

Skyldigheten att betala dröjsmålsränta i situationer där behandlingen av ansökan fördröjs är en nyhet jämfört med den gällande lagstiftningen. Motsvarande bestämmelse ingår dock också i lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar. För enhetlighetens skull föreslås motsvarande dröjsmålsränta också i lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar.

25 §. *Redovisning av statliga lån.* Det föreslås att kreditinstitutet skall vara skyldigt att till staten betala de förfallna amorteringarna och räntorna på statliga lån efter hand och till det belopp som låntagarna är skyldiga att betala sina skulder till kreditinstitutet.

I praktiken innebär bestämmelsen att kreditinstitutet är skyldigt att betala amortering-

arna och räntorna på lånet på förfallodagarna även om låntagaren inte förmår betala dem. Detsamma gäller när lånet har sagts upp och gäldenären har blivit tvungen att göra konkurs eller den egendom som utgjort säkerhet har utmätts för försäljning på exekutiv auktion. Avräkningarna skall göras inom sju bankdagar efter att lånet har förfallit för gäldenärens del eller gäldenären har betalt en extra amortering. I praktiken har kreditinstitutet ofta låtit bli att sköta avräkningarna inom sju dagar, när hela lånet har sagts upp med avseende på huvudgäldenären.

Enligt gällande praxis har jord- och skogsbruksministeriet i dylika situationer i samband med behandlingen av ansökan om gottgörelse kunnat sänka gottgörelsens belopp genom att minska det med räntan enligt 3 § 2 mom. räntelagen på de försenade raterna för förseningstiden. Förfarandet har då baserat sig på 27 § 2 mom. landsbygdsnäringslagen, enligt vilket beloppet av gottgörelsen kan sänkas om lagen eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den inte har iakttagits vid skötseln av lånet. I regel har beloppet av gottgörelsen dock inte sänkts, eftersom tiderna för behandlingen av ansökningarna har varit synnerligen långa.

I samband med motiveringen till 24 § konstaterades redan att tiderna för behandlingen av ansökningar om gottgörelse kommer att förkortas, eftersom en tidsfrist om tre månader föreslås för behandlingen. Det antas också inverka så att bankerna mera exakt än för närvarande iakttar bestämmelserna om redovisningen.

I 2 mom. föreslås att betalningarna enligt jord- och skogsbruksministeriets beslut med anledning av kreditinstitutets ansökan om gottgörelse skall göras inom sju bankdagar efter att kreditinstitutet har tagit del av beslutet.

26 §. *Ränta på räntestödslån.* Med stöd av 28 § landsbygdsnäringslagen har kreditinstitutet kunnat bevilja lån även av andra medel än statsmedel för ändamål enligt landsbygdsnäringslagen och på de villkor som anges i den (räntestödslån). Motsvarande möjlighet har inte funnits enligt renhushållningslagen och naturnäringslagen. Det föreslås att räntestödslån också skall kunna beviljas för renhushållning och naturnäringsar. Reformen förenhetligar finansieringsformerna inom landsbygdsnäringsarna.

Räntestödslån skall även kunna beviljas som krediter i utländsk valuta. I fråga om

dessa lån betalar staten räntegottgörelse till kreditinstituten. Den ränta som låntagaren skall betala blir då på motsvarande sätt lägre. Det föreslås att räntestödets storlek skall vara fyra procentenheter av den årliga ränta som uppbärs på lånet. Låntagaren skall dock betala en årlig ränta på minst 2 %. Landsbygdsnäringsmyndigheterna skall kunna låta bli att godkänna ett lån som räntestödslån, om den totala räntan på lånet avviker från den ränta som kreditinstituten i allmänhet tillämpar på liknande lån. Minimiräntan bör fastställas för undvikande av konstlade spekulationer i fråga om räntenivån genom att räntenivån för de lån som skall stödås ställs högre än den normala räntefoten.

Räntestöd skall inte betalas i fråga om förändringar i valutakurserna för krediter i utländsk valuta. Avsikten är inte att förmåner som hänför sig till företagssanering, skuldsanering för privatpersoner och frivillig skuldsanering eller andra motsvarande förmåner för gäldenären föreskrivs staten till godo, och därför skall staten betala räntegottgörelserna till fullt belopp också när ansökningar som gäller regleringarna är anhängiga och medan regleringarna pågår.

27 §. *Allmänna bestämmelser om långivningen.* Det föreslås att lånetiden skall kunna vara högst 30 år. I renhushållningsförordningen och naturnäringsförordningen har de maximala lånetiderna angetts enligt lånens syften. De gällande bestämmelserna stämmer inte helt överens för renhushållningen och naturnäringsarna. Avsikten är att de maximala lånetiderna även i fortsättningen skall anges genom förordningar av statsrådet. I detta sammanhang är avsikten dock att förenhetliga lånetiderna så, att de principiellt motsvarar den gällande regleringen.

Enligt den gällande lagstiftningen är den maximala lånetiden för försäljningsprisfordringar 20 år. Det föreslås dock att denna regel slopas, därför att det på försäljningsprisfordringar baserade stödssystemet helt skall strykas bland stödformer enligt den föreslagna lagen.

Reformen är inte retroaktiv. På lån som beviljats under den tidigare lagstiftningens giltighetstid tillämpas således den lag som gällde vid tidpunkten för beviljandet och avtalsvillkoren för krediten i fråga.

Det föreslås att genom förordningar av statsrådet skall bestämmas om utlåtanden som krävs för ansökan om lån, lyftandet av lånemedlen, tiden för arbetets utförande, be-

talningslättnader, uppbörden av amorteringar och ränta, tidpunkten för betalningarna, låneöverföringar, extra amorteringar och deras inverkan på amorteringar som förfaller, betalning av en fordran vars kapitalbelopp är litet, konstaterande av statens ansvar för statliga lån, förfarandet för ändring av lånevillkoren samt om övriga förfaranden och villkor som gäller beviljandet och skötseln av lånen. Det bör särskilt uppmärksammas att i fråga om uppskov med räntor och amorteringar hänvisar den gällande lagstiftningen till bestämmelser i landsbygdsnäringslagen. Enligt 51 § landsbygdsnäringsförordningen (248/1991) är det möjligt att få uppskov med räntor och amorteringar för högst fem år. Uppskovet kan beviljas så att lånetiden förlängs med antalet uppskovsår. Av särskilda skäl kan uppskovet beviljas så att den maximala lånetiden på 30 år överskrids. Avsikten är att motsvarande reglering skall bibehållas också i de förordningar av statsrådet som utfärdas med stöd av lagen.

28 §. *De statliga lånens och räntestödslånens penningrörelse.* Penningrörelsen mellan staten och kreditinstituten sköts genom de centrala finansiella institutens och de finansiella serviceföretagens förmedling. Centrala finansiella institut är för närvarande Andelsbankernas Centralbank Ab och Samlink Ab som serviceföretag samt i fråga om affärsbankerna huvudkontoret för kreditinstitutskoncernen i fråga. Jord- och skogsbruksministeriet fastställer de centrala finansiella instituten.

I 1 mom. föreslås en uppräknings av de uppgifter inom penningrörelsen mellan staten och kreditinstituten som de centrala finansiella instituten kan sköta med stöd av behövlig fullmakt. Uppgifterna är de samma som de centrala finansiella instituten redan nu sköter mellan staten och kreditinstituten. Ersättningar för uppgifter i anslutning till skötseln av statliga lån ingår i de ersättningsar som avses i 29 §.

Med stöd av lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsarna skall låntagare kunna beviljas frivillig skuldsanering i sådana fall då låntagare som blivit bestående överskuldsetta inte längre förmår sköta sina skulder. Skuldsaneringen kan också ordnas med stöd av lagen om företagssanering eller lagen om skuldsanering för privatpersoner. Vid skuldsaneringarna kan man sänka räntan på lånet eller det lånekapital som skall återbetalas eller man kan helt avstå från att upp-

bära dem. Om låntagaren enligt beslut av domstol eller landsbygdsnäringsmyndigheterna har befriats från att betala ränta och amorteringar på ett statligt lån, bör det kreditinstitut som förmedlat lånet få motsvarande lättnad i fråga om det skuldebrev som kreditinstitutet undertecknat med staten och som gäller förmedling av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond till privata låntagare. De lättnader som beviljats en privat låntagare blir härvid utgifter för gårdsbrukets utvecklingsfond. På dessa grunder föreslås i 2 mom. bli bestämt att kreditinstitutet skall befrias från betalning av kapital och räntor på statliga lån till den del gäldenären befriats från dessa betalningar.

Under de senaste åren har kreditinstitutet omorganiserats i betydande omfattning. På grund av omorganiseringarna är det inte med nödvändighet ens möjligt att bestämma att långivningsuppgifterna skall skötas av vissa centrala finansiella institut. I 3 mom. föreslås därför bli bestämt att jord- och skogsbruksministeriet skall kunna bestämma i vilka fall kreditinstitutet kan sköta penningrörelsen utan förmedling av ett centralt finansiellt institut.

29 §. *Ersättning för kreditinstitutens kostnader.* Betalning och återkrav av statliga lån samt bevakning av statens intressen vid konkurser, exekutiva auktioner och skuldsaneringar medför kostnader för kreditinstitutet. I fråga om ersättningen av kostnaderna har det i renhushållningslagen och naturnäringslagen hänvisats till 30 § landsbygdsnäringslagen, enligt vilken ersättningen för kostnaderna bestäms genom förordning. Enligt 11 § landsbygdsnäringsförordningen uppgår ersättningen till 0,75 %, och i fråga om statliga lån som beviljats med stöd av lagstiftning som föregick landsbygdsnäringslagen 0,60 % av det utestående lånekapitalet. Ersättning för kostnaderna betalas av MAKE-RA:s medel.

I 29 § föreslås en bestämmelse som motsvarar 30 § landsbygdsnäringslagen. Avsikten är att ersättningens storlek och återkravet av den skall bestämmas genom förordning av statsrådet. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral betalar ersättningarna. Jord- och skogsbruksministeriet skall besluta om återkrav av ersättningar. Det är nödvändigt att den behöriga myndigheten anges på lagnivå, eftersom det är ändamålsenligare att återindrivningen sköts som ett förvaltningsförfarande. Om den nya

lagen inte innehåller någon bestämmelse om den behöriga myndigheten, måste återkravet skötas med iakttagande av ett tyngre förfarande, dvs. som ett förvaltningsstvemål i den ordning som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

För tydlighetens skull föreslås dessutom bli bestämt att återkrav får inledas under hela lånetiden, också efter den maximitid om tio år som föreskrivs i 45 §.

6 kap. Skuldsanering

30—34 §. *Frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån och statens försäljningspriser. Begränsningar i fråga om frivillig skuldsanering. Frivillig skuldsanering i fråga om räntestödslån. Avtal om skuldsanering. Förfall av frivillig skuldsanering.*

Lagen om företagssanering och lagen om skuldsanering för privatpersoner innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar ett företag eller en privatperson som har råkat i ekonomiska svårigheter kan beviljas lättnader i fråga om betalningen av de skulder jämte räntor som han ansvarar för. Lagarna kan tillämpas på skuldförhållanden mellan borgenärer och en privat juridisk eller fysisk person. Lagarna är primära jämfört med lagstiftningen i övrigt. Detta innebär att lagen om företagssanering och lagen om skuldsanering för privatpersoner skall tillämpas när bestämmelser som avviker från dem förekommer någon annanstans i lagstiftningen.

Skulderna mellan ett kreditinstitut och privatpersoner kan regleras även genom frivillig skuldsanering i enlighet med principerna om avtalsfrihet.

Lagstiftningen om företagssaneringar och skuldsaneringar (reglering av skulder) har varit svår att tillämpa på regleringen av statliga lån som beviljats med stöd av landsbygdsnäringslagen och annan lagstiftning som föregår den. Lagstiftningen om statliga lån har inte gett staten möjlighet att genom frivilliga avtal eller myndighetsbeslut med besparade kostnader för gäldenären efterge amorteringar på statliga lån. Lagstiftningen har inte heller gjort det möjligt för kreditinstitutet att sänka räntan på räntestödslån som beviljats för jordbruk och småföretagarverksamhet som bedrivs i anslutning därtill utan att räntegottgörelserna för lånet samtidigt skulle ha sjunkit.

För att avhjälpa dessa och vissa andra

missförhållanden togs nya lagrum in i landsbygdsnäringslagen 1993. I de nya 29 a—29 c § bestämdes då om frivillig skuldsanering i fråga om krediter enligt landsbygdsnäringslagen. Bestämmelserna tillämpas enligt hänvisningsbestämmelser även på finansieringsstöd enligt renhushållningslagen och naturnäringslagen.

Frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån och statens försäljningsprisfordringar kan på basis av tillförlitliga utredningar genomföras, om låntagaren har råkat i bestående ekonomiska svårigheter och om det finns grundad anledning att anta att skuldsaneringen medför en väsentlig förbättring av låntagarens ekonomiska situation.

Renhushållnings- och naturnäringslagens ekonomiska problem kan således behandlas genom allmän skuldsanering (anhålls via tingsrätt) eller företagssanering. Frivilliga skuldsaneringar har dessutom möjliggjorts i renhushållningslagen och naturnäringslagen genom hänvisningar till 29 a—29 c § landsbygdsnäringslagen. I fråga om ren- och naturnärningar har de nämnda lagrummen dock notifierats i EU-kommisionen först den 22 december 1998. Därför har frivilliga skuldsaneringar ännu inte kunnat genomföras. Det föreslås att de nämnda paragraferna med vissa ändringar tas in i 30—34 §.

Skuldsanering för en låntagare som upphört med sin produktionsverksamhet får inledas endast om bibehållandet av låntagarens bostad inte kan tryggas på annat sätt. Frivillig skuldsanering utgör inget hinder för avgivande av samtycke till reglering av skulderna enligt lagen om företagssanering eller till skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner.

Bestämmelser om förutsättningarna för frivillig skuldsanering föreslås i 30 §. Regleringen förutsätter att låntagaren kan anses ha råkat i bestående ekonomiska svårigheter samt har blivit eller löper uppenbar risk att bli insolvent. Med insolvens avses att gäldenären är oförmögen att betala sin skulder när de förfaller och att denna oförmåga inte är endast tillfällig. Definitionen är densamma som i 4 § lagen om återvinning av konkursbo (758/1991), 3 § lagen om företagssanering (47/1993) och 3 § lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993). Insolvens föreligger alltså om gäldenärens disponibla likvida tillgångar inte räcker till för att betala skulderna när de förfaller till betalning och

om bristen på likvida tillgångar inte är endast tillfällig. När insolvensen bedöms gäller det att beakta gäldenärens aktuella ekonomiska situation samt de omständigheter som påverkar den och den förväntade utvecklingen av omständigheterna.

Skuldsanering bör dock alltid ses som en sista utväg som man tyr sig till endast när stödtagarens egna ansträngningar (försäljning av personlig egendom och produktionsegendom, mångsidigare verksamhet) för att återställa sin ekonomiska ställning eller klara av tillfälliga svårigheter inte längre är räcker till för att återställa livskraftigheten.

Innan stödåtgärder medges gäller det alltid vid frivillig skuldsanering att utreda möjligheterna att sälja stödtagarens egendom och förmögenhet, om detta inte äventyrar företagets livskraftighet, vars återställande systemet i första hand syftar till. Om det vid realisering av ett markområde visar sig att det inte kan säljas till gängse värde så, att markområdet även i fortsättningen bibehålls inom samma näring, bör staten i mån av möjlighet försöka inlösa området.

Samtliga åtgärder förutsätter en affärsverksamhetsplan företes för den ansvariga myndigheten. Med stöd av realistiska antaganden visar planen att stödtagaren åter är livskraftig efter det att omorganiseringen har slutförts.

I 29 a § 5 mom. landsbygdsnäringslagen sägs att ändringar i skuld villkoren som görs vid frivillig skuldsanering gäller även borgensmän och andra ansvariga för skulden liksom även en tredje part till den del det är fråga om hans egendom som ställts som säkerhet för lånet så som närmare stadgas genom förordning. Det föreslås att den gällande bestämmelsen kompletteras med ett tillägg, enligt vilket ställningen dock inte utan samtycke av den som saken gäller får försvagas för borgensmannen, andra ansvariga för skulden eller den som ställt säkerhet.

I 31 § föreslås bli bestämt om begränsningar i fråga om frivillig skuldsanering. Innehållet motsvarar huvudsakligen 29 a § 2 mom. landsbygdsnäringslagen. Vid frivillig skuldsanering skall så som för närvarande befrielse från betalning av amortering på statliga lån i regel inte kunna medges, om realsäkerheten för lånet eller garantier genom affärsverksamhet eller därmed jämförlig verksamhet tryggar betalningen av amorteringen. Till skillnad från nuläget föreslås dock i den nya lagen bli bestämt att av

synnerligen vägande skäl skall befrielse från betalning dock kunna användas som skuldsaneringsmetod oberoende av säkerhet och under förutsättningar som statsrådet bestämmer närmare, om låntagarens ekonomiska situation inte kan rättas till på något annat sätt. Avsikten är att denna undantagsbestämmelse skall tillämpas i första hand för att gäldenären skall kunna behålla sin bostad och dessutom i sådana fall där den fortsatta verksamheten för ett företag kan tryggas genom skuldsanering.

Efter det att näringsverksamheten upphört skall frivillig skuldsanering vara möjlig endast för att gäldenärens bostad skall kunna bibehållas som gäldenärens och familjemedlemmarnas stadigvarande bostad. Som en allmän förutsättning för skuldsanering i fråga om statliga lån föreslås att även de andra borgenärerna samtycker till skuldsaneringen. Skuldsanering i fråga om statliga lån och statens övriga fordringar skall kunna genomföras också utan samtycke, om beloppet på fordringarna utgör minst 60 % av gäldenärens alla skulder. Bestämmelsen motsvarar den gällande bestämmelsen i landsbygdsnäringslagen. För långfristiga lån har gränsen 80 % använts i den gällande lagstiftningen. Det föreslås att denna gräns slopas samtidigt som försäljningsprisfordringar som stödform slopas i systemet.

Frivillig skuldsanering i fråga räntestödslån skall kunna genomföras på samma villkor som reglering av statliga lån enligt landsbygdsnäringslagen. Regleringen av räntorna sänker dock enbart den ränta som låntagaren skall betala utan att inverka på beloppet av räntestöd för lånet. Motsvarande bestämmelser föreslås i 31 §.

I fråga om reglering av räntestödslån är det skäl att notera att i samband med regleringen kan även räntan på bostadslån sänkas så att den underskrider två procentenheter, medan det i 26 § föreslås att den lägsta ränta som gäldenären skall betala är 2 % i fråga om bostadslån och 1 % i fråga om andra krediter.

Den frivilliga skuldsaneringen skall förfalla, om låntagaren inte iakttar planen eller avtalet för skuldsaneringen. Detsamma gäller, om en reglering av skulderna enligt lagen om företagssanering eller skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner fastställs för gäldenären.

Eftersom det vid förfall är fråga om ett betydande avgörande för låntagaren, föreslås

bestämmelser om dessa omständigheter i 34 §. Enligt landsbygdsnäringslagen kan det bestämmas att den frivilliga skuldsaneringen förfaller, om låntagaren inte iakttar planen eller avtalet om skuldsanering eller om gäldenären har försummat att betala borgenären i enlighet med betalningsprogrammet. Eftersom det dock bör förutsättas att försummelserna har en viss grad av relevans, föreslås i 34 § 1 mom. 2 punkten att ett skuldsaneringsavtal skall förfalla, om låntagaren utan godtagbar orsak i väsentlig grad har försummat att iaktta avtalet. Det skulle vara särskilt orimligt, om en liten och redan korrigerad försummelse ledde till att avtalet förfaller.

I 34 § 3 mom. föreslås dessutom att om det har bestämts att skuldsaneringsavtalet förfaller, har borgenären rätt att av gäldenären kräva betalning för sin fordran enligt de villkor som skulle ha gällt utan skuldsaneringen. Gäldenären skall dock inte betala dröjsmålsränta på skulden för den tid skuldsaneringen varar, om inte Arbetskrafts- och näringscentralen beslutar något annat på grund av orsaken till att skuldsaneringen förföll.

Det är skäl att precisera de gällande begränsningarna i fråga om skuldsanering så, att frivillig skuldsanering kan nekas när gäldenären redan tidigare har beviljats motsvarande förfarande men gäldenären därefter har skuldsatt sig på nytt och blivit insolvent. Frivillig skuldsanering syftar till att på lång sikt rätta till en insolvent gäldenärs ekonomiska situation. Avsikten är inte att skuldsaneringen uppfattas som ett sådant allmänt förfarande som alltid kan tillgripas när betalningssvårigheter eller skuldproblem uppenbarar sig. Därför är utgångspunkten att samma person kan beviljas skuldsanering en enda gång. Av särskilda skäl kan skuldsanering beviljas med avvikelse från vad som nämns ovan. Det kan vara orimligt att avslå skuldsanering, om gäldenären tidigare har beviljats skuldsanering och senare på ett överraskande sätt blivit insolvent, t.ex. på grund av sjukdom eller arbetslöshet.

Det föreslås att närmare bestämmelser om frivillig skuldsanering skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 kap. Myndigheter och uppföljning

35—36 §. *Myndigheter. Beviljande av finansieringsstöd.* De verkställande myndigheterna för den föreslagna lagen och deras

behörighet uppräknas i 35—36 §. Verkställigheten av lagen skall handhas av jord- och skogsbruksministeriet, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, arbeidskrafts- och näringscentralerna samt de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna.

Det föreslås att närmare bestämmelser om bl.a. uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna i ärenden av teknisk natur skall kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. Detta kan bli aktuellt i första hand när utgångspunkten är att flera myndigheter är behöriga att utföra verkställighetsuppgifterna.

I fråga om finansieringsstöd konstateras i den föreslagna 36 § att innan arbeidskrafts- och näringscentralen beviljar finansieringsstöd kan den vid behov inhämta utlåtande om ansökan av den kommunala landsbygdsnäringsmyndigheten eller Renbeteslagsföreningen. Vid behov skall dessutom inhämtas utlåtande även av en annan sakkunniginstans som är insatt i den bransch som sökanden utövar. De föreslagna 35 och 36 § garanterar att den myndighet som beviljar stöd har vittgående befogenheter att inhämta behövliga utredningar innan stödet beviljas.

37—40 §. *Tillsyn. Tillsyn över byggnadsverksamhet. Tillsynen vid kreditinstitut. Inspektionsrätt.* I renhushållningslagen och naturnäringslagen är tillsynsbestämmelserna hänvisningsbestämmelser till 48 § 1 och 4 mom. landsbygdsnäringslagen. Det föreslås att motsvarande bestämmelser tas in i 7 kap. Den myndighet som beviljat stöd är skyldig att med hjälp av uppgifter om användningen av medlen och kontrolluppgifter samt inspektioner övervaka att det har funnits förutsättningar för beviljande och betalning av stöd och att villkoren för beviljande och utbetalning av stöd föreligger.

I 37 § föreslås bestämmelser om tillsynen över stöd. Huvudprincipen är att den som beviljat stöden övervakar att de har använts rätt samt att stödkriterierna har uppfyllts vid beviljandet och betalningen. I fråga om tillsynen över användningen av gemenskapens medel förutsätter EG:s regelverk dock att den övervakande organisationen differentieras från det egentliga beviljandet och den egentliga betalningen av stöd. För att stödssystemen även till denna del skall uppfylla förpliktelseerna enligt gemenskapens regelverk föreslås i 1 mom. bli bestämt att jord- och skogsbruksministeriet skall ordna tillbörlig tillsyn. Inom ministeriets förvaltningsom-

råde bör tillsynen ordnas genom interna föreskrifter så, att det säkerställs att tillsynen är opartisk. Den nationella tillsyn som beskrivs ovan begränsar dock inte rätten för gemenskapens institutioner att utöva tillsyn som baserar sig direkt på gemenskapens regelverk.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de myndigheter och andra organ som skall bistå vid övervakningen. Jord- och skogsbruksministeriet skall kunna bestämma att arbeidskrafts- och näringscentralerna eller myndigheter inom andra förvaltningsområden skall bistå vid tillsynen, förutsatt att jord- och skogsbruksministeriet och ministeriet i fråga kommer överens om uppgifterna och deras omfattning.

Enligt 34 § 2 mom. strukturpolitiklagen skall också polisen ge behövlig handräckning utan ersättning vid övervakningen. Det är ändamålsenligt att motsvarande bestämmelse tas in i 40 §.

Det föreslås att bestämmelserna om övervakningen av nationella stöd och stöd som beviljas av medel från Europeiska unionen sammanförs. På så sätt förenhetligas samtidigt tillsynen över stöd som beviljas av nationella medel och tillsynen över stöd som beviljas av medel från Europeiska unionen. I praktiken innebär detta samtidigt att den behövliga handräckning som polisen skall ge utsträcks till övervakningen av nationella stöd. Det finns ingen grund för att stöd som beviljas av nationella medel till följd av stödtagarens eventuella motstånd skulle falla utanför övervakningen. I praktiken har behovet av polisens handräckning varit synnerligen sällsynt.

Det föreslås att bestämmelser om tillsynen tas in i 37—40 §. Sakinnehållet motsvarar huvudsakligen de tidigare bestämmelserna.

En tillbörlig tillsyn förutsätter stora resursatsningar från ministeriet sida. För att tillsynen skall kunna utföras som sig bör är det därför nödvändigt att ministeriet kan bemyndiga andra myndigheter eller auktoriserade revisorer eller revisionssammanslutningar att i ministeriets ställe utföra de inspektioner som avses i 40 § 1 mom. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom. Genom bestämmelsen föreskrivs ministeriet behörighet att skaffa de för tillsynen behövliga resurserna genom att anskaffa inspektionstjänster av andra myndigheter eller auktoriserade revisorer eller revisionssammanslutningar. Dessa skall inom de gränser som noggrant specifi-

ceras i bemyndigandet utföra inspektioner för det ministeriums räkning som utfärdat bemyndigandet. Ansvarsfrågorna ordnas enligt de allmänna principerna för bemyndigandet. Den som utför inspektionen ansvarar för att den utförs inom angivna gränser och enligt vad som föreskrivits. Vederbörande ministerium ansvarar för att bemyndigandet och specifikationen av uppgiften är tillbörliga. Myndighetens ansvar överförs inte genom bemyndigandet utan kvarstår hos vederbörande ministerium.

Enligt den föreslagna bestämmelsen skall ministeriet kunna ge inspektionsuppdrag till revisionssammanslutningar eller revisorer. Dessa skall ha lagstadgad kompetens. De skall vara av revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin godkända revisorer (OFR-revisorer) eller revisionssammanslutningar (OFR-sammanslutningar), av centralhandelskammaren godkända revisorer (CGR-revisorer) och revisions-sammanslutningar (CGR-sammanslutningar) eller av handelskammaren godkända revisorer (GRM-revisorer) eller revisionssammanslutningar (GRM-sammanslutningar). Ministeriet har makt att överväga vilken av dessa auktoriserade revisorer den finner mest lämplig för ett enskilt inspektionsuppdrag.

Bestämmelser om CGR- och GRM-revisorer samt -sammanslutningar finns i revisionslagen (936/1994). Regeringen avlät hösten 1998 till riksdagen en proposition med förslag till lag om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (RP 242/1998, nedan OFR-lagen). Lagen (467/1999) trädde i kraft i början av juli 1999. Genom lagen upphävdes förordningen om examen för revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin samt om OFR-samfund (926/1991). I lagen finns närmare bestämmelser än tidigare om tillsynen över revisorer samt behövliga skadestands- och straffbestämmelser.

Det föreslås att utförandet av tillsynsuppgifterna begränsas så, att inspektion skall få utföras i bostadsutrymmen som omfattas av hemfriden endast om det finns grundad anledning att misstänka att stödtagaren eller förmedlaren har brutit mot den föreslagna lagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Bostadens ägare eller innehavare skall då underrättas om inspektionen minst ett dygn på förhand. En bestämmelse om detta föreslås i 40 §. Begränsningen behövs för att stödtagarens grundlagsskyddade

hemfrid inte skall kränkas i onödan. Uppgifter skall lämnas även för övervakning och uppföljning av den åtgärd eller det projekt som stöds.

Enligt den föreslagna 40 § kan inspektionen gälla både den egentliga stödtagaren och den som förmedlar stödet. Med stödförmedlare avses sådana juridiska personer genom vilka stödmedlen betalas eller sådana som deltar i valet av projekt som skall stödas. Sådana är t.ex. kreditinstituten samt de sammanslutningar som godkänts för att verkställa gemenskapsinitiativ och motsvarande nationella program. I paragrafen föreslås dessutom bli bestämt att statsrådet vid behov kan utfärda närmare bestämmelser om inspektionsrätten för olika myndigheter. Detta kan vara nödvändigt för att dra gränser för behörigheten mellan olika myndigheter.

41 §. *Erhållande och hemlighållande av uppgifter.* På erhållande och hemlighållande av uppgifter skall lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas.

Enligt förslaget skall de myndigheter som verkställer lagen ha rätt att av andra myndigheter få sådana uppgifter om enskilda eller sammanslutningars ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemligheter eller enskildas personliga omständigheter som är av betydelse vid bedömningen av förutsättningarna för erhållande av stöd.

Det föreslås att den myndighet som beviljar stöd skall kunna kräva att den sökande eller stödtagaren ger ett läkarintyg eller en annan utredning om sitt hälsotillstånd till den del hälsotillståndet är av betydelse för näringsutövningen och det annars finns anledning att begära en sådan utredning i det föreliggande fallet. En utredning kan behövas t.ex. när möjligheterna att fortsätta med en näringsverksamhet enligt den föreslagna lagen bedöms för en person med partiell arbetsförmåga. Begäran om uppgifter förutsätter dock alltid att uppgifterna är av betydelse för idkandet av näringen.

42 §. *Lämnande sekretessbelagda uppgifter.* På lämnande av sekretessbelagda uppgifter skall lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas.

Det föreslås att myndigheter som deltar i verkställigheten av lagen skall ha rätt att lämna sekretessbelagda uppgifter till statliga och kommunala myndigheter för utförande av uppgifter enligt den föreslagna lagen samt till åklagar-, polis- och tullmyndighe-

terna för utredning av brott. Uppgifterna kan gälla enskilda eller sammanslutningars ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemligheter eller enskildas personliga omständigheter.

I ärenden som gäller stöd som beviljas av medel från Europeiska unionen är medlemsstaterna skyldiga att för den tillsyn som kommissionen utövar överlämna uppgifter till kommissionen. Därför föreslås att de myndigheter som deltar i verkställigheten utan hinder av tystnadsplikten skall ha rätt att till jord- och skogsbruksministeriet och för vidareförmedling till vederbörande institution inom Europeiska gemenskapen överlåta en sådan i övrigt sekretessbelagd uppgift som behövs för övervakningen av att Europeiska gemenskapens lagstiftning har iakttagits då stöd beviljats med delfinansiering av gemenskapen.

8 kap. Återkrav

43—45 §. *Återkrav av stöd hos stödtagaren. Återkrav enligt prövning. Behörigheten vid återkrav.* I den gällande lagstiftningen finns inte några bestämmelser om återkrav, men i lagstiftningen hänvisas till motsvarande paragrafer i landsbygdsnäringslagen. Det anses ändamålsenligt att i den föreslagna lagen ta in uttryckliga bestämmelser på lagnivå om villkoren för återkrav. Det kan dessutom anses att en exakt definition av återkravssituationerna minskar antalet felaktiga ansökningar om stöd.

I fråga om stöd som beviljats av medel från EU ingår allmänna bestämmelser om återkrav av stöd och uppsägning av statliga lån i 39—41 § strukturpolitiklagen. I renhushållningslagen och naturnäringslagen hänvisas dessutom till 50 § landsbygdsnäringslagen, där det bestäms om uppsägning av försäljningsprisfordringar och statliga lån i vissa fall. Enligt landsbygdsnäringslagen kan närmare bestämmelser om grunderna för återkrav och uppsägning utfärdas genom förordning. Enligt strukturpolitiklagen baserar sig den noggrannare regleringen inte på förordningar utan på statsrådsbeslut. Även i fråga om återkrav avviker grunderna för återkrav något från varandra, därför att på återkrav av stöd enligt strukturpolitiklagen tillämpas även vissa EG-förordningar samt dessutom 7 § lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringslag. På vissa stödformer tillämpas de

grunder för återkrav och uppsägning som anges i 49 § strukturpolitiklagen. På grund av den spridda regleringen förekommer det olikheter i grunderna för återkrav och uppsägning samt indragning av stöd. Olikheterna kan medföra praktiska tolkningssvårigheter. Det är därför nödvändigt att förenhetliga bestämmelserna.

De stöd som skall återbetalas, statliga lån och statens försäljningsprisfordringar får utan hinder av att ändring söks indrivras enligt lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961). I praktiken innebär detta att vid konkurser och exekutiva auktioner kan stödet anses ha förfallit och det kan indrivras av stödtagarens egendom, även om något beslut om återkrav inte har hunnit fattas. Besvärsmyndigheten kan också avbryta indrivningen, om beslutet om återkrav inte har vunnit laga kraft.

I 43 § föreslås allmänna bestämmelser om uppsägning och återkrav av stöd, vilka gäller sådana fall då stödet har använts i något annat syfte än för vilket det beviljats eller då stödtagaren har lämnat sådana felaktiga uppgifter som väsentligt påverkar beviljandet eller betalningen av stödet eller då stödtagaren annars har förfarit svikligt. I dessa situationer som förutsätter att stödtagaren handlat svikligt skall betalningen av det beviljade stödet dras in och stödet skall helt eller delvis återkrävas.

I 44 § föreslås bli bestämt att i de fall som räknas upp i 44 § kan utbetalningen av stöd inställas och krav ställas på en omedelbar återbetalning av dem helt eller delvis. Avsikten är att förteckningen skall ses som uttömmande.

I 45 § föreslås bestämmelser om den behöriga myndigheten vid återkrav och indragning av stöd. I regel beslutar Arbetskrafts- och näringscentralen om dessa åtgärder. I momentet anges också den tid inom vilken stöd skall återkrävas. Återkrav av stöd får inte inledas sedan tio år har förflutit från utbetalningen av den sista stödposten.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att kreditinstituten kan säga upp ett räntestödslån, om betalningen av räntegottgörelserna inställs. Bibehållandet av lånen på tidigare villkor är oändamålsenligt med tanke på kreditinstitutens verksamhet därför att kreditinstituten då skulle få lägre ränta på lånen och därför att statliga lån sägs upp i motsvarande fall. Uppsägning av ett statligt lån förutsätter dock i allmänhet ett beslut av Arbetskrafts-

och näringscentralen. Endast på grund av försenade betalningar eller av skäl som hänför sig till säkerheterna kan kreditinstituten handla utan ett myndighetsbeslut.

46 §. *Ansvar för återbetalning av medel i vissa fall.* I gällande 51 § strukturpolitiklagen ingår en skadeståndsbestämmelse där avsikten har varit att precisera begreppet skada i händelse av att staten blir tvungen att återbetala en medfinansiering eller en del därav som den har fått av Europeiska gemenskapen för ett projekt på grund av att projektet inte kan genomföras eller slutföras till följd av åtgärder eller försummelser av någon eller några parter i projektet. Bestämmelserna i den allmänna skadeståndslagstiftningen har i praktiken konstaterats lämna sig illa för regleringen av verksamhet enligt den föreslagna lagen, i synnerhet efter det att användningen av programbaserade stöd har ökat. Det föreslås därför att den särskilda skadeståndsbestämmelsen i den gällande lagstiftningen ersätts genom en bestämmelse i den nya lagen där ansvarsfrågorna mellan staten och andra instanser som deltar i verkställigheten av stödsystemen definieras och där skyldighet att återbetala medel i vissa fall föreskrivs. Bestämmelser om skyldigheten att återbetala medel från Europeiska gemenskapen finns i rådet förordning (EEG) nr 2082/93 om ändring av förordning (EEG) nr 4253/88 om tillämpningsföreskrifter för förordning (EEG) nr 2052/88 om samordningen av de olika strukturfondernas verksamheter dels inbördes, dels med Europeiska investeringsbankens och andra befintliga finansieringsorgans verksamheter. Enligt artikel 23 i förordningen är medlemsstaten i andra hand ansvarig för att felaktigt utbetalade strukturfondsmedel återbetalas till kommissionen, om inte medlemsstaten och/eller förmedlaren kan lägga fram bevis för att de var oskyldiga till överträdelsen eller försummelsen. Förordningen gäller stöd från utvecklingssektionen. Motsvarande bestämmelse ingår i artikel 8 i rådets förordning (EEG) nr 729/70 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken. Förordningen gäller stöd från garantisektionen. Medlemsstaten bär fullt ansvar för att EG-rätten följs. Anspråk som gäller realiserandet av ansvaret riktas till medlemsstatens regering. Regeringen är ansvarig oavsett vilket statligt organ som i själva verket är ansvarigt för brottet mot EG-rätten. Gemenskapens lagstiftning reglerar endast förhållandet mellan kommissionen

och medlemsstaten. Hur ansvarsfrågorna ordnas i medlemsstaten är dess interna angelägenhet.

I den föreslagna paragrafen sägs att om staten med stöd av det ansvar för en medlemsstat som avses i lagstiftningen om Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik eller i lagstiftningen om strukturfonderna är skyldig att till Europeiska gemenskapens kommission återbetala medel från Europeiska gemenskapen, är stödförmedlaren skyldig att till staten till fullt belopp inklusive kostnader betala det belopp som staten betalt till kommissionen, om återbetalningen av medlen har orsakats av förmedlarens felaktiga förfarande eller om förmedlaren med stöd av programdokumentet är direkt ansvarig inför kommissionen för hur medlen används. Med förmedlare avses i den föreslagna lagen sådana juridiska personer genom vilka stödmedel betalas eller sådana som deltar i valet av de projekt som skall stödas. Sådana är t.ex. kreditinstituten eller de sammanslutningar som godkänts för att verkställa gemenskapsinitiativ och motsvarande nationella program. Motsvarande bestämmelse ingår i 10 b § (232/1997) lagen om regional utveckling (1135/1993). Jord- och skogsbruksministeriet skall besluta om återbetalning av medlen.

47 §. *Stötdagarens anmälningsskyldighet och förhandsbesked.* Enligt 41 § 3 mom. strukturpolitiklagen skall stötdagaren omedelbart underrätta den som beviljat lånet om sådana förändringar i omständigheterna som kan orsaka att stödet återkrävs eller lånet sägs upp. Bestämmelser om förhandsbesked finns i 50 § 1 mom. landsbygdsnäringslagen. Lagrummet tillämpas genom en hänvisningsbestämmelse i renhushållningslagen och naturnäringslagen på förhandsbesked i ärenden som gäller statens fordringar enligt renhushållningslagen och naturnäringslagen. Enligt det sistnämnda lagrummet kan arbetskrafts- och näringscentralen ge förhandsbesked om en åtgärd leder till att ett statligt lån eller en försäljningsprisfordran sägs upp eller räntestöd dras in eller inte.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om stötdagarens anmälningsskyldighet. Bestämmelsen motsvarar 41 § 3 mom. strukturpolitiklagen. Det är nödvändigt att föreskriva anmälningsskyldighet för att beviljandet och bibehållandet av stöd skall kunna övervakas både så som anges i EG-bestämmelserna och i de nationella bestämmelserna.

Karaktären hos stödet eller låntagarens företagsverksamhet kan variera under olika tider, och det kan därför bli nödvändigt att sälja egendomen eller en del av den eller att vidta någon annan åtgärd. Innan nya planer genomförs behöver företagen ibland i förväg få bindande uppgifter om hur en planerad åtgärd påverkar de finansieringsstöd som de har beviljats. I 2 mom. föreslås därför bli bestämt att nämnda uppgifter på begäran skall kunna ges till stödtagaren. När förhandsbesked begärs gäller det att individualisera den fråga i vilken förhandsbesked söks och framlägga den utredning som behövs för avgörande av ärendet. Förhandsbesked kan inte meddelas om en ansökan i ärendet är anhängig eller om myndigheten redan tidigare har avgjort ärendet.

48 §. *Påföljder av återkrav och uppsägning.* I 42 § strukturpolitiklagen finns bestämmelser om när stöd kan återkrävas till förhöjt belopp. Motsvarande bestämmelser föreslås i 48 §. Om stödtagaren har förfarit enligt den föreslagna 43 §, skall det stödbelopp som återkrävs kunna höjas med 20 % eller, om det är fråga om synnerligen grovt förfarande, med högst 100 %.

49 §. *Solidariskt ansvar för återbetalningsskyldigheten.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om låntagarnas solidariska ansvar i fråga om stöd som skall återkrävas, vilken motsvarar 41 § 3 mom. strukturpolitiklagen. Bestämmelsen behövs för att underlätta återkrav.

50 §. *Ränta och dröjsmålsränta på belopp som skall återbetalas.* Enligt 43 § strukturpolitiklagen utfärdar statsrådet närmare bestämmelser om den ränta som skall betalas för betalningsposter som skall betalas eller är försenade.

För att förenhetliga förfarandet och påföljderna av återkrav föreslås en hänvisningsbestämmelse i 50 § 1 mom. som i sak motsvarar 59 § (848/1997) landsbygdsnäringsförordningen (248/1991) och enligt vilken räntepåföljderna binds till motsvarande bestämmelser i räntelagen.

Jord- och skogsbruksministeriet skall i enskilda fall kunna låta bli att återkräva nämnda räntor. Detta kan ske, om stödtagaren förfarit under förmildrande omständigheter eller om stödtagarens situation på grund av ålderdom, sjukdom eller bestående arbetsförmåga eller av tvingande ekonomiska orsaker eller andra motsvarande orsaker är sådan att de förhöjda räntorna inte kan uppbäras

eller uppbärandet annars är oskäligt. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

51 §. *Villkor för stödbeslut.* Erhållande av stöd av såväl nationella medel som medel från EU förutsätter att de projekt eller de åtgärder som skall finansieras godkänns för att genomföras och finansieras. Om sökanden inte planenligt genomför de projekt eller åtgärder som godkännts för finansiering, måste de utbetalda stöden återkrävas och betalningen indras. I allmänhet är återkrav möjligt endast på de grunder som nämns i stödbeslutet. Villkoren för betalning och återkrav bör därför tas med som villkor i stödbeslutet. Av medel från EU beviljas olika stöd, bl.a. för företag som avses i denna lag och för finansiering av olika program. Bestämmelserna om dem och de program som godkännts för finansiering avviker på många punkter från varandra. Det är därför omöjligt att i lag detaljerat reglera grunderna för betalning och återkrav av stöd. Det måste vara möjligt att i stödbesluten ta med även andra villkor av teknisk natur för betalning och återkrav av stöd så som förutsätts i EG-institutionernas bestämmelser eller bestäms genom förordningar av statsrådet. I paragrafen föreslås därför att det skall vara möjligt att i stödbeslutet ta in andra villkor för betalning och återkrav av stöd än de som ingår i den nya lagen.

52 §. *Indrivning av fordringar.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om förfarandet vid återkrav av stöd. Det föreslås att ett beslut om återkrav skall kunna verkställas i utsökningsväg efter att beslutet har vunnit laga kraft.

53 §. *Skuldebrevsvillkor.* I paragrafen föreslås i enlighet med gällande bestämmelser att i skuldebrev skall intas villkor gällande återkrav av stödet. I skuldebrev skall beträffande användningen av en lägenhet eller ett område, tryggheten av indrivningen av ett räntestödslån eller statligt lån eller användningen av ett lån kunna tas in även andra villkor, som skall iaktas vid äventyr att det bestäms att fordran sägs upp och att den uppsägningsränta om vilken har överenskommit i skuldebrevet skall betalas, samt övriga villkor som har ansetts nödvändiga. Bestämmelsen säkerställer att låntagaren känner till alla väsentliga omständigheter som gäller kreditförhållandet. Till denna del är praxisen densamma som vid vanlig kreditgivning.

Statens försäljningsprisfordringar enligt

tidigare och gällande lagstiftning återkrävs till staten i enlighet med villkoren i köpebrevet.

9 kap. Delgivning och ändringssökande

54 §. *Delgivning av beslut.* I paragrafen föreslås bli bestämt om delgivning av beslut om bidrag och andra stöd. Bestämmelserna motsvarar 35 b § renhushållningslagen och 42 a § naturnäringslagen. Som undantag från huvudregeln kan delgivningen i dylika fall ske i form av ett vanligt brev. Det föreslås att lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) skall iakttas i fråga om övriga beslut av Arbetskrafts- och näringscentralen.

55—57 §. *Besvärssätt. Förfarandet vid ändringssökande.* Ändringssökande i beslut av landsbygdsnäringsnämnden. Besvärssätt, förfarandet vid ändringssökande och ändringssökande i beslut av landsbygdsnäringsnämnden regleras i 42 a § naturnäringslagen och 35 a § renhushållningslagen. Det föreslås att bestämmelserna tas in i 55—57 §. Principen är att en part skall få anföra besvär över alla sådana beslut av Arbetskrafts- och näringscentralerna som faller inom lagens tillämpningsområde. Parten skall i regel anföra besvär hos landsbygdsnäringsnämnden besvärsnämnd inom 30 dagar efter att han eller hon har fått del av beslutet.

I 55 § 2 mom. föreslås en hänvisning till lagen om landsbygdsnäringsnämnden (1203/1992) till den del ändring söks i ett tillståndsbeslut av Forststyrelsen i ett ärende gällande återkallande av en särskild förmån.

I 55 § 3 mom. föreslås en hänvisningsbestämmelse till förvaltningsprocesslagen när det är fråga om beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Enligt 7 § förvaltningsprocesslagen får besvär över beslut av statsrådet och ministerierna anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär får anföras på den grund att beslutet är lagstridigt.

Om EU-kommissionen har fattat ett stödbeslut som gäller en enskild person och om stödbeloppet samt villkoren för beviljande och återkrav har angetts i beslutet, kan besvär över stödbeslutet i allmänhet inte anföras hos en nationell domstol. Parten kan däremot söka ändring i beslutet genom att väcka talan vid EG-domstolen enligt vad som bestäms i artikel 173.4 i EG-fördraget.

I 56 § föreslås bli bestämt att besvärsskriften skall kunna tillställas antingen besvärsmyndigheten direkt eller alternativt den myndighet som fattat beslutet och som lyder under statsrådet. Myndigheten skall ge sitt utlåtande om besvärsskriften och sända den jämte besvärshandlingarna vidare till besvärsmyndigheten. Besvär över jord- och skogsbruksministeriets beslut skall däremot sändas direkt till högsta förvaltningsdomstolen.

I 57 § föreslås en bestämmelse om sökande av ändring i beslut av landsbygdsnäringsnämnden. I beslut som landsbygdsnäringsnämnden fattat i ett ärende som gäller återkrav eller indragning av stöd, uppsägning av lån, återkallande av särskild förmån eller förfall av frivillig skuldsanering skall ändring få sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

10 kap. Särskilda bestämmelser

58 §. *Justering av räntan på försäljningspris och lån.* Den 19 juni 1997 ändrades renhushållningslagen och naturnäringslagen så, att den årliga räntan på statliga lån och försäljningsprisfordringar justerades till 2,5 % i fråga om statliga lån och försäljningsprisfordringar som uppkommit före den 1 januari 1996. I fråga om bostadslån justerades den motsvarande årliga räntan till högst 4 %. När Finland anslöt sig till Europeiska unionen fick det genom anslutningsfördraget rätt att till utgången av 2001 bevilja nationella stöd för näringsidkare med ekonomiska svårigheter.

Det är nödvändigt att justera räntorna därför att grunderna för fastställande och ändringar av räntan på statliga lån som beviljats fr.o.m. den 1 januari 1996 förenhetligades med motsvarande av EU delfinansierade statliga lån. Från ingången av 1995 hade räntorna på statliga lån ändrats till marknadsbundna räntor, vilket medförde ekonomiska problem. Räntejusteringen var nödvändig för att förebygga utmätningar av renhushållningslägenheter och trygga renhushållningsidkarnas utkomst. Bestämmelsen har gällt för en viss tid både enligt renhushållningslagen och enligt naturnäringslagen. Eftersom näringsidkarnas ekonomiska svårigheter inte har minskat, är det ändamålsenligt att fortsättningsvis låta en bestämmelse med samma innehåll gälla. Det föreslås därför att den tidigare författningen skall gälla

t.o.m. den 31 december 2001. Från ingången av 2002 skall en allmän justering av räntan med högst två procentenheter kunna genomföras genom förordning av statsrådet så att den motsvarar eventuella förändringar i den allmänna räntenivån.

59 §. *Ersättningar.* I paragrafen föreslås bestämmelser om ersättningar som föranleds av skötseln av de uppgifter som anges i lagen. Någon motsvarande reglering ingår inte i renhushållningslagen eller naturnäringslagen. Det föreslås att bestämmelserna om ersättningar i 47 § 3 mom. landsbygdsnäringslagen och 32 § 3 mom. strukturpolitiklagen med vissa preciseringar tas in i paragrafen. De kostnader som orsakas kommunerna vid skötseln av uppgifter enligt lagen skall inte betalas av statsmedel utom i fråga om den ersättning som bestäms i lagen om statsandelar till kommunerna.

Jord- och skogsbruksministeriet skall bestämma om ersättningar till rådgivningsorganisationerna.

I 2 mom. föreslås dessutom bli bestämt att i fråga om uppgifter i anslutning till övervakning och återkrav av stöd skall de statliga myndigheterna utan ersättning bistå jord- och skogsbruksministeriet.

60 §. *Uppbärande av avgift för ärendets behandling.* Det föreslås att för beslut som har fattats med stöd av den föreslagna lagen skall det uppbäras en avgift vars storlek bestäms särskilt. Arbetskrafts- och näringscentralens beslut angående skuldsanering och andra betalningslättnader samt beviljande av bidrag och annat stöd skall dock vara avgiftsfria. Stödtagarens betalningsförmåga har försämrats när han eller hon ansöker om skuldsanering eller andra betalningslättnader. Därför bör även beslut av landsbygdsnäringsarnas besvärnsnämnd i dessa ärenden vara avgiftsfria.

61 §. *Pantsättning.* För att tillbörligt säkerställa att de statliga markanvändningsåtgärderna är bestående har det i 31 § renhushållningslagen och 37 § naturnäringslagen föreskrivits vissa begränsningar i fråga om försäljning och överlåtelse av dylika lägenheter. För renhushållnings- och naturnäringslägenheter enligt den gällande lagen har det ofta överlåtits tillskottsområden av statens marker. Överlåtelsen av tillskottsområden har baserat sig på strävan att genom förstoring av lägenheterna bilda livskraftiga helheter. Överlåtelsepriserna har i allmänhet varit ganska låga. Hela köpeskillingen har

också kunnat kvarstå som skuld till staten. Det har därför ansetts nödvändigt att föreskriva inskränkningar i fråga om vidareöverlåtelse av de nämnda tillskottsområdena samt motiverat att föreskriva långa giltighetstider för begränsningarna. En rättshandling avseende överlåtelse av en lägenhet eller en del av den vilken utan tillstånd av arbetskrafts- och näringscentralen har utförts under den nämnda tiden är ogiltig. En lägenhet får inte heller delas eller skiftas utan tillstånd. Av särskilda skäl kan arbetskrafts- och näringscentralen befria en lägenhet från överlåtelsebegränsningarna. Skulle förvärvaren komma att vara en annan person än en sådan som kan få stöd, får tillståndet beviljas endast av särskilt vägande skäl. Det är ändamålsenligt att bestämmelserna om inskränkningar slopas, därför att det föreslås att hela stödssystemet för försäljningsprisfordringar slopas. Om det är ändamålsenligt att i samband med någon annan lagstiftning reglera överlåtelse av mark, bör också de inskränkningar som gäller detta ingå i motsvarande författningshelhet. På krediter som beviljats under den tidigare lagstiftningen tillämpas dock den gällande lagstiftningen vid tidpunkten för fordrans uppkomst, och slopandet av inskränkningarna har ingen retroaktiv verkan.

Det föreslås dock att bestämmelsen om att det är tillåtet att inteckna och pantsätta en gård i syfte att erlagga säkerhet för en skuld samt att utmätning och försäljning på exekutiv auktion är tillåtet. Försäljning bör vara tillåten även i sådana fall då en bestämmelse om detta ingår i ett fastställt betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller lagen om företagssanering eller i skuldsanering enligt 6 kap. i den föreslagna lagen.

62 §. *Särskilda förmåner.* I 41 § naturnäringslagen sägs att naturnäringsidkare som äger och bebor en naturnäringslägenhet, en lägenhet som bildats genom tilldelande av tillskottsområde eller en lägenhet vars förvärv eller bebyggande har stötts i enlighet med naturnäringslagen har vissa rättigheter i fråga om statens mark- och vattenområden. Naturnäringsidkarna har rätt att 1) med Forststyrelsens medgivande hålla jakt- och fixkestugor, fiskkällare och lagerbyggnader samt att 2) beta sin boskap och för den insamlade hö, löv, starr och sjöfräken samt med Forststyrelsens medgivande lav. Rättigheter enligt punkt 2 kan även beviljas renhushållningsidkare enligt renskötellagen

(590/1969) eller lagen om Kemi älv (556/1963). Det i 1 mom. nämnda medgivandet lämnas av Forststyrelsen, förutsatt att byggnaden eller konstruktionen bör anses motiverat med hänsyn till bedrivandet av naturnäringen.

Det föreslås att ordalydelsen i paragrafen skärps, eftersom bevarandet av vilda djur och fjällandskapet konfronterar naturnäringsidkarnas behov av stödpunkter. För att undvika att det byggs onödiga konstruktioner i naturen, bör det i samband med beviljande av lokaliseringen av stödpunkten begäras ett utlåtande av arbetskrafts- och näringscentralen om nödvändigheten av stödpunkten. I regel skall tillstånd kunna beviljas för jakt när sökanden kan påvisa att den är särskilt behövlig samt, i fråga om fiske, i omedelbar anslutning till vattendrag som är viktiga för fiskerinäringen.

Det föreslås att paragrafen ändras så att den motsvarar gällande praxis såtillvida att uttrycken jakt- och fiskestugor ersätts med stödpunkt för jakt och stödpunkt för fiske.

Användningen av statens skogsbruksmark på det sätt som avses ovan har varit synnerligen viktig för naturnäringsidkarna och har i betydande grad förbättrat möjligheterna att idka näringarna. Därför föreslås bestämmelserna bli intagna i 60 §. Bestämmelsen tilldelar naturnäringsidkarna förmåner, som dock alltid bör vara motiverade med tanke på idkandet av naturnäringarna. I 2 mom. föreslås därför bli bestämt att Forststyrelsen kan återkalla en beviljad särskild förmån, om förmånen inte längre kan anses motiverad med tanke på idkandet av en naturnäring. Innan tillståndet återkallas skall ett utlåtande av arbetskrafts- och näringscentralen begäras om huruvida det föreligger förutsättningar för att återkalla tillståndet. Om arbetskrafts- och näringscentralen anser att det inte föreligger förutsättningar för att återkalla tillståndet, kan det återkallas endast av synnerligen vägande skäl. Forststyrelsen behandlar ärendena i fråga som myndighet, och dess beslut kan överklagas i normal ordning. Enligt 1 § lagen om landsbygdsnäringarnas besvärnämnd (1203/1992) söks ändring i ett beslut genom besvär hos landsbygdsnäringarnas besvärnämnd.

Enligt 2 § lagen om Forststyrelsen (1169/1993) sköter Forststyrelsen de myndighetsuppgifter som har anförtrots den genom den föreslagna lagen.

63 §. *Hänvisningsbestämmelse.* Det före-

slås att vid verkställigheten av lagen skall i tillämpliga delar iakttas 4 § och 6 § 1 mom. lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringar. I 4 § sägs att då det beror på den inkomst eller förmögenhet som sökanden eller dennes make eller delägaren i ett döds hus eller en sammanslutning har eller på storleken av sökandens lägenhet eller boskap eller på någon annan omständighet som ligger till grund för fastställandet av stödet, skall skattemyndigheten utan avgift lämna de myndigheter som avses i denna lag behövliga uppgifter ur beskattningshandlingarna. I 6 § 1 mom. sägs att har sökanden fått stöd till ett mindre belopp än han borde ha fått eller har hans ansökan utan grund helt avslagits, kan den myndighet som har avgjort saken, om det finns medel för ändamålet, utan särskild ansökan rätta sitt felaktiga beslut.

64 §. *Närmare bestämmelser.* I EG-förordningarna har i allmänhet överlåtits på medlemsstaterna att bestämma bl.a. vilka nationella förfaringssätt som skall iakttas när EG-förordningarna genomförs och hur de åtgärder som avses i förordningarna annars skall vidtas i praktiken. I den föreslagna lagen har avsikten varit att ta med alla de bestämmelser som hör till riksdagens lagstiftningsmakt. Avsikten är att andra behövliga bestämmelser skall utfärdas genom förordningar av statsrådet och att jord- och skogsbruksministeriet genom förordning skall utfärda närmare bestämmelser om de praktiska åtgärderna. I 1 mom. föreslås en kompletterande bestämmelse om att statsrådet vid behov skall kunna utfärda bestämmelser som är noggrannare än lagen. I 2 och 3 mom. föreslås närmare bestämmelser om de uppgifter som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

65 §. *Användningen av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond.* Bestämmelser om användningen av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond finns i 3 § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond. Enligt paragrafen får medlen användas för att förbättra gårdsbrukets struktur, främja landsbygdsnäringarna, förbättra levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna på landsbygden samt främja utvecklande av dessa åtgärder. Om användningen av fondens medel för dessa ändamål bestäms särskilt genom lag.

Bestämmelser om föremålen för användningen av fondens medel finns i 52 § landsbygdsnäringslagen och i 31 § 3 mom. struk-

turpolitiklagen. I samband med revideringen av lagarna har motsvarande bestämmelser överförts till lagen om finansiering av landsbygdsnäringar. Det föreslås att bestämmelser med motsvarande sakinhåll tas in i 65 §. De punkter som av skäl som hänför sig till att bestämmelserna om markförvärv flyttats till ett annat sammanhang inte längre lämpar sig bland åtgärderna enligt den föreslagna lagen har slopats i förteckningen över de föremål som skall stödas.

11 kap. Stöd som gäller för en bestämd tid

66—67 §. *Tidsbegränsad befrielse från betalning av statens fordringar föranledda av näringsverksamhet och anskaffning av bostad. Tidsbegränsade betalningslätnader i form av räntestödslån och borgen.* Stöd enligt detta kapitel är nya jämfört med det gällande systemet. Stöden syftar till att kompensera bristerna i det tidigare systemet. Eftersom stöd enligt detta kapitel är avsedda att rätta till solvens som försämrats av särskilda skäl, kan en gäldenär anses ha råkat i särskilda betalningssvårigheter i synnerhet när den försämrade likviditeten har föranletts av avsaknaden av skuldsaneringsbestämmelser. Stöden är nära förbundna med det frivilliga skuldsaneringsystemet. Principerna för genomförandet är således inte nya. Avsikten är att stöden skall riktas endast till sådana näringsidkare vars låneskötsel har försvårats på grund av avsaknaden av ett frivilligt skuldsaneringsförfarande. Stöden har därför begränsats till att gälla endast betalningsförseningar som uppstått under en bestämd tid. Möjligheten att ansöka om stöden har dessutom begränsats till en kort tid.

På grundval av särskilda ekonomiska svårigheter skall på ansökan kunna beviljas tidsbegränsad befrielse från betalning enligt de föreslagna paragraferna, om insolvensen föranleddes av sådant som inte kan anses vålat av gäldenärens eget förfarande. Som grund för insolvens kan godkännas t.ex. bestående arbetsoförmåga, långvarig arbetslöshet, försörjningsplikt eller annan därmed jämförbar orsak på basis av vilken gäldenären inte skäligen kan anses klara av betalningarna. Bedömningen av arbetslöshetens varaktighet bestäms närmare genom förordning av statsrådet. Insolvensen bör vara akutare än vid ansökan om frivillig skuldsanering. Akut insolvens kan påvisas bl.a. genom hot om exekutiv auktion eller något annat

motsvarande bevis på betalningssvårigheter. Detta kan påvisas bland annat genom en fritt formulerad utredning av kreditinstitutet, socialmyndigheten eller utskökningsmyndigheten. Frågan om ett akut hot bör utredas från fall till fall. Hotet kan dock inte anses vara akut, om betalningarna på krediten första gången har blivit obetalda först den 1 maj 1999. Insolvens i fråga om dylika krediter bör kunna saneras genom normala metoder för frivillig skuldsanering.

När en gäldenär ansöker om lätnader enligt detta kapitel bör han eller hon kunna påvisa vad insolvensen har berott på. Som grund för insolvens i fråga om stöd enligt kapitlet kan inte godkännas att gäldenären vid tidpunkten för kreditgivningen har tagit ett så pass stort lån i förhållande till sin betalningsförmåga att han eller hon inte har kunnat sköta sina förpliktelser. I sådana fall anses gäldenären själv ha förvållat sin insolvens. Det strider mot allmän betalningsmoral att med statligt stöd lösa sådana situationer av insolvens. Som bevis på att insolvensen har berott på någonting annat än låntagaren kan däremot godkännas att värdet på säkerheten har sjunkit till följd av konjunkturväxlingar, att näringsidkandet har försvårats till följd av naturförhållanden (varierande djurbestand, varierande skördar, skördeskadeår), variationer i den allmänna prisutvecklingen och efterfrågan (sänkt pris på renkött, billigimport från utlandet), myndighetsåtgärder, t.ex. inlösning av mark för energihushållningsbruk eller bl.a. verkningarna av ändrad beskattning samt andra därmed jämförbara omständigheter.

Det föreslås att de tidsbegränsade stöden bara definieras allmänt i lagen. I enlighet med 66 § skall befrielse från betalning kunna beviljas i fråga om amorteringsskulder och ränteskulder på kapitalet för statens fordringar föranledda av idkandet av en näring och av anskaffning av bostad. I fråga om amorteringsskulder för statliga lån och kapitalet på statens försäljningsprisfordringar skall befrielsen från betalning dock kunna vara högst 40 % och i fråga om ränteskulder högst 80 %. Beviljandet av befrielse förutsätter inte att de andra gäldenärerna deltar i motsvarande förfarande. Avsikten är att kompensera förlusten för de näringsidkare som omfattas av lagens tillämpningsområde till den del de av skäl som inte beror på dem själva inte har kunnat ansöka om frivillig skuldsanering förrän Europeiska gemen-

skapernas kommission den 22 december 1998 godkände att stödformen används i samband med renhushållning och naturnäringsringar. På grund av detta har möjligheterna att få normal frivillig skuldsanering försämrats när skulderna har ökat. De akuta betalningssvårigheter som föranletts av det försenade skuldsaneringsförfarandet kompenseras i första hand med befrielser från betalning enligt kapitlet, och gäldenären försätts i en sådan ställning att normal frivillig skuldsanering kan genomföras. Efter befrielsen från betalning kan regleringen av gäldenärens krediter fortsättas genom frivillig skuldsanering, som avses vara en permanent, allmän stödform. Betalningssvårigheter som uppkommit efter den 1 maj 1999 kan inte anses ha förorsakats av att frivillig skuldsanering saknas, eftersom de skulder som då har uppkommit har kunnat regleras inom ramen för den allmänna frivilliga skuldsaneringen. Eftersom stödformen syftar till att försätta näringsidkarna i motsvarande position som de näringsidkare som har kunnat genomgå frivillig skuldsanering redan 1993, är det nödvändigt att begränsa befrielsen från betalning så, att den endast gäller sådana skulder som har uppkommit efter den 10 september 1993, dvs. efter den tidpunkt då bestämmelserna om frivillig skuldsanering togs in i landsbygdsnäringslagen. Det föreslås att närmare bestämmelser om beviljandet av stödet skall utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kreditinstitutens egna fordringar kan inte saneras enligt denna paragraf. Tillämpningsområdet omfattar således enbart statens fordringar.

En grund för befrielse från betalning är att en del av räntorna skulle ha kunnat regleras redan tidigare genom skuldsaneringsåtgärder, om frivillig skuldsanering hade kunnat genomföras tidigare. Det försenade ikraftträdandet av regleringen har i onödan ökat räntorna och dröjsmålsräntorna. Trots bristerna i systemet har kreditinstituten varit tvungna att säga upp statliga lån i enlighet med betalningsvillkoren för gottgörelse enligt statens ansvar.

Enligt förslaget kan befrielse från betalning endast delvis gälla kapital och räntor. I fråga om räntor blir självrisikandelen för gäldenären minst 20 % och befrielse från betalning kan gälla högst 80 % av ränteskulder. Ur jämlikhetsperspektiv bör regleringen av kapitalet rikta sig till alla sökande på

samma sätt. Kapitalet kan således regleras med en viss procentenhet. Kapitalet kan regleras så, att befrielse kan beviljas upp till högst 40 % av beloppet av förfallna amorteringar på kapitalet. Detta motsvarar proportionellt en befrielse på högst 80 % av räntorna. Kalkylerna baserar sig på kreditinstitutens utredningar i markbelopp. Om de förfallna räntorna hade sänkts och reglerats tidigare genom frivillig skuldsanering, skulle gäldenärens delbetalningar, som nu i första hand har riktats till dröjsmålsräntor, också hela tiden ha kunnat avkorta kapitalet. På denna grund är det skäligt att kapitalen skall kunna regleras med ett belopp som proportionellt motsvarar räntorna. På t.ex. en kredit på 100 000 mk för vilken amorteringar på kapitalet har förfallit till 10 000 mk (ingår i totalkapitalet) och på vilken förfallna, obetalda räntor och dröjsmålsräntor till staten har upplupit till sammanlagt 6 000 mk kan således 40 % av 10 000 mk befrias, dvs. 4 000 mk, och 80 % av räntorna på 6 000 mk, dvs. 4 800 mk, sammanlagt 8 800 mk. Det återstående kapitalet uppgår då till 96 000 mk, för vilket det börjar uppkomma en justerad och sänkt ränta enligt 56 §. De återstående ränteskulder uppgår till 1 200 mk.

Också inom den allmänna gällande frivilliga skuldsaneringen kan räntorna och amorteringarna skäras ned. Det är således inte fråga om någon principiellt sett ny stödform. För de gäldenärer som står som stödobjekt kan dock skulderna för skötseln av lånen ha blivit så pass stora, att kreditinstituten inte är intresserade av att gå med i en frivillig skuldsanering, om inte gäldenärerna först försätts i en ställning som är konkurrenskraftig jämfört med de gäldenärer vars betalningssvårigheter har uppkommit först efter det att näringsidkarna har kunnat genomgå frivillig skuldsanering. Om villkoren uppfylls, skall stödet kunna beviljas trots att sökandens ansökan om frivillig skuldsanering inte har kunnat godkännas tidigare.

I 67 § föreslås bestämmelser om tidsbegränsade betalningslättnader som konsolidering och statsborgen för fritt finansierade lån. För stabilisering av de ekonomiska svårigheterna föranledda av fritt finansierade bostadskrediter som kreditinstituten beviljat renhushållnings- och naturnäringsidkare skall det av statens medel kunna beviljas räntestöd och statsborgen t.o.m. den 31 december 2000 så som bestäms närmare genom för-

ordning av statsrådet.

På grund av konjunkturväxlingarna i samhället i början av 1990-talet har bostadsbyggandet också skuldsatt renhushållnings- och naturnäringslägenheterna på ett oväntat sätt. En del av finansieringen har skaffats direkt från kreditinstituten utan något statligt stöd. Även om de statliga lånen saneras, kan räntor och förfallna skulder på fritt finansierade krediter göra näringen olönsam. Enligt förslaget skall stödet enbart gälla bostadskrediter. Motiveringen är att betalningssvårigheter föranledda av investeringar i bostäder inte skall hindra en näringsverksamhet som annars kan bli lönsam.

Det försenade ikraftträdandet av skuldsaneringen har också försvårat skötseln av fritt finansierade krediter. När statliga lån inte har kunnat regleras genom frivillig skuldsanering, har inte heller kreditinstituten kunnat reglera sina krediter. En allmän princip för kreditinstituten är att frivilliga regleringsåtgärder kan vidtas, om också de övriga borgenärerna avstår från sina fordringar på motsvarande sätt. Detta har lett till att skulderna har ökat också i fråga om fritt finansierade krediter. Enligt den föreslagna paragrafen skall dock krediter vars skötsel förfallit först den 1 maj 1999 inte längre omfattas av tillämpningsområdet för paragrafen, eftersom dessa svårigheter inte längre kan anses bero på att frivillig skuldsanering saknas.

I förslaget är det fråga om ett stöd som beviljas i form av räntestöd och statsborgen. Skulden kan då bara regleras på nytt och i fråga om gamla bostadslån kan höga räntor föranledda av konjunkturväxlingar fås att motsvara den nuvarande räntenivån. Normala lån som finansieras av kreditinstituten kan således inte nedskäras i enlighet med den föreslagna paragrafen, utan krediterna kan endast konsolideras.

Motsvarande förfarande har varit möjligt också för näringsidkare som fått stöd enligt landsbygdsnäringslagen. För stabilisering av den ekonomiska situationen för gårdsbruksheter har av statens medel kunnat beviljas räntestöd och statsborgen enligt statsrådets beslut om riktad konsolidering av gårdsbrukskrediter (404/1992). Motsvarande förfarande har således använts för att konsolidera problemkrediter inom jordbruket. I den stödform som föreslås är det fråga om en ännu snävare konsolidering, eftersom lagrummet möjliggör konsolidering enbart av bostadslån. Jämlikhetsprincipen förespråkar

att motsvarande stöd kan användas även för renhushållnings- och naturnäringsidkare. Avsikten är att närmare definitioner av stödet skall utfärdas genom förordning av statsrådet. Principerna i den tidigare regleringen för jordbruksföretagare bör beaktas i tillämpliga delar.

Enligt förslaget skall kreditinstituten kunna bevilja räntestödslån för betalning av på normala villkor beviljade inhemska banklån som tagits för egen bostad samt för betalning av skatteomkostnader och andra omkostnader. Räntestödslån kan beviljas om sökanden på grund av sin försämrade ekonomiska ställning har haft låneskötselproblem före den 1 maj 1999. Det är inte ändamålsenligt att en minimi- eller maximigräns för skuldbördan uppställs som förutsättning för att ansökan skall godkännas, därför att med beaktande av de små finanserna i samband med näringen kan även mindre skuldbelopp i praktiken medföra oskäligen påfrestningar för gäldenärerna. Behovet av stöd bör således bedömas från fall till fall. En sanering av fritt finansierade krediter förutsätter att näringsverksamheten blir lönsam. Stöd kan således inte i enlighet med denna paragraf beviljas en gäldenär som inte fortsätter med näringsverksamheten.

Det föreslås att maximibeloppet på statsborgen skall begränsas till högst 80 % av räntestödslånets totalbelopp. I lagen anges det maximala borgensbeloppet, men närmare bestämmelser om stöd enligt denna paragraf skall utfärdas genom förordning av statsrådet. På borgen skall dessutom genom en hänvisningsbestämmelse tillämpas vad som i lagen om finansiering av landsbygdsnäringsföreskrivs om statsborgen, eftersom det på grund av att systemet gäller en viss tid inte är ändamålsenligt att ta in motsvarande bestämmelser i den nya lagen. Begränsningen av borgen till högst 80 % kan motiveras med att staten inte ensam bör ta ansvar för en kredit som den inte har uppmuntrat till. På så sätt säkras att krediter inte beviljas på alltför lösa grunder. Det gäller att så noggrant som möjligt försäkra sig om gäldenärens betalningsförmåga.

Fritt finansierade bostadslån omfattas inte av stödet för näringsverksamheten. Genom förfarandet är det därmed omöjligt att snedvrida konkurrensen inom jordbruksproduktionen inom Europeiska gemenskapen. Syftet är bostadslån inte skall hindra idkandet av en näring och att ägarbostaden behålls i de

nordliga områdena där det finns bara ett fåtal andra alternativ för boendet.

Både de tidsbegränsade stödformerna enligt detta kapitel och frivillig skuldsanering är lättare och för samhället förmånligare förfaranden än allmän skuldsanering som fastställs av domstol. Frivillig skuldsanering eller stödformer enligt detta kapitel vilka kompletterar skuldsaneringen utgör inga hinder för samtycke till ett förfarande enligt 97 § lagen om företagssanering eller 78 § lagen om skuldsanering för privatpersoner. I de fall där allmän skuldsanering fastställs genom domstolsbeslut, förfaller dock de frivilliga skuldsaneringarna och de tidsbegränsade befrielseerna från betalning. Statens fordringar skall beaktas i enlighet med de ursprungliga villkoren i skuldebrevet och till kreditbeloppen innan befrielserna genomfördes.

Stödåtgärderna enligt detta kapitel är av engångsnatur och de anknyter till förfarandet för frivillig skuldsanering. Stöden är inte allmänna och ansökan har begränsats till en viss tid. Stöd skall inte kunna beviljas, om en stödansökan gällande samma näringsidkare redan en gång har godkänts. Begreppet näringsidkare förstås i vid bemärkelse så till vida att en bättre ställning inte skall kunna nås genom konstlade äganderättigheter till lägenheten. En ansökan som gäller samma kredit kan godkännas endast en gång. För att undvika att en kredit genom nya arrangemang regleras flera gånger t.ex. i kombination med en annan kredit, bör alla lättnader enligt detta kapitel fogas till samma ansökan och behandlas samtidigt.

När det är fråga om reglering av krediter föranledda av idkandet av en näring, gäller det att kunna påvisa att näringsens lönsamhet återställs genom lättnaden. Lönsamhetskravet gäller också för att krediter skall kunna konsolideras. Som en sådan lönsamhetsutredning kan godkännas t.ex. en bevisföring som motsvarar en utredning som görs upp för frivillig skuldsanering. Lönsamhetsbedömning krävs inte i fråga om bostadskrediter med statliga lån. Även i fråga om dem bör minimikravet dock vara att gäldenärerna kan påvisa att de har eller kommer att ha tillräcklig betalningsmån för att klara av amorteringarna och räntorna på den återstående krediten. När enbart bostadslån regleras i sådana fall då näringsverksamheten inte fortsätter realiserar den övriga delen av lägenheten med undantag av en omedelbart angränsande tomt och gårdsbyggnaderna i

omedelbar närhet. Möjligheten att reglera bostadslån trots att näringsverksamheten inte fortsätter kan motiveras med att när lägenheterna etablerades gällde finansieringen huvudsakligen byggandet av bostaden och anskaffningen av mark för den. Bostäderna har således undantagsvis finansierats på basis av näringsfinansieringen. Även om idkandet av en näring inte lönar sig är det i dag omöjligt att upphöra med den, eftersom den byggnad som familjen använder som bostad anses vara anvisad för näringsidkandet, om familjen bor på en lägenhet som finansierats enligt renhushållningslagen och naturnäringslagen. Detta kan rentav utgöra ett hinder för att reglera skulderna genom allmän skuldsanering, när gäldenären anses fortsätta med samma näringsverksamhet genom att bo på den lägenhet som gett upphov till de skulder som skall regleras. Å andra sidan gäller att även familjens enda tänkbara bostad realiserar i samband med att näringsverksamheten upphör. Skulder föranledda av boendet och skulder föranledda av näringsverksamheten bör kunna särskiljas.

68 §. *Myndighet som avgör.* Ansökan om förfarande enligt detta kapitel skall tillställas vederbörande Arbetskrafts- och näringscentral inom utsatt tid. Ansökan skall lämnas in senast den 31 december 2000 före tjänstetidens slut. Det brådskande behovet av stöd talar för en kort tidsfrist. Det kan antas att alla sökande som behöver stöd hinner lämna in sin ansökan inom den utsatta tiden. Den korta tidsfristen förordas också av att stöden enligt detta kapitel i första hand är avsedda för skötsel av likviditetsproblem som redan uppkommit.

Arbetskrafts- och näringscentralen skall avgöra ansökningar om tidsbegränsade befrielser från betalning av försäljningsprisfordringar och statliga lån. Frågan om på basis av hurudana utredningar avgörandet kan träffas bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

Det är enhetligt att Arbetskrafts- och näringscentralen är den myndighet som avgör, eftersom Arbetskrafts- och näringscentralerna också avgör ansökningar om frivillig skuldsanering. De tidsbegränsade stöden står i sak i samband med frivillig skuldsanering, både i fråga om formerna för genomförandet och i fråga om grunderna. På regional nivå känner man dessutom bäst till gäldenärens ekonomiska förhållanden, och ifall sökanden senare ansöker om frivillig skuldsanering har

myndigheten redan en dokumentutredning för att fortsätta förfarandet i form av frivillig skuldsanering.

Räntestödslån och statsborgen som beviljas i form av tidsbegränsad befrielse från betalningar skall sökas inom samma utsatta tid. För beredning av ärendet och för vidarebefordran till jord- och skogsbruksministeriet skall landsbygdsavdelningen vid arbetskrafts- och näringscentralen utan något slutligt låneutlåtande sända ansökningarna om statsborgen till ett centralt finansiellt institut eller till ett annat motsvarande kreditinstitut. Kreditinstitutet skall få bevilja räntestödslån högst till det belopp som framgår av landsbygdsavdelningens utlåtande om ansökan om räntestödslånet. Genom förordning av statsrådet skall bestämmas närmare om bilagorna samt annars om förfarandet vid ansökan om lån och borgen.

Jord- och skogsbruksministeriet kan på statens vägnar ställa propriëborgen som säkerhet för kapital och ränta på räntestödslån enligt 67 § samt för andra betalningar enligt kreditvillkoren. Som säkerhet för statsborgen skall ställas en av jord- och skogsbruksministeriet godkänd motsäkerhet, som inte behöver vara betryggande. För statsborgen skall hos låntagaren uppbäras en borgensavgift, som uppbärs både som engångsavgift och som årsavgift. För borgensavgiftens belopp, borgensvillkoren, betalning och uppsägning gäller vad som på motsvarande sätt regleras i lagen om finansiering av landsbygdsnäringslagar. I lagen om finansiering av landsbygdsnäringslagar ingår statsborgen som en allmän stödform. I detta undantagsfall är det mera ändamålsenligt att genom en hänvisning tillämpa bestämmelserna om förfaringsformerna för borgen i lagen om finansiering av landsbygdsnäringslagar, eftersom det stöd i form av borgen som skall beviljas enligt den föreslagna lagen bara kan komma i fråga under en kort tid.

Alla ansökningar om lättnader enligt detta kapitel skall tillställas arbetskrafts- och näringscentralen samtidigt. Detta främjar behandlingen av ansökningarna och samtidigt kan det övervakas att samma kredit inte kan konsolideras flera gånger med bestämmelser enligt detta kapitel.

Ansökningarna skall alltid behandlas i brådskande ordning hos alla myndigheter. Detta är synnerligen viktigt därför att stöden syftar till att konsolidera lån med akuta betalningsstörningar och för att hot om exeku-

tiva auktioner skall kunna avväjas.

12 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

69 §. *Ikraftträdande.* Renhushållningslagen och naturnäringslagen upphävs, dock så att de alltjämt tillämpas i fråga om redan beviljade stöd och finansieringsvillkor. Renhushållningslagens och naturnäringslagens hänvisningar till landsbygdsnäringslagen beaktas i den nya lagens övergångsbestämmelser på så sätt att bestämmelserna i landsbygdsnäringslagen fortfarande kan tillämpas vid verkställigheten av renhushållningslagen och naturnäringslagen.

Avsikten är att ikraftträdandet bestäms närmare genom förordning. Lagen bör kunna sättas i kraft vid olika tidpunkter, om Europeiska gemenskapens institutioner vid olika tidpunkter meddelar beslut om godkännande av åtgärder enligt lagen.

70 §. *Användningen av medlen.* För ändamål som avses i lagen om renskötsellägenheter, renhushållningslagen och naturnäringslagen har det förvärvats jord- och vattenområden som har antecknats som medel i gårdsbrukets utvecklingsfond. Bestämmelser om användningen av denna egendom lämpar sig inte särskilt väl i den föreslagna lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar. Bestämmelserna om förvärv, byte och försäljning av nämnda egendom föreslås därför bli överförda till lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond. Även i fråga om egendom som förvärvats för ändamål enligt lagen om renskötsellägenheter, renhushållningslagen och naturnäringslagen skall bestämmelserna i nämnda lag tillämpas. Medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond skall alltjämt få användas för sådana projekt som skall slutföras enligt den tidigare lagstiftningen. Bestämmelser om dessa omständigheter föreslås bli intagna i 70 §.

71 §. *Tillämpning av tidigare lagstiftning.* Avsikten är att de ärenden som är anhängiga när den föreslagna lagen träder i kraft skall slutbehandlas enligt den tidigare lagstiftningen. Avsikten är dessutom att den tidigare lagstiftningen och avtalsvillkoren enligt den alltjämt skall tillämpas på de skuldfordringar och andra fordringar som uppkommit medan den tidigare lagstiftningen gällde. Landsbygdsnäringslagen skall alltjämt tillämpas också på sådana åtgärder som med stöd av renhushållningslagen och naturnäringslagen

anhängiggörs efter att den nya lagen har trätt i kraft och på vilka landsbygdsnäringslagen också för närvarande tillämpas. I fråga om förfaringssätten skall statsrådet dock kunna utfärda bestämmelser som avviker från den tidigare lagstiftningen.

72 §. *Betalningslättnader och skuldsaner-
ningar enligt tidigare lagstiftning.* Betalningslättnader och skuldsaner-
ningar i fråga om statens försäljningsprisfordringar och
statliga lån enligt lagen om renskötsel-
lägenheter, renhushållningslagen och naturnä-
ringslagen skall beviljas och behandlas en-
ligt 5, 6 och 11 kap. i den föreslagna lagen.
Uppsägning och återkrav av statsbidrag, för-
säljningsprisfordringar och statliga lån samt
räntestödslån skall genomföras enligt tidiga-
re gällande lagstiftning.

73 §. *Programbaserade stöd enligt tidigare
lagstiftning.* Att lagen ändras mitt under en
programperiod medför inte några ändringar i
fråga om de stödssystem för vilka gäller det
program som godkännts av kommissionen.

74 §. *Statens ansvar för lån enligt tidigare
lagstiftning.* Det föreslås att de bestämmelser
som gäller när den föreslagna lagen träder i
kraft skall iakttas i fråga om statens ansvar
för statliga lån som med stöd av tidigare
lagstiftning beviljats av medel ur gårdsbru-
kets utvecklingsfond.

75 §. *Skötselavvoden för statliga lån som
beviljats tidigare.* De utgifter som skötseln
av statliga lån åsamkar kreditinstituten ers-
ätts med medel ur gårdsbrukets utvecklings-
fond. Ersättningarna har varierat något under
olika tider, och det är därför ändamålsenligt
att de bestäms genom förordning av statsrå-
det. I paragrafen föreslås en bestämmelse
om ersättning av låneskötselkostnaderna i
fråga om lån som har beviljats med stöd av
tidigare lagstiftning.

76 §. *Uppsägning, indragning och återkrav
av lån och stöd som baserar sig på tidigare
lagstiftning.* I paragrafen föreslås bli bestämt
att de förutsättningar och förfaranden som
anges i den tidigare lagstiftningen skall till-
ämpas på indragning, uppsägning och åter-
krav av stöd och statliga lån enligt tidigare
lagstiftning.

77 §. *Sökande av ändring i avgöranden
enligt tidigare lagstiftning.* I paragrafen före-
slås bli bestämt att ändring i beslut av ar-
betskrafts- och näringscentralen och lands-
bygdsnäringsnämnden skall kunna
sökas i enlighet med den föreslagna lagen
trots att möjlighet att överklaga inte har

medgetts enligt den gällande lagen.

78 §. *Hänvisningsbestämmelser.* Det före-
slås bli bestämt att när det på något annat
ställe i lag hänvisas till renhushållningslagen
eller naturnäringslagen skall motsvarande
bestämmelser i den nya lagen iakttas.

79 §. *Byggplatser.* Enligt 5 § 1 mom. la-
gen om renskötsel-
lägenheter har det bildats
byggplatser för arbetsplatsbostäder som be-
hövs på renarnas vallningsområden. Områ-
dena besitts av renbeteslaget eller av dem
som bor på renskötsel-
lägenheten.

I paragrafen föreslås i enlighet med 39 §
renhushållningslagen bestämmelser om möj-
ligheten för ett renbeteslag som innehar ett
byggplatsområde att byta en byggplats, vars
läge är oändamålsenligt eller som annars
blivit obehövlig. Bytet förutsätter medgivan-
de av arbetskrafts- och näringscentralen och
den kan bytas mot en av Forststyrelsen an-
visad plats. Om byggnader som renbetesla-
get äger inte flyttas från området inom två
år efter arbetskrafts- och näringscentralens
medgivande, skall äganderätten övergå till
staten.

80 §. *Vissa åtgärder och rättsförhållanden
enligt tidigare lagstiftning.* Det föreslås att
lagen om renskötsel-
lägenheter och villkoren
i avtalet skall iakttas i fråga om återbetal-
ningstiden för och räntan på samt övriga
villkor i fråga om statens och kreditinsti-
tutens fordringar som uppkommit i enlighet
med lagen om renskötsel-
lägenheter innan
renhushållningslagen trädde i kraft. Den tidi-
gare lagen skall i regel iakttas också i fråga
om de ärenden som även annars hänför sig
till verkställigheten av lagen om renskötsel-
lägenheter.

1.2. Lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond

2 §. Enligt 2 § lagen om gårdsbrukets ut-
vecklingsfond bildas gårdsbrukets utveck-
lingsfond bl.a. av de medel som med stöd av
31 § 2 mom. lagen om strukturpolitiska åtgärder inom jord- och skogsbruket intäkts-
förs till fonden som en delfinansiering av
det stöd som beviljas med fondens medel.
Det föreslås att till lagen fogas en hänvis-
ning till 8 § 2 mom. lagen om finansiering
av renhushållning och naturnäringslag.

3 §. Utöver medel omfattar gårdsbrukets
utvecklingsfonds egendom bl.a. jord- och
vattenområden som anskaffats med fondens
medel. Områdena används för ändamål som

nämns i 3 § 1 mom., dvs. i första hand för att förbättra gårdsbrukets struktur. Om användningen av fondens medel för ändamål enligt 1 mom. bestäms enligt 2 mom. genom lag.

I fråga om renhushållnings- och naturnäringslagenheter ingår bestämmelser om markanvändning i renhushållningslagen och naturnäringslagen, vilka föreslås bli upphävda. Där finns bestämmelser om inköp av jordegendom som förvärfvas för ändamål som avses i lagen, disponering av mark, överlåtelsepriset, dispositionsplaner, fastighetsförrättningar och försäljning av jordområden. Lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag syftar till att förenhetliga skötseln av den finansiering som beviljas av nationella medel och av medel från EU. Det är således inte ändamålsenligt att statens markanvändningsverksamhet regleras i finansieringslagen. Den bör regleras någon annanstans.

Det är ändamålsenligt att de grundläggande bestämmelserna om markanvändning tas in i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond till den del egendomen har förvärfvats eller förvärfvas med fondens medel. Det föreslås därför att 2 mom. ändras så, att fondens medel skall kunna användas för inköp eller byte av jord- och vattenområden som förvärfvas för ändamål som avses i 1 mom.

1.3. Lagen om understödande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder

1 §. I 1 § lagen om understödande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) finns bestämmelser om lagens tillämpningsområde. I 3 mom. sägs att lagen tillämpas också vid beviljande av sådana understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder. I paragrafen föreslås en hänvisning till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag.

1.4. Lagen om förvaltningen av landsbygdsnäringslag i kommunerna

1 §. Enligt 1 § 1 mom. lagen om förvaltningen av landsbygdsnäringslag i kommunerna (1558/1991) skall kommunerna sköta verkställigheten av lagar, förordningar och beslut som gäller landsbygdsnäringslag så som be-

stäms särskilt. I paragrafen föreslås en hänvisning till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag.

1.5. Lagen om företagsstöd

2 §. I 2 § 3 mom. lagen om företagsstöd (1136/1993) förbjuds beviljande av lagenligt stöd för projekt som kan stödas enligt vissa andra lagar. I paragrafen föreslås en hänvisning till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag.

1.6. Aravalagen

1 §. Med stöd av aravalagen (1189/1993) beviljas bostadsfinansiering av offentliga medel bl.a. för nybyggnad, anskaffning och ombyggnad av ägarbostäder. I 2 mom. sägs att med stöd av aravalagen beviljas inte lån för sådana bostäder som finansieras enligt landsbygdsnäringslagen. I paragrafen föreslås en hänvisning till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag. Ändringen behövs för att undvika att stöd av offentliga medel erhålls från två olika källor för samma ändamål.

1.7. Lagen om räntestöd för ägarbostäder

1 §. På de grunder som framförts under 1.7 föreslås att en hänvisning till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag fogas till 1 § 2 mom. lagen räntestöd för ägarbostäder (1204/1993).

1.8. Lagen om överlåtelseskatt

14 §. I paragrafen finns bestämmelser om skattefrihet för överlåtelser enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringslag. Det föreslås att en hänvisning till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslag fogas till 1 och 2 punkten.

1.9. Lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion

1 §. Enligt lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion (23/1938) har myndigheten rätt att till staten inlösa en fastighet som sålts på exekutiv auktion. Det föreslås att en hänvisning

till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsfogas till 2 mom.

1.10. Renskötellagen

34 §. Det föreslås att en ny 4 punkt fogas till paragrafen. En lägenhetsägare som avses i lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsfogas inte ha rätt att få ersättning för skador som vållats av renar.

Motsvarande bestämmelse har tidigare funnits i renhushållningslagen, men det är ändå målsenligt att samtliga motsvarande begränsningar anges i samma sammanhang.

1.11. Skoltlagen

8 §. *Vissa stödåtgärder enligt annan lagstiftning.* Det föreslås att hänvisningarna till renhushållningslagen och naturnäringslagen ändras till hänvisningar till lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsfogas.

13 §. *Servicestöd.* Enligt paragrafen kan landsbygdsnäringsdistriktet av medel som anvisats i statsbudgeten bevilja bidrag för projekt genom vilka kultur- och informationsservice och annan service inom skolt området utvecklas och upprätthålls. Det föreslås att paragrafen ändras så stödet i fråga skall beviljas av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond. Dessutom beviljas även annat stöd enligt skoltlagen av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond. Arbetskraft- och näringscentralen beviljar stöden enligt 18 § skoltlagen.

2. Närmare bestämmelser

Med stöd av den föreslagna lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsfogas utfärdas en förordning av statsrådet om finansiering av renhushållning och naturnäringsfogas. Genom statsrådsbeslut bestäms om åtminstone införandet av stödsystemen och vid behov om tillämpningstiden. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om stödformerna, grunderna för beviljande av stöd, de maximala stödbeloppen och de allmänna villkoren för stöd som baserar sig på avtal.

Jord- och skogsbruksministeriet kan meddela närmare föreskrifter om bl.a. skuldebrev och sköta styrningen av medlen.

3. Ikraftträdande

Ikraftträdandet av den nya lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsfogas ändrar inte det nuvarande systemet, eftersom den huvudsakligen består av två gällande lagar. Avsikten har dock varit att i mån av möjlighet underlätta näringsidkarnas ekonomiska svårigheter.

De gällande lagarna är dessutom tidsbestämda och upphör att gälla före utgången av 1999. Det är därför viktigt att lagarna träder i kraft så snabbt som möjligt. Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om finansiering av renhushållning och naturmärningar**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja renhushållningens och naturnäringsarnas näringsverksamhet samt göra den mångsidigare, förbättra näringarnas struktur och verksamhetsbetingelser, främja ett hållbart nyttjande av förnybara naturtillgångar, utveckla renskötsel- och naturnäringsområdet samt stöda utvecklingen av områden med glesbebyggelse och av samhällen inom renskötseområdet och området för idkande av naturnärningar. Målen uppnås som ett led i utvecklingen av verksamhetsbetingelserna för renhushållning och naturnärningar. I samband med åtgärder enligt denna lag skall de mål som uppställts för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik samt för regional- och strukturpolitiken beaktas.

I samband med åtgärder enligt lagen skall särskild vikt fästas vid samernas möjligheter att inom samernas hembygdsområde bevara och utveckla näringar som hör till samekulturen.

I samband med åtgärder enligt denna lag skall särskild vikt dessutom fästas vid

1) ökning av produktiviteten och konkurrenskraften, ökning av mångsidigheten i verksamheten för dem som idkar renhushållning och naturnärningar och utveckling av dessa som ekonomiska helheter samt främjande av samverkan,

2) inledande av företagsverksamhet,

3) förbättring av produktkvaliteten och förnyelse av produktionen så att den motsvarar marknadens behov,

4) produktion enligt principen om hållbar utveckling, miljöaspekter, principerna om hållbart utnyttjande av vattentillgångarna och förbättring av arbetsmiljön,

5) åtgärdernas ekonomiska, sociala och kulturella verkningar samt deras verkningar i fråga om jämställdheten och sysselsättningen, samt

6) utveckling av bostadsförhållandena och förbättring av boendemiljön.

2 §

Lagens tillämpningsområden

Denna lag tillämpas på åtgärder som avses i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden och om ändring och upphävande av vissa förordningar, nedan EG:s förordning om utveckling av landsbygden. Lagen tillämpas dessutom på av EU delfinansierade stöd som betalas enligt EG:s förordningar om organisation av marknaden och på kompletterande nationella åtgärder för utveckling av landsbygden. För att de mål som nämns i denna lag skall uppnås är det möjligt att använda såväl nationella stödssystem som sådana stödssystem som helt eller delvis finansieras med medel ur Europeiska gemenskapens (EG:s) strukturfonder eller med andra medel från Europeiska unionen (EU). Denna lag tillämpas inte på stödjande av åtgärder som hör till området för Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik.

Denna lag tillämpas på idkande av renhushållning inom det renskötseområdet som anges i renskötselagen (848/1990). I fråga om naturnärningar tillämpas bestämmelserna i denna lag i Enontekiä, Enare, Utsjoki och Savukoski kommuner samt i de delar av Muonio, Kittilä, Sodankylä och Salla kommuner som ligger norr om den gränslinje som bildas av Kajanki, Tepasto, Pomovaara, Peurasuvanto, Seitajärvi i Savukoski, Ruotsukainen, Pulkkaviita och Ylirovanvaara, de på gränslinjerna befintliga husgrupperna dock i sin helhet.

3 §

Definitioner

Med *renhushållningslägenhet och naturnäringslägenhet* avses i denna lag en helhet som består av en eller flera lägenheter eller lägenhetsdelar och som tillhör samma ägare eller en person som på någon annan grund besitter den. Med *lägenhetsdel* avses en viss andel eller ett outbrutet område av en lägenhet. Även en byggnadsduglig fastighet kan betraktas som en renhushållningslägenhet eller en naturnäringslägenhet. Statsrådet kan utfärda närmare bestämmelser om vad den helhet som lämpar sig för idkande av renhushållning eller naturnäringslag omfattar.

Med *renhushållning avses* renskötsel enligt renskötsellagen.

Med *naturnäringslag* avses renskötsel, fiske, jakt samt bärplockning, svampplockning och annat sådant utnyttjande av naturresurser som baserar sig på naturens fortlöpande produktionsförmåga samt även fiskodling och såsom handarbete eller annan hemslojd utförd iståndsättning och vidareförädling av produkter som erhållits av en naturnäringslag, tillverkning och iståndsättning av redskap som behövs i naturnäringslag, tillverkning av souvenirer samt inkvartering och guidning av turister samt annan serviceverksamhet, då dessa former av näringsverksamhet bedrivs vid sidan av en naturnäringslag. Med *naturnäringslag* avses också gårdsbruk i liten skala som idkas vid sidan av en naturnäringslag.

Med *annan företagsverksamhet* avses som baserar sig på naturens fortlöpande produktionsförmåga samt annan företagsverksamhet som bedrivs i samband med primärproduktionen och som, primärproduktionen inbegripet, utöver företagaren jämte familjemedlemmar sysselsätter andra personer motsvarande högst tre årsarbetsplatser. Ett led i förädlings-, distributions- och försäljningskedjan kan jämföras med annan företagsverksamhet så som bestäms genom förordning av statsrådet.

Med *förädling och marknadsföring av renhushållnings- och naturnäringsprodukter* avses bearbetning och saluföring av sådana produkter som avses i bilaga II till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Med *kreditinstitut* avses andelsbanker, sparbanker och affärsbanker samt sammanslutningar som hör till nämnda bankers kon-

cerner, och Finlands Hypoteksförening och andra genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet närmare bestämda sammanslutningar, vilkas verksamhet kan jämföras med nämnda kreditinstitut.

Med *centralt finansiellt institut eller finansiellt serviceföretag* avses ett genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet närmare fastställt kreditinstitut eller annan sammanslutning, vars verksamhet kan jämföras med ett kreditinstitut.

Med *renhushållnings- och naturnäringsföretag* avses en näringsidkare som idkar renhushållning eller en naturnäringslag eller annan företagsverksamhet som bedrivs i anslutning till dem.

4 §

Annat offentligt stöd

Vid beräkningen av stöd enligt denna lag skall såsom ett avdrag beaktas annat offentligt finansieringsstöd som beviljats för projektet.

Stödet får inte överskrida det maximala stöd som bestäms i Europeiska gemenskapens förordningar eller kommissionens beslut.

Denna lag tillämpas inte på projekt eller åtgärder som fått stöd enligt skoltlagen (253/1995).

Om det gårdsbruk i liten skala som idkas på en renhushållnings- eller naturnäringslägenhet i genomsnitt kräver en större arbetsinsats än 1 000 timverken per år, får gårdsbruksåtgärder enligt denna lag inte vidtas till förmån för lägenhetens ägare eller innehavare.

5 §

Allmänna förutsättningar för erhållande av stöd

Stöd enligt denna lag kan beviljas en fysisk person eller flera fysiska personer, privaträttsliga och offentligrättsliga sammanslutningar samt stiftelser, om inte något annat bestäms nedan. Stöd kan också beviljas de ovan nämnda gemensamt. För att en sammanslutning och stiftelse skall beviljas stöd förutsätts att en person som kan få stöd eller flera personer som kan få stöd gemensamt har bestämmande inflytande i sammanslutningen och stiftelse.

Stöd kan beviljas sådana näringsidkare som får sin huvudsakliga utkomst från renhushållning eller naturnäringsar, vars ekonomiska livskraftighet kan påvisas och som främjar näringarnas verksamhetsbetingelser och som med beaktande av syftena med denna lag kan anses vara sådana att det är ändamålsenligt att stöda dem. Vid bedömningen av ändamålsenligheten skall i fråga om stöd enligt denna lag förutsättas att stödtagaren är bosatt inom det renskötselområde som anges i renskötellagen eller det område för idkande av naturnäringsar som anges i 2 §.

Stöd beviljas inte dem som är under 18 år eller dem som fyllt 65 år.

Statsrådet kan besluta att de inkomster som en näringsidkare har av annat yrke än i denna lag avsedd näringsverksamhet inte får överstiga ett belopp som fastställts genom förordning av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet bestäms om de fall då undantag kan göras från förutsättningarna enligt denna paragraf. Undantag kan dock inte göras i fråga om boendekraven.

6 §

Närmare grunder för beviljande av stöd

Statsrådet beslutar enligt de anslag som anvisats i statsbudgeten och de medel som anvisats i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond om ibruktageandet av de stödsystem som avses i denna lag och vid behov om tillämpningstiden.

Statsrådet beslutar närmare om stödformer, grunderna för beviljande av stöd, stödets maximibelopp och de allmänna villkoren för stöd som grundar sig på avtal. Stödet kan differentieras regionalt.

7 §

Styrning av medlen

Jord- och skogsbruksministeriet handhar styrningen av de medel som står till förfogande för ändamål enligt denna lag genom att meddela närmare föreskrifter om användningen av medlen än Europeiska gemenskapens bestämmelser, lagbestämmelser, förordningar av statsrådet och dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond.

Jord- och skogsbruksministeriet kan med-

delat föreskrifter om styrningen av medlen med hänsyn till belopp, region, bransch och målgrupp. Jord- och skogsbruksministeriet ger närmare föreskrifter om byggande som skall stödjas enligt denna lag och det statsrådsbeslut som ges med stöd av denna lag fastställer till behövliga delar de kostnader som härvid skall godkännas.

8 §

Finansiering från Europeiska gemenskapen

Jord- och skogsbruksministeriet är det ministerium som ansvarar för medel från garantisektionen vid EUGFJ och i fråga om medel från utvecklingssektionen vid EUGFJ är ministeriet den utbetalande myndighet som avses i rådets förordning (EG) nr 1260/1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna samt ger medel även till andra ministeriers förvaltningsområden för genomförande av program som finansieras av fonden, oavsett om medel ur fonden beviljas staten eller för att förmedlas vidare av staten. Jord- och skogsbruksministeriet kan också ta emot samlade programdokument eller för genomförande av gemenskapsinitiativprogram medel ur EG:s andra strukturfonder av vederbörande utbetalande myndighet enligt nämnda förordning för att användas för ändamål enligt denna lag. Jord- och skogsbruksministeriet sköter också ansökan om den medfinansiering som gemenskapen står för, intäktsföringen av medlen samt den övriga bokföringen och redovisningen av medlen till kommissionen. Jord- och skogsbruksministeriet skall likaså avge nödvändiga utredningar samt vara företrädare i Europeiska gemenskapens institutioner då ärenden som avses i denna lag behandlas.

De medel som EU beviljar intäktsförs via statsbudgeten i statsverket. EU:s medfinansiering i stöd som kan delfinansieras och som beviljats ur gårdsbrukets utvecklingsfond överförs i budgeten till fonden.

Vid förvaltningen av medel ur garantisektionen vid EUGFJ iakttas vad som bestäms om utbetalningsställen och medelsförvaltningen i rådets förordning (EG) nr 1258/1999 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitiken samt i gemenskapens regelverk och bestämmelser vilka utfärdats med stöd av den. Lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik (1100/1994) och de

bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas i tillämpliga delar vid genomförandet av stödsystem som avses i denna lag.

9 §

Programarbete

I programarbetet efterlevs vad som särskilt bestäms om nationell förvaltning av struktursöden. Genom en förordning från statsrådet kan man dock närmare fastställa uppgifterna för landskapens samarbetsgruppers landbygdssektioner då åtgärder enligt denna lag vidtas.

2 kap.

Nationellt finansieringsstöd

10 §

Allmänt

Stöd som avses i 4 kap. kan vid behov också beviljas helt och hållet av nationella medel. Stöd kan också beviljas i syfte att uppnå de mål som nämns i 1 § även för nationella program, utvecklingsåtgärder och projekt.

11 §

Stöd för investeringar

Enligt denna lag kan investeringar stödas genom finansieringsstöd för

1) byggande, utvidgning och grundlig renovering av för näringsidkandet behövliga ekonomi-, produktions- och inkvarteringsbyggnader jämte anordningar liksom fiskodlingsdammar samt för förbättrande av boendemiljön (*byggnadsstöd*),

2) torrläggning och dränering av åkrar (*grundförbättringsstöd*),

3) byggande av en enskild väg för vars byggande inte kan beviljas bidrag enligt lagen om enskilda vägar (358/1962) samt av en sådan väg som endast den som äger eller besitter fastigheten har rätt att använda (*vägstöd*),

4) byggande av vattenansknings- och avloppsanläggningar (*stöd för vatten och avlopp*),

5) anskaffning av lösöre som behövs i näringen (*lösörestöd*),

6) betalning av andels- och anslutningsavgifter som berättigar till elström samt för byggande av nödvändiga anordningar för anskaffning och distribution av elström (*elektrifieringsstöd*), samt,

7) av synnerligen vägande skäl, nödutövning av renar föranledd av naturkatastrofer enligt vad som bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

12 §

Markköpsfinansiering

Enligt denna lag kan förvärv av mark stödas genom beviljande av finansieringsstöd för

1) förvärv av en lägenhet, ett outbrutet område eller ett tillskottsområde (*markköpsstöd*),

2) förvärv av ett eller flera outbrutna områden av en lägenhet i vilken sökanden har andel (*syskonandelsstöd*),

3) betalning av utjämning och inlösning (*utjämnings- och inlösningsstöd*), samt för

4) utfyllnad av en laglott (*laglottsstöd*).

13 §

Bostadsfinansiering

Enligt denna lag kan finansieringsstöd beviljas för byggande, utvidgning och grundlig renovering av bostadshus samt för förbättring av boendemiljön, om för nämnda ändamål inte beviljas något annat stöd av offentliga medel (*bostadsstöd*).

En förutsättning för att stöd skall beviljas är att den bostad som är föremål för stödet används för varaktigt boende av stödtagaren eller av hans eller hennes familjemedlemmar.

14 §

Projekt för främjande av renhushållning och naturnäringar

Enligt denna lag kan stöd beviljas för kostnader för sådana projekt som avser

1) att främja idkandet av renhushållning och naturnäringar samt utveckla renhushållningsprodukternas och naturnäringsprodukternas, produktionsmetoder, marknadsföring och, vidareförädling

2) att utveckla näringsidkandet och förbättringen av miljön eller

3) utbildning som näringsidkarna behöver eller utredande av verksamhetsbetingelserna för ny företagsverksamhet.

3 kap.

Särskilda nationella finansieringsstöd för renbeteslagen

15 §

Stöd för renbeteslagens investeringar

Ett renbeteslag enligt renskötsellagen kan beviljas finansieringsstöd för kostnader som orsakas av byggande och ombyggnad av för renskötseln nödvändiga permanenta ren-, märknings-, renskiljnings-, utfodrings-, betes- och skyddsstängsel samt slakterier och arbetsplatsbostäder, om byggandet och ombyggnaden utförs av renbeteslaget.

Ett renbeteslag kan beviljas stöd även för

1) kostnader som orsakas av byggande och reparation av vägar som leder till renskiljningsstängsel och slakterier (*vägstöd*),

2) kostnader som orsakas av förvärv av vattenansknings- och avloppsanläggningar som behövs i slakterier (*stöd för vatten och avlopp*), samt för

3) betalning av andels- och anslutningsavgifter som berättigar till elström samt för byggande av behövliga anordningar för anskaffning och distribution av elström (*elektifieringsstöd*).

Denna lag gäller inte renstängsel som byggs vid riksgränsen eller underhåll av sådana.

16 §

Lösörestöd

Ett renbeteslag kan beviljas lösörestöd för kostnader som orsakas av anskaffning av för renskötseln nödvändiga flyttbara stängsel, elenheter samt enheter för vatten och avlopp, slakterienheter och arbetsplatsbostäder samt avelsrenar och annat för renskötseln nödvändigt lösöre som jord- och skogsbruksministeriet har ansett behövt.

Statsrådet kan av synnerligen vägande skäl genom förordning bevilja finansieringsstöd för nödutfodring av renar.

4 kap.

Av EU delfinansierade åtgärder för utveckling av landsbygden

17 §

Allmänt

Vid beviljande av stöd för åtgärder för utveckling av landsbygden vilka delfinansieras av Europeiska unionen, nedan av EU delfinansierade stöd, iakttas bestämmelserna i denna lag till den del saken inte regleras i Europeiska gemenskapens förordningar eller i beslut eller bestämmelser vilka utfärdats med stöd av dem. Lagen tillämpas på både gemenskapens och den nationella medfinansieringen. Den nationella medfinansieringen kan vara både av staten och av något annat offentligt samfund beviljat stöd. I programmen och planerna kan också ingå åtgärder som helt och hållet finansieras med nationella medel.

Stöd enligt detta kapitel kan beviljas, om den utvecklingsåtgärd som skall stödas har inlemmats i ett program som finansieras med medel från Europeiska gemenskapen och åtgärden uppfyller de förutsättningar som uppställts för den i programmet eller i planen för utveckling av landsbygden.

18 §

Stöd för renhushållnings- och naturnäringsföretag

Av stöd som avses i EG:s förordning om utveckling av landsbygden kan beviljas stöd

1) enligt artikel 4—7, 30, 33 och 45 för renhushållningens och naturnäringsarnas produktiva investeringar och sådana investeringar i miljövärd och arbetarskydd som produktionsverksamheten förutsätter samt för planeringskostnaderna för investeringsprojekten,

2) enligt artikel 8 startstöd för unga jordbrukare,

3) enligt artikel 9, 33 och 45 för yrkesinriktad tilläggsutbildning och fortbildning,

4) enligt artikel 25—28 och 30 för förbättring av förutsättningarna för förädling och försäljning av produkter, samt

5) enligt artikel 29, 32, 33 och 45 stöd för andra än i 1—4 punkten avsedda åtgärder för främjande av anpassning och utveckling av landsbygdsområden.

Stöd enligt detta kapitel kan vid behov beviljas helt och hållet av nationella medel. Sådant stöd enligt 1 mom. 2 punkten som gäller förvärv av en fastighet eller en del av en sådan beviljas i övriga avseenden än i fråga om stödets maximibelopp enligt på samma villkor som lån, vilket enligt denna lag beviljas för anskaffning av fastighet eller del av denna. På stöd enligt detta moment tillämpas vad 14 § lagen om lån som beviljas för anskaffning av fastighet eller del av denna.

5 kap.

Finansieringssystem

19 §

Finansiering av verksamheten och stödformer

För finansieringsstöd enligt denna lag kan i fråga om åtgärder som avses i statsbudgeten och i 65 § användas de medel som anvisats i dispositionsplanen för gårdsbrukets utvecklingsfond samt övriga medel som anvisats av EU.

Finansieringsstöd enligt denna lag kan beviljas som bidrag, ränteförmån för statliga lån, räntefrihet för statliga lån och friår i fråga om amorteringar på statliga lån samt som räntestöd för lån som beviljats av kreditinstitutens medel samt som befrielse enligt 20 § från skyldigheten att ställa säkerhet för lånet eller som stöd i anslutning till skuldreglering.

Hos låntagarna uppbärs ingen ränta för den tid för vilken de har beviljats räntefrihet i fråga om betalningen av räntorna.

20 §

Säkerheter

För ett statligt lån skall när det lyfts finnas en säkerhet av det slag som används allmänt i bankverksamhet, om inte arbetskraft- och näringscentralen har beviljat befrielse från ställande av säkerhet.

Om den som ansöker om annat stöd än stöd i anslutning till lån är någon annan än en offentligrättslig sammanslutning, kan den myndighet som beviljar stödet vid behov kräva att sökanden ställer säkerhet. Den

myndighet som beviljar stödet beslutar om formen för säkerheten. Statsrådet utfärdar vid behov närmare bestämmelser om när ställande av säkerhet är nödvändigt.

21 §

Statliga lån och ränta på dem

Kreditinstituten kan bevilja lån av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond vilka anvisats av jord- och skogsbruksministeriet (*statliga lån*).

Totalräntan på statliga lån är summan av referensräntan och det fasta procentenhetsbelopp som fogas till den. Låntagaren skall på lånet betala en ränta som är fem procentenheter lägre än nämnda ränta, dock minst en årlig ränta på två procent. Bestämmelser om referensräntan, det fasta procentenhetsbelopp som skall fogas till referensräntan, beräkningen av det stöd som ingår i ränteförmånen och räntefriheten, det maximala antalet friår och den maximala räntefriheten samt vid behov de maximala beloppen av stöd i anslutning till lån utfärdas genom förordningar av statsrådet.

22 §

Statens ansvar

Staten svarar för ett kreditinstituts slutliga förluster av kapital och ränta på statliga lån som har beviljats enligt denna lag, om förlusterna beror på gäldenärens insolvens, till den del de medel som fås av säkerheterna för lånet inte täcker de obetalda amorteringarna och räntorna på det statliga lånet.

För att statens ansvar skall gälla krävs att kreditinstitutet sköter lånet enligt denna lag och de bestämmelser som utfärdas med stöd av den samt iakttar god banksed. Det kreditinstitut som har beviljat lånet är även skyldigt att bevaka statens intressen och iaktta jord- och skogsbruksministeriets föreskrifter när den egendom som utgör säkerhet för lånet realiserar genom frivillig skuldsanering, exekutiv auktion eller konkursförfarande.

Frivillig skuldsanering eller andra därmed jämförbara arrangemang eller en frivillig realisering av den egendom som utgör säkerhet för lånet så att återkrav av lånet äventyras får genomföras endast med samtycke av arbetskrafts- och näringscentralen.

23 §

Gottgörelser för statliga lån

Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om den gottgörelse för kapital och räntor som på basis av statens ansvar skall betalas till kreditinstitutet. Innan gottgörelsen fastställs skall ministeriet klarlägga att den slutliga förlusten till följd av gäldenärens och en eventuell borgensmans insolvens har konstaterats och att förlusten inte har kunnat täckas med medel från försäljningen av den egendom som utgör säkerhet. Försäljning av säkerheten krävs dock inte när gäldenären eller en tredje person som ansvarar för lånet vid företagssanering eller skuldsanering för privatpersoner eller vid en annan liknande reglering eller vid reglering av säkerhetsansvaret får behålla säkerheten. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral skall betala gottgörelsen till kreditinstitutet med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond.

Om kreditinstitutet efter betalningen av gottgörelsen kan driva in utestående amorteringar och räntor hos låntagaren, skall det betala de indrivna beloppen till jord- och skogsbruksministeriet för att intäktsföras i gårdsbrukets utvecklingsfond. Jord- och skogsbruksministeriet fattar beslut om återkrav hos låntagaren av den gottgörelse som har betalats till kreditinstitutet.

Gottgörelse för förlusterna kan lämnas obetald eller beloppet av gottgörelsen kan sänkas, om denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller god banksed inte har iakttagits vid skötseln av lånet.

24 §

Behandlingstiden för ansökan om gottgörelse och dröjsmålsräntor på gottgörelser

Jord- och skogsbruksministeriet skall behandla en ansökan om gottgörelse som gäller statliga lån inom tre månader efter att kreditinstitutets ansökan har inkommit till jord- och skogsbruksministeriet och den slutliga förlusten till följd av gäldenärens och en eventuell borgensmans insolvens har konstaterats. Om avgörandet av ansökan om gottgörelse förutsätter att kreditinstitutet lämnar en tilläggsutredning, räknas tidsfristen om tre månader från det att de tilläggsutredning-

ar som jord- och skogsbruksministeriet begärt har lämnats in till ministeriet. Om tiden överskrids, är staten skyldig att betala dröjsmålsränta för den överskridna tiden enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen (633/1982).

En årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen kan uppbäras hos låntagaren på gottgörelse som på basis av ansökan om gottgörelse har betalats till kreditinstitutet. En anteckning om detta skall göras i stödbeslutet.

25 §

Redovisning av statliga lån

Kreditinstitutet är skyldigt att till staten betala de förfallna amorteringarna och räntorna på statliga lån efter hand och till det belopp som låntagarna är skyldiga att betala sina skulder till kreditinstitutet. Avräkningarna skall göras inom sju bankdagar efter att lånet har förfallit för gäldenärens del eller gäldenären har betalt en extra amortering.

Betalningarna enligt jord- och skogsbruksministeriets beslut med anledning av kreditinstitutets ansökan om gottgörelse skall göras inom sju bankdagar efter att kreditinstitutet har tagit del av beslutet.

26 §

Ränta på räntestödslån

Den totalränta som kreditinstitutet uppbär för ett räntestödslån får vara högst lika stor som den ränta som banken uppbär för lån med normal ränta vilka på normala villkor beviljas för liknande ändamål förhöjd med de extra kostnader som beviljandet och skötseln av räntestödslånen medför. Jord- och skogsbruksministeriet har rätt att inte godkänna ett lån som räntestödslån, om totalräntan på lånet avviker från den ovan nämnda räntan.

Det räntestöd som betalas på lånet är fyra procentenheter. Låntagaren skall dock betala en årlig ränta som är åtminstone två procent. Efter att räntestödet upphört skall låntagaren betala en ränta på lånet som är lika stor som totalräntan. Räntestöd betalas även under den tid en ansökan om företagssanering eller skuldsanering för privatpersoner är anhängig. Räntestöd betalas inte för sådana merkostnader för kredit i utländsk valuta som

beror på förändringar i valutakurserna.

Om omvandling av ränteförmånen till bidrag samt om bidragets maximibelopp bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

27 §

Allmänna bestämmelser om långivningen

För lån som beviljas genom kreditinstitutens förmedling är lånetiden högst 30 år.

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om utlåtanden som krävs för ansökan om lån, lyftandet av lånemedlen, tiden för arbetets utförande, betalningslätnader, uppbörden av amorteringar och ränta, tidpunkten för betalningarna, låneöverföringar, extra amorteringar och deras inverkan på amorteringar som förfaller, betalning av en fordran vars kapitalbelopp är litet, konstaterande av statens ansvar för statliga lån, förfarandet för ändring av lånevillkoren samt om övriga förfaranden och villkor för beviljandet av lånen och i anslutning till skötseln av dem.

Lånet får lyftas, även om beslutet av den myndighet som beviljat stödet inte har vunnit laga kraft. Om stödbeloppet eller stödvillkoren ändras till följd besvär som anförts över beslutet, skall lånebeloppet och villkoren ändras så att de motsvarar villkoren i beslutet efter besvären. Kreditinstitutet är dock inte skyldigt att ändra lånebeloppet så att det överstiger det belopp som det bifallit när stödet söktes. Villkoren för räntestödslån får inte i strid med kreditinstitutets samtycke ändras med anledning av besvär.

28 §

De statliga lånens och räntestödslånen penningrörelse

Det centrala finansiella institut eller det finansiella serviceföretag som definieras ovan

1) förmedlar statliga lån och skötselkostnader för dem till kreditinstitutet,

2) förmedlar amorteringar och räntor på statliga lån till staten,

3) undertecknar vid behov skuldebrev mellan staten och kreditinstitutet med stöd av fullmakt, samt

4) beställer räntestöd på räntestödslån av

staten och förmedlar dem till kreditinstitutet.

De ändringar i statliga lån som gjorts vid frivillig skuldsanering enligt denna lag, vid reglering enligt lagen om företagssanering (47/1993) och vid reglering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) görs även i skulder mellan kreditinstitutet och staten.

Genom jord- och skogsbruksministeriets förordning kan bestämmas i vilka fall kreditinstitutet kan utföra ovan nämnda uppgifter utan ett centralt finansiellt institut eller ett finansiellt serviceföretag.

29 §

Ersättning för kreditinstitutens kostnader

För de kostnader som skötseln av statliga lån medför betalas till kreditinstitutet en ersättning vars storlek och betalningsvillkor bestäms genom förordning av statsrådet.

Jord- och skogsbruksministeriet kan besluta att de ersättningar enligt 1 mom. som betalts till kreditinstitutet för skötseln av statliga lån helt eller delvis skall återkrävas av kreditinstitutet, om kreditinstitutet inte har skött ett statligt lån så som bestäms i denna lag eller med stöd av den eller så som god banksed kräver. Utan hinder av återkravsreglerna i 43 och 44 § kan ersättningarna återkrävas under hela lånetiden.

6 kap.

Skuldsanering

30 §

Frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån och statens försäljningsprisfordringar

Utan hinder av vad som annars bestäms kan statliga lån och statens försäljningsprisfordringar saneras frivilligt för att underlätta den ekonomiska situationen för en låntagare som har råkat i bestående ekonomiska svårigheter.

En låntagare kan anses ha råkat i bestående ekonomiska svårigheter, om låntagaren har blivit eller löper uppenbar risk att bli insolvent och om betalningsförmågan inte kan återställas varaktigt genom beviljande av uppskov med amorteringar på räntestödslån

och statliga lån eller genom beviljande av räntefrihet för statliga lån eller med hjälp av sådana medel som står att få utan att sökandens företagskapital minskas i skadlig mån.

En förutsättning för skuldsanering är att den förväntas förbättra låntagarens ekonomiska situation på ett väsentligt sätt. Skulderna för en låntagare som upphört eller håller på att upphöra med sin företagsverksamhet kan saneras frivilligt endast om bibehållandet av låntagarens bostad inte annars kan tryggas. Frivillig skuldsanering utgör inget hinder för samtycke till det förfarande som avses i 97 § lagen om företagssanering eller 78 § lagen om skuldsanering för privatpersoner.

Vid frivillig skuldsanering kan återbetalningstiden för statliga lån och för statens försäljningsprisfordringar förlängas, räntan sänkas samt befrielse från eller uppskov med betalningen av amorteringar och ränta beviljas så som bestäms närmare genom förordning av statsrådet. Av synnerligen vägande skäl kan lånetiden förlängas över den maximala lånetid som föreskrivs i 27 § 1 mom.

De ändringar i skuldvillkoren som görs vid frivillig skuldsanering gäller även borgensmännen, andra ansvariga för skulden samt de personer som ställt säkerhet för lånet. Ställningen för dessa får dock inte försämrats utan samtycke av den som saken gäller.

31 §

Begränsningar i fråga om frivillig skuldsanering

Utan särskilda skäl kan skuldsanering inte beviljas, om sökanden redan tidigare har beviljats frivillig skuldsanering.

Vid frivillig skuldsanering får befrielse från betalning av amorteringar på statliga lån inte beviljas, om realsäkerheten för lånet eller borgen genom affärsverksamhet eller därmed jämförlig verksamhet tryggar betalningen av amorteringarna. Av synnerligen vägande skäl kan befrielse från betalning dock beviljas så som bestäms närmare genom förordning av statsrådet. I sådana fall skall ansökan hänskjutas till jord- och skogsbruksministeriet.

Om låntagaren har upphört med näringslivet, kan befrielse från betalning utan hinder av 1 mom. dock beviljas, om

1) låntagaren har sålt den egendom som utgjort säkerhet, med undantag av bostadsbyggnaden och tillhörande jordområde,

2) låntagaren inte rimligen anses klara av återbetalningen av lånet på grund av bestående arbetsoförmåga, långtidsarbetslöshet, vårdnadsskyldighet eller av annan därmed jämförbar orsak, och

3) befrielsen från betalning kommer låntagaren till godo till fullt belopp utan att den samtidigt förbättrar de andra borgenärernas rätt att få betalning för sina fordringar.

Om borgenärer som har beviljat en låntagare räntestödslån eller andra krediter inte samtycker till frivillig skuldsanering, kan statliga lån saneras enbart av särskilda skäl och förutsatt att det utestående beloppet i fråga om statliga lån och statens övriga fordringar utgör minst 60 procent av låntagarens samtliga skulder.

32 §

Frivillig skuldsanering i fråga om räntestödslån

Räntestödslån som med stöd av denna lag eller andra författningar eller med stöd av förordningar av statsrådet har beviljats renhushållnings- eller naturnäringsidkare kan saneras frivilligt i enlighet med 30 §.

Reglering av räntan på räntestödslån sänker den ränta som låntagaren betalar. Räntestödets belopp beräknas utgående från en ränta i enlighet med villkoren i skuldebrevet. Skuldsanering kan genomföras, om låntagaren och det kreditinstitut som har beviljat lånet är ense om villkoren för skuldsaneringen och Arbetskrafts- och näringscentralen har samtyckt till en reglering av räntestödslånen.

33 §

Avtal om skuldsanering

Arbetskrafts- och näringscentralen samt gäldenären och kreditinstitutet undertecknar tillsammans ett avtal om genomförande av frivillig skuldsanering i fråga om statliga lån och räntestödslån. Avtalet åsidosätter villkoren i skuldebrevet och stödbeslutet.

Om förutsättningarna för, förfarandet vid och uppföljningen av frivillig skuldsanering bestäms vid behov närmare genom förordning av statsrådet.

34 §

Förfall av frivillig skuldsanering

Arbetskrafts- och näringscentralen kan bestämma att en frivillig skuldsanering skall förfalla, om

1) gäldenären i samband med ansökan om skuldsanering eller under förfarandet har hemlighållit omständigheter som väsentligen påverkar saneringen eller på väsentliga punkter lämnat felaktiga uppgifter om omständigheterna och gäldenärens förfarande har varit synnerligen klanderbart med tanke på de andra parterna, eller om

2) låntagaren väsentligen utan godtagbar orsak har försummat att iaktta avtalet.

Den frivilliga skuldsaneringen förfaller också när domstolen fastställer ett betalningsprogram för låntagaren enligt lagen om företagssanering eller enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner. När domstolen fastställer programmet skall den beakta de lån och fordringar som ingått i den frivilliga skuldsaneringen enligt de villkor som hade bort iaktas utan den frivilliga skuldsaneringen.

Om det har bestämts att skuldsaneringen förfaller, har borgenären rätt att av gäldenären kräva betalning för sin fordran enligt de villkor som skulle ha gällt utan skuldsanering. Gäldenären skall dock inte betala dröjsmålsränta till borgenären för den tid skuldsaneringen varat, om inte Arbetskrafts- och näringscentralen beslutar något annat på grund av orsaken till att skuldsaneringen förfaller.

7 kap.

Myndigheter och uppföljning

35 §

Myndigheter

Verkställigheten av denna lag handhas av jord- och skogsbruksministeriet, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Arbetskrafts- och näringscentralerna samt de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna.

På stöd för vatten och avlopp tillämpas bestämmelserna om myndigheternas behörighet i lagen om understödjande av samhälle-

nas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) eller vad som annars bestäms om myndigheternas behörighet i dessa ärenden.

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om hur de uppgifter av teknisk natur som hör till verkställigheten av lagen skall fördelas mellan olika myndigheter.

Statsrådet kan besluta att även andra myndigheter än jordbruksmyndigheterna och rådgivningsorganisationerna i branschen skall bistå vid skötseln av uppgifter enligt denna lag.

Jord- och skogsbruksministeriet beslutar när kontrollcentralen för växtproduktion, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel samt andra anstalter som lyder under jord- och skogsbruksministeriet kan anlitas för uppgifterna i fråga.

Verkställigheten av ett program eller ett projekt som avses i 4 kap. kan ges i uppdrag åt en kommun eller samkommun eller något annat regionalt organ med rättshandlingsförmåga så som bestäms närmare genom förordning av statsrådet. Det regionala organet svarar inför staten för genomförandet av programmet eller projektet samt för användningen av de medel som beviljats för ändamålet.

Statsrådet beslutar om ibruktagandet av stöd för nödutfodring av renar föranledd av naturkatastrofer enligt 9 § 2 mom. 7 punkten och 14 § 2 mom.

36 §

Beviljande av finansieringsstöd

Finansieringsstöd beviljas av vederbörande Arbetskrafts- och näringscentral.

Innan Arbetskrafts- och näringscentralen beslutar om beviljande av finansieringsstöd, kan utlåtande om ansökan inhämtas av den kommunala landsbygdsnäringsmyndigheten och, om ansökan baserar sig på renhushållning, även av Renbeteslagsföreningen. Vid behov skall dessutom inhämtas utlåtande av en annan sakkunniginstans som är insatt i den sökandes bransch.

37 §

Tillsyn

Jord- och skogsbruksministeriet skall ordna tillsynen över användningen av de medel som behövs så att det med hjälp av uppgif-

ter om användningen av medlen och kontrolluppgifter kan konstateras om förutsättningar för beviljande och utbetalning av stöd har funnits och om villkoren för beviljande och utbetalning har iakttagits.

Jord- och skogsbruksministeriet kan bestämma att arbetskrafts- och näringscentralerna eller myndigheter inom andra förvaltningsområden skall bistå vid tillsynen, förutsatt att jord- och skogsbruksministeriet och ministeriet i fråga överenskommer särskilt om uppgifterna och deras omfattning.

Statsrådet utfärdar närmare bestämmelser om tillsynen över inflödet av statsstöd som beviljas andra företag än gårdsbruksenheter som bedriver egentligt gårdsbruk.

38 §

Tillsyn över byggnadsverksamhet

För att användningen av de bidrag, räntestöd och statliga lån som beviljats för byggnadsverksamhet skall kunna övervakas och förutsättningarna för utbetalning skall kunna konstateras skall, utöver vad som bestäms i 39 §, på byggsplatsen förrättas inspektioner som anses behövliga.

Inspektionerna utförs på byggherrens bekostnad så som bestäms om inspektioner i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den. För tillsyn enligt denna lag kan inspektioner utföras även av en byggnadstillsynsmyndighet som godkänts av arbetskrafts- och näringscentralen.

Byggnadstillsynsmyndigheten eller någon annan myndighet som kommunen anvisat för uppgiften är skyldig att även i andra fall inom kommunens område bistå vid verkställigheten av denna lag genom att på bekostnad av den som ansöker om en förmån utföra värderingar av byggnader och andra uppgifter som hör till myndighetens verksamhetsområde.

39 §

Tillsynen vid kreditinstitut

De kreditinstitut som beviljar lån enligt denna lag skall övervaka att lånen lyfts enligt det stödbeslut som getts av landsbygdsnäringsmyndigheten.

Det kreditinstitut som beviljat lånet är skyldigt att på en specificerad begäran ge

jord- och skogsbruksministeriet sådana uppgifter som är nödvändiga för att utreda om sökanden varit i behov av stöd eller inte. Kreditinstitutet är också skyldigt att ge jord- och skogsbruksministeriet eller en person som ministeriet bemyndigat de uppgifter och för granskning de handlingar som behövs för att konstatera om lånevillkoren samt Europeiska gemenskapens regelverk, denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den har iakttagits i övrigt. Den ovan nämnda skyldigheten att lämna uppgifter gäller även sekretessbelagda uppgifter.

40 §

Inspektionsrätt

Jord- och skogsbruksministeriet samt arbetskrafts- och näringscentralen har rätt att utan förhandsmeddelande utföra inspektioner i anslutning till att bidrag, lån och andra stöd beviljas, utbetalas och används.

För att tillsynen och inspektionerna enligt 1 mom. skall utföras som sig bör kan ministeriet genom beslut bemyndiga en annan myndighet eller en revisor utifrån att i ministeriets ställe utföra sådana inspektioner enligt 1 mom. som gäller användningen av stöd och som riktar sig till dem som förmedlar och beviljar stöd samt till stödtagarna. Revisorn skall vara en av revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin godkänd revisor (OFR-revisor) eller revisionssammanslutning (OFR-sammanslutning), en av centralhandelskammaren godkänd revisor (CGR-revisor) eller revisions-sammanslutning (GRM-sammanslutning). Revisorerna utför sitt uppdrag under tjänsteansvar. Vid utförandet av inspektionsuppdrag skall revisorerna iakttä lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) och språklagen (148/1922).

Stödtagaren är skyldig att för de inspektörer som avses i 1 och 2 mom. utan ersättning framlägga alla behövliga räkenskapshandlingar och andra behövliga handlingar, som också omfattar motsvarande material som upprättats eller förvaras genom automatisk databehandling eller på något annat motsvarande sätt, samt att även i övrigt bistå vid inspektionen. I den omfattning som tillsynsuppgiften kräver kan inspektionen inbegripa stödtagarens husdjursbyggnader, odlingar, produktions- och förädlingsanläggningar, lager, försäljnings- och marknadsföringsut-

rymmen samt övriga omständigheter som är en förutsättning för att stöd skall beviljas och betalas. Inspektionen kan gälla såväl den egentliga stödtagaren som den som förmedlar stödet.

Statsrådet kan vid behov utfärda närmare bestämmelser om den inspektionsrätt för olika myndigheter som avses i 1 och 2 mom.

Polisen skall ge behövlig handräckning utan ersättning vid tillsyn enligt 1 mom. samt 37—39 §.

41 §

Erhållande och hemlighållande av uppgifter

På erhållande och hemlighållande av uppgifter tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Utan hinder av vad som annars bestäms om hemlighållande av uppgifterna om enskildas rörelse eller yrkesutövning, bokföring eller en enskilds ekonomiska ställning eller uppgifter som getts för beskattningen eller skydd för personuppgifter har de myndigheter som verkställer denna lag rätt att av andra myndigheter få de uppgifter om enskildas eller sammanslutningars ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemligheter eller enskildas personliga omständigheter som behövs för behandlingen av ärenden som gäller stöd enligt denna lag.

Den myndighet som beviljar stöd kan kräva att den sökande eller stödtagaren ger ett läkarintyg eller en annan utredning om sitt hälsotillstånd till den del hälsotillståndet är av betydelse för näringsutövningen och det annars finns anledning att begära en sådan utredning i det föreliggande fallet.

42 §

Lämnande av sekretessbelagda uppgifter

På lämnande av sekretessbelagda uppgifter tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Utöver vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om lämnande av sekretessbelagda uppgifter har en myndighet som deltar i verkställigheten av denna lag utan hinder av tystnadsplikten rätt att lämna uppgifter om enskildas eller sammanslutningars ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemligheter eller enskildas

personliga omständigheter

1) till statliga eller kommunala myndigheter för utförande av uppgifter enligt denna lag och

2) till åklagar-, polis- och tullmyndigheterna för utredning av brott.

En myndighet som deltar i verkställigheten av denna lag har utan hinder av tystnadsplikten rätt att till jord- och skogsbruksministeriet och för vidareförmedling till vederbörande institution inom Europeiska gemenskapen överlåta en sådan i övrigt sekretessbelagd uppgift som behövs för övervakningen av att Europeiska gemenskapens lagstiftning har iakttagits då stöd beviljats med delfinansiering av gemenskapen.

8 kap.

Återkrav

43 §

Återkrav av stöd hos stödtagaren

Betalningen av ett stöd som beviljats enligt denna lag inställs och stödet skall helt eller delvis återkrävas, om det har använts för andra ändamål än de för vilka det har beviljats eller om stödtagaren har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligt inverkat så att stödet beviljats eller betalats eller om stödtagaren i övrigt förfarit svikligt.

44 §

Återkrav enligt prövning

Utöver vad som bestäms i 43 § kan betalningen av ett stöd inställas eller krav ställas på återbetalning helt eller delvis, om

1) stödet har beviljats eller betalats på oriktiga grunder,

2) stödtagaren inom fem år från utbetalningen av den sista bidragsposten eller lyftandet av den sista låneraten utan tvingande skäl har upphört med den verksamhet som legat till grund för beviljandet av stöd eller inskränkt den väsentligt,

3) stödtagaren under de fem år som följer på utbetalningen av den sista bidragsposten eller lyftandet av den sista låneraten utan samtycke av landsbygdsavdelningen vid arbetskrafts- och näringscentralen genom annat än arvsrättsligt fång har överlåtit egendom

som stödet gäller till en person som inte uppfyller villkoren för beviljande av stöd,

4) den lägenhet som lånet gäller eller en del av den säljs i utsökningsväg,

5) ägarförhållandena i ett öppet bolag, ett kommanditbolag, ett andelslag eller ett aktiebolag som fått stöd och som idkar renhus-hållning eller en naturnäring genom något annat än ett arvsrättsligt fång förändras så att företaget inte längre kan anses vara stöd-berättigat enligt denna lag,

6) en sammanslutning upplöses innan sex år har förflutit sedan stödet beviljades,

7) villkoren i stöd- eller lånebeslutet eller i en handling som utgjort grund för stödet inte har iakttagits,

8) stödtagaren vägrar ge de inspektörer som utför inspektioner enligt denna lag uppgifter om användningen av stödet eller uppgifter som hänför sig till övervakningen eller räkenskapshandlingar eller andra handlingar eller vägrar att i tillräcklig mån bistå vid utförandet av inspektionen,

9) säkerhetens värde av någon orsak som inte beror på sökanden har sjunkit till den grad att indrivningen av det utestående låne-kapitalet äventyras,

10) betalningen av en ränta eller amortering har försenats mera än tre månader,

11) låntagaren eller en borgensman har försatts i konkurs eller en borgensman har dött och låntagaren inte trots uppmaning har ställt av långivaren godkänd tillräcklig säkerhet, eller om

12) detta förutsätts i Europeiska gemenskapens regelverk.

45 §

Behörigheten vid återkrav

Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om återkrav och indragning av de stöd som det har beviljat. I övrigt beslutar arbetskrafts- och näringscentralen om återkrav och indragning av stöd. Statsrådet beslutar vid behov om den tid inom vilken stödet skall återkrävas. Stöd får inte återkrävas efter det att tio år har förflutit från utbetalningen av den sista stödposten.

Ett kreditinstitut kan säga upp ett räntestödslån till omedelbar återbetalning, om det har beslutats att räntestödet skall dras in på de grunder som nämns i 43 §. Ett kreditinstitut skall säga upp ett statligt lån när landsbygdsavdelningen vid arbetskrafts- och nä-

ringscentralen på ett lagakraftvunnet sätt har bestämt att lånet skall sägas upp. Ett kreditinstitut kan säga upp både ett statligt lån och ett räntestödslån, om det föreligger förutsättningar enligt 44 § 9—11 punkten.

46 §

Ansvar för återbetalning av medel i vissa fall

Om staten med stöd av det ansvar för en medlemsstat som avses i Europeiska gemenskapens lagstiftning om den gemensamma jordbrukspolitiken och strukturfonderna är skyldig att till Europeiska gemenskapens kommission återbetala medel från Europeiska gemenskapen, är stödförmedlaren skyldig att till staten till fullt belopp inklusive kostnader betala det belopp som staten betalt till kommissionen, om återbetalningen av medlen har orsakats av förmedlarens felaktiga förfarande eller om förmedlaren med stöd av programdokumentet är direkt ansvarig inför kommissionen för användningen av medlen. Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om återbetalning av medel.

47 §

Stödtagarens anmälningsskyldighet och förhandsbesked

Stödtagaren skall omedelbart underrätta den som beviljat stödet om sådana förändringar i omständigheterna som kan orsaka återkrav eller indragning av stödet eller uppsägning av ett statligt lån.

Stödtagaren kan på begäran meddelas ett bindande förhandsbesked om huruvida en planerad åtgärd orsakar en påföljd enligt 1 mom. eller inte. Ett motsvarande förhandsbesked kan meddelas också i fråga om statliga lån och försäljningsprisfordringar samt bidrag och övriga stöd i enlighet med den lagstiftning som gällde vid denna lags ikraftträdande. I ansökan skall den fråga specificeras i vilken förhandsbesked söks och framläggas den utredning som behövs för avgörande av ärendet. Förhandsbesked meddelas inte om ansökan i ärendet är anhängigt eller om myndigheten har avgjort ärendet. Förhandsbeskedet meddelas av den myndighet som beviljar stödet.

48 §

Påföljder av återkrav och uppsägning

Om stödtagaren har förfarit enligt 43 §, kan det belopp som skall återkrävas höjas med högst 20 procent eller, om förfarandet är synnerligen grovt, med högst 100 procent.

49 §

Solidariskt ansvar för återbetalningsskyldigheten

Om stödet har beviljats flera gemensamt, svarar alla stödtagare solidariskt för att stödet återbetalas till staten. Mellan stödtagarna fördelas ansvaret enligt det förhållande som stödtagaren har deltagit i den verksamhet som utgjort grund för skyldigheten att betala tillbaka stödet.

50 §

Ränta och dröjsmålsränta på belopp som skall återbetalas

På bidrag, räntegottgörelser och ersättningar för låneskötselkostnader som återkrävs samt uppsagda statliga lån skall betalas ränta enligt den i 3 § 2 mom. räntelagen avsedda räntefoten, förhöjd med tre procentenheter från den dag då betalningen erlagts fram till den dag då den återbetalas. Om återbetalningen inte sker på utsatt förfallodag skall på beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen.

Jord- och skogsbruksministeriet kan av särskilda skäl besluta att den i 1 mom. avsedda räntan lämnas helt eller delvis ouppburen, om stödtagarens förfarande har ägt rum under förmildrande omständigheter eller stödtagarens situation på grund av ålderdom, sjukdom, bestående arbetsförmåga eller tvingande ekonomiska svårigheter eller av någon annan motsvarande orsak är sådan att räntorna inte kan uppbäras.

51 §

Villkor för stödbeslut

De grunder för betalning och återkrav av stöd som anges i denna lag skall intas som villkor i stödbeslutet. I stödbeslutet kan

dessutom intas andra villkor av teknisk natur för betalning och återkrav av stöd i enlighet med vad som förutsatts i Europeiska gemenskapens förordningar eller kommissionens beslut eller bestäms genom förordning av statsrådet.

52 §

Indrivning av fordringar

Ett beslut om återkrav kan verkställas i utsökningsväg efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

53 §

Skuldebrevsvillkor

I skuldebrev skall intas villkor gällande återkrav av stöd enligt 43 och 44 §. I skuldebrev kan beträffande användningen av en lägenhet eller ett område, tryggheten av indrivningen av ett statligt lån samt användningen av ett lån tas in även andra villkor, som skall iakttas vid äventyr att det bestäms att fordran sägs upp och att den uppsägningsränta som har överenskommit i skuldebrevet skall betalas, samt övriga villkor som har ansetts nödvändiga.

9 kap.

Delgivning och ändringssökande

54 §

Delgivning av beslut

Ett beslut av arbetskrafts- och näringscentralen som gäller en ansökan om stöd eller betalningslättnader får delges sökanden per post som vanligt brev. Om inte något annat visas, anses delgivningen ha skett den sjunde dagen efter att beslutet postades.

I fråga om delgivning av ett beslut iakttas i övriga fall lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966).

55 §

Besvärsrätt

I ett beslut som arbetskrafts- och näringscentralen fattat med stöd av denna lag får parten söka ändring genom besvär hos

landsbygdsnäringsnämnd inom 30 dagar efter att han eller hon har fått del av beslutet.

I ett tillståndsbeslut av Forststyrelsen söks ändring enligt 1 § lagen om landsbygdsnäringsnämnd (1203/1992).

I ett beslut av jord- och skogsbruksministeriet får ändring sökas enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996).

56 §

Förfarandet vid ändringssökande

Besvärsskriften kan tillställas besvärsmyndigheten eller den Arbetskrafts- och näringscentral vars beslut överklagas. Arbetskrafts- och näringscentralen skall sända besvärsskriften samt de handlingar som uppkommit i ärendet och sitt utlåtande om besvärsskriften till landsbygdsnäringsnämnd.

Besvär över beslut av jord- och skogsbruksministeriet kan sändas direkt till högsta förvaltningsdomstolen.

57 §

Ändringssökande i beslut av landsbygdsnäringsnämnd

I beslut som landsbygdsnäringsnämnd fattat i ett ärende som gäller återkrav eller indragning av stöd, uppsägning av lån, förfall av frivillig skuldsanering eller återkallande av särskild förmån får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Annars får ändring i ett beslut av landsbygdsnäringsnämnd sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Besvärstillstånd kan beviljas, om

1) det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen,

2) det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att i ärendet skett ett uppenbart fel, eller om

3) det finns något annat vägande skäl att bevilja besvärstillstånd.

10 kap.

Särskilda bestämmelser

58 §

Justering av räntan på försäljningspris och lån

Om en årlig ränta på mer än två och en halv procent uppbärs på statens försäljningsprisfordringar som har uppkommit före den 1 januari 1996 eller på statliga lån som med stöd av lagen om renskötsellägenheter (590/1969), naturnäringslagen (610/1984) eller renhushållningslagen (161/1990) har beviljats före nämnda datum, är räntan under tiden mellan den 1 november 1996 och den 31 december 2001 dock två och en halv procent. I ränta på bostadslån uppbärs under nämnda tid en årlig ränta på högst fyra procent. Från ingången av 2002 kan en allmän justering av räntan med högst två procentenheter genomföras så att justeringen motsvarar de förändringar som skett i den allmänna räntenivån efter det att lånet beviljades. Statsrådet bestämmer om den allmänna justeringen av räntan på försäljningspriser och lån.

59 §

Ersättningar

För de kostnader som orsakas kommunerna vid skötseln av uppgifter enligt denna lag betalas inte ersättning av statsmedel utom i fråga om den ersättning som bestäms i lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996).

Om betalningar till rådgivningsorganisationerna bestämmer jord- och skogsbruksministeriet. I fråga om de uppgifter i anslutning till övervakning och återkrav av stöd som gäller enskilda fall är de statliga myndigheterna skyldiga att utan ersättning bistå jord- och skogsbruksministeriet och myndigheter som lyder under det.

60 §

Uppbärande av avgift för ärendets behandling

För beslut som har fattats med stöd av denna lag uppbärs avgift enligt vad som sär-

skilt bestäms om uppbärande av avgifter. Arbetskrafts- och näringscentralens beslut angående skuldsanering och andra lättnader i betalningen av krediter samt beviljande av stöd är dock avgiftsfria. Även beslut av landsbygdsnäringsnämnden angående skuldsanering och andra lättnader i betalningen av krediter är avgiftsfria.

61 §

Pantsättning

Inteckning och pantsättning av en lägenhet till säkerhet för återbetalning av skuld samt utmätning och försäljning på exekutiv auktion är tillåtna.

62 §

Särskilda förmåner

Naturnäringsidkare som äger eller annars innehar och bebor en naturnäringslägenhet, en lägenhet som bildats genom tilldelande av ett tillskottsområde eller en lägenhet vars förvärv eller bebyggande har stötts i enlighet med denna eller en lag som gällde vid denna lags ikraftträdande, har rätt att utan ersättning på statens mark- och vattenområden

1) med Forststyrelsens tillståndsbeslut av synnerligen vägande skäl hålla stödpunkter för jakt eller stödpunkter för fiske samt fiskkällare och lagerbyggnader på platser som är nödvändiga för näringsidkandet i omedelbar anslutning till vattendrag som är viktiga för fiskerinäringen;

2) beta sin boskap och för den insamla hö, löv, starr och sjöfräken.

Tillstånd som nämns i 1 mom. kan beviljas endast om placeringen av byggnaden i fråga skall anses nödvändig för idkandet av en naturnäring. Arbetskrafts- och näringscentralen ger utlåtande om nödvändigheten av stödpunkten. och

Forststyrelsen kan, efter att Arbetskrafts- och näringscentralen gett utlåtande i saken, återkalla en beviljad särskild förmån, om förmånen inte längre kan anses motiverad med tanke på idkandet av en naturnäring.

63 §

Hänvisningsbestämmelse

Vid verkställigheten av denna lag iakttas i

tillämpliga delar 4 § och 6 § 1 mom. lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringar (1336/1992).

64 §

Närmare bestämmelser

Statsrådet kan vid behov utfärda närmare bestämmelser än denna lag om de omständigheter som enligt Europeiska gemenskapens förordningar har överförts på medlemsstaten att bestämma.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar föreskrifter som är noggrannare än denna lag och förordningar av statsrådet om godtagbara kostnader för de åtgärder som stöds, det maximala beloppet av totalinvesteringar som stöds, tiden för genomförandet av projektet och åtgärderna, överföringen av stödet samt hur behövliga likviditets- och lönsamhetskalkyler samt andra kalkyler, utvecklingsplaner för landsbygdsföretag och avtal om skuldsanering skall uppgöras. Jord- och skogsbruksministeriet fastställer likaså köpebrevs-, ansöknings-, avtals- och beslutsformulären samt bestämmer sökandens självkostnadsandel i skuldsaneringsplanen och meddelar närmare föreskrifter om förfarandet vid ersättning av kostnaderna.

Jord- och skogsbruksministeriet kan också meddela närmare föreskrifter om förfarandet vid ansökan om och beviljande av stöd samt om betalningsförfarandet eller depositions-, uppföljnings- och övervakningssystemen i fråga om skötseln av lån och stöd.

65 §

Användningen av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond

Medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond får, utöver vad som ovan föreskrivs om användningen av dem, användas för

- 1) förvärv av mark och annan egendom,
- 2) skötsel och istandsättning av förvärvad egendom,
- 3) förvaltningsutgifter och andra utgifter som långivningen medför,
- 4) stödåtgärder och statliga lån enligt denna lag,
- 5) undersökningar och utredningar som gäller renhushållning och naturnäringar, samt
- 6) stödjande av projekt för främjande av

renhushållning och naturnäringsgar.

Medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond får även användas för utredning och utveckling av verksamhetsbetingelserna för företagsverksamhet som främjar mångsidigare renhushållning och naturnäringsgar samt för utbildning av företagare och sådana som ämnar bli företagare. För detta ändamål kan medel även anvisas landsbygdsavdelningen vid Arbetskrafts- och näringscentralen, vilken kan vidareförmedla dem till kommunerna.

Av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond får betalas arvode och ersättning för kostnader i anslutning till förfarandet vid frivillig skuldsanering.

11 kap.

Stöd som gäller för en bestämd tid

66 §

Tidsbegränsad befrielse från betalning av statens fordringar föranledda av näringsverksamhet och anskaffning av bostad

Utan hinder av vad som annars bestäms och enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet kan det på basis av ansökan som inkommit senast den 31 december 2000 i syfte att underlätta den ekonomiska situationen för en låntagare som har råkat i särskilda ekonomiska svårigheter beviljas tidsbegränsad befrielse från betalning för att reglera statens fordringar föranledda av idkandet av en näring och statliga lån föranledda av anskaffning av bostad.

Tidsbegränsad befrielse från betalningen kan genomföras genom beviljande av befrielse från betalning av förfallna amorteringar och räntor. I fråga om lånekapitalet får beloppet av befrielsen från betalningen dock uppgå till högst 40 procent av den förfallna amorteringens belopp, och i fråga om räntorna kan beloppet av befrielsen från betalningen uppgå till högst 80 procent.

En låntagare kan anses ha råkat i särskilda ekonomiska svårigheter, om låntagaren har blivit eller löper uppenbar risk att bli insolvent och om betalningsförmågan inte kan återställas genom beviljande av uppskov med amorteringarna på räntestödslån och statliga lån eller genom beviljande av räntefrihet för statliga lån eller med hjälp av så-

dana medel som står att få utan att sökandens företagskapital minskas i skadlig mån.

En förutsättning för tidsbegränsad befrielse från betalning är att den förväntas förbättra låntagarens ekonomiska situation på ett väsentligt sätt och att näringsverksamhetens lönsamhet återställs genom arrangemanget. Dessutom förutsätts att kapital- eller ränteskulderna har uppkommit före den 1 maj 1999. Skulder som uppkommit före den 10 september 1993 kan dock inte saneras med stöd av denna paragraf.

Krediterna för en gäldenär som upphört eller håller på att upphöra med sin företagsverksamhet kan saneras endast om bibehållandet av gäldenärens bostad inte annars kan tryggas. Regleringen kan då genomföras endast i fråga om bostadskrediter. Dessutom förutsätts låntagaren ha en tillräcklig betalningsmån för att klara av resten av betalningsprogrammet för bostadslånet.

67 §

Tidsbegränsade betalningslättnader i form av räntestödslån och borgen

För stabilisering av renhushållnings- och naturnäringsidkarnas särskilda ekonomiska svårigheter till följd av de fritt finansierade bostadslån som kreditinstituten beviljat kan av statens medel beviljas räntestöd och statsborgen på basis av ansökan som inkommit senast den 31 december 2000 och så som bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

Kreditinstituten kan bevilja räntestödslån för betalning av på normala villkor beviljade inhemska banklån som tagits för egen bostad samt för betalning av skatteomkostnader och andra omkostnader i fråga om sådana krediter där kapital- eller ränteskulderna har uppkommit före den 1 maj 1999.

En förutsättning för tidsbegränsad betalningslättnad är att den förväntas förbättra låntagarens ekonomiska situation på ett väsentligt sätt och att arrangemanget innebär att den ekonomiska situationen återställs så, att näringsidkandet är lönsamt.

Statsborgen kan täcka högst 80 procent av det totala lånebeloppet. För borgen skall skaffas en normal säkerhet som används inom bankverksamhet. Säkerheten behöver inte vara betryggande. På borgen som bevil-

jas av staten tillämpas i tillämpliga delar 32—34 § lagen om finansiering av landsbygdsnärings (329/1999).

68 §

Myndighet som avgör

Ansökan om tidsbegränsad befrielse från betalning av statliga lån och försäljningsprisfordringar skall tillställas vederbörande Arbetskrafts- och näringscentral senast den 31 december 2000. Arbetskrafts- och näringscentralen avgör ansökan.

Tidsbegränsade betalningslättnader i form av räntestödslån eller statsborgen skall sökas senast den 31 december 2000. Ansökan lämnas in till Arbetskrafts- och näringscentralen. Arbetskrafts- och näringscentralen avger ett utlåtande om ansökan om lån och sänder ansökan till kreditinstitutet, som sänder den till jord- och skogsbruksministeriet för avgörande.

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om bilagorna samt annars om förfarandet vid ansökan om stöd.

Ansökningar om stöd enligt detta kapitel skall tillställas Arbetskrafts- och näringscentralen samtidigt. Ärendena skall behandlas i brådskande ordning.

12 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

69 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Om Europeiska gemenskapens institutioner fattar beslut om godkännande av de åtgärder som ingår i lagen vid olika tidpunkter, kan motsvarande delar i lagen jämte ändringar sättas i kraft vid olika tidpunkter.

Genom denna lag upphävs renhushållningslagen av den 9 februari 1990 (161/1997) och naturnäringslagen av den 24 augusti 1984 (610/1984) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

70 §

Användningen av medlen

Egendom som har förvärvats för ändamål som nämns i lagen om renskötelägenheter, renhushållningslagen eller naturnäringslagen eller erhållits på något annat sätt skall efter att denna lag trätt i kraft användas för sådana ändamål som anges i 3 § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966).

Medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond får fortfarande användas för sådana projekt som skall slutföras enligt lagen om renskötselägenheter, naturnäringslagen och renhushållningslagen och för vilka de har kunnat användas enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

71 §

Tillämpning av tidigare lagstiftning

Ärenden som då denna lag träder i kraft är anhängiga med stöd av lagen om renskötselägenheter, naturnäringslagen och renhushållningslagen skall slutbehandlas enligt de nämnda lagarna.

I fråga om verkställigheten av renhushållningslagen och naturnäringslagen samt annan lagstiftning som gällde vid denna lags ikraftträdande samt i fråga om statens, en kommuns och ett kreditinstituts fordran som har uppkommit med stöd av nämnda lagstiftning iakttas de bestämmelser och avtalsvillkor enligt dem som gäller när denna lag träder i kraft.

Efter att denna lag har trätt i kraft skall bestämmelserna i landsbygdsnäringslagen (1295/1990) tillämpas även på ärenden som anhängiggjorts med stöd av naturnäringslagen och renhushållningslagen och tidigare lagstiftning, till den del det i de nämnda lagarna hänvisas till landsbygdsnäringslagen. På redovisning av statliga lån tillämpas dock vad som i 25 § i denna lag bestäms om redovisning av statliga lån.

Genom förordning av statsrådet kan sådana bestämmelser om förfarandet utfärdas som avviker från den lagstiftning som avses i 1—3 mom.

72 §

Betalningslättnader och skuldsaneringar enligt tidigare lagstiftning

Betalningslättnader och skuldsaneringar i fråga om statens försäljningsprisfordringar och lån enligt lagen om renskötsellägenheter, renhushållningslagen och naturnäringslagen beviljas och behandlas enligt 5, 6 och 11 kap. i denna lag. Uppsägning och återkrav av statsbidrag, statens försäljningsprisfordringar och statliga lån samt räntestödslån genomförs enligt den lagstiftning som gällde vid denna lags ikraftträdande.

73 §

Programbaserade stöd enligt tidigare lagstiftning

I fråga om beviljande, betalning och övervakning av samt övriga förfaringssätt som gäller av EU delfinansierade programbaserade bidrag och andra stöd enligt den lagstiftning som gällde vid denna lags ikraftträdande iakttas till programperiodens slut de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft, om inte något annat följer av Europeiska gemenskapens bestämmelser.

74 §

Statens ansvar för lån enligt tidigare lagstiftning

I fråga om statens ansvar för statliga lån som enligt den lagstiftning som gällde vid denna lags ikraftträdande beviljats av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond iakttas de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

75 §

Skötselarvoden för statliga lån som beviljats tidigare

För skötseln av statliga lån som beviljats med stöd av renhushållningslagen och naturnäringslagen och annan lagstiftning som gällde innan de trädde i kraft betalas kreditinstituten ersättning för skötselkostnader och andra kostnader så som bestäms genom förordning av statsrådet.

76 §

Uppsägning, indragning och återkrav av lån och stöd som baserar sig på tidigare lagstiftning

I fråga om indragning, uppsägning och återkrav av stöd och statliga lån som baserar sig på den lagstiftning som gällde vid denna lags ikraftträdande iakttas de bestämmelser som gäller när den lag träder i kraft.

77 §

Sökande av ändring i avgöranden enligt tidigare lagstiftning

När denna lag har trätt i kraft söks ändring i beslut som arbetskrafts- och näringscentralen och landsbygdsnäringsnämnden har fattat i ärenden enligt renhushållningslagen och naturnäringslagen så som bestäms i 9 kap. om motsvarande ärenden, utan hinder av vad som tidigare har bestämts om sökande av ändring.

78 §

Hänvisningsbestämmelser

När det på något annat ställe i lag hänvisas till renhushållningslagen eller naturnäringslagen skall motsvarande bestämmelse i denna lag iakttas, om inte något annat bestäms ovan.

79 §

Byggplatser

Ett renbeteslag som med besittningsrätt enligt lagen om renskötsellägenheter innehar ett byggplatsområde kan med arbetskrafts- och näringscentralens tillståndsbeslut byta en byggplats, vars läge är oändamålsenligt eller som blivit obehövlig på grund av sitt läge, mot en sådan av Forststyrelsen anvisad plats som är lämplig för idkande av renhushållning. Om byggnader som renbeteslaget äger inte flyttas från området inom två år efter arbetskrafts- och näringscentralens beslut, övergår äganderätten utan ersättning till staten.

80 §

Vissa åtgärder och rättsförhållanden enligt tidigare lagstiftning

Lagen om renkötsellägenheter iakttas i fråga om de ärenden som hänför sig till verkställigheten av lagen om renkötsellägenheter och om vilka det inte föreskrivs något annat i denna lag. Detta gäller även betalningslättnader och begränsningar som hänför sig till lägenheter. Överföring av statens fordringar, återkrav av statens fordringar och bidrag, befrielse för en lägenhet eller

en del av den från begränsningar och pantansvar, beviljande av tillstånd till överlåtelse samt beviljande av betalningslättnader i fråga om statens fordringar hör dock till arbetskrafts- och näringscentralens befogenheter, om de inte enligt denna lag ankommer på jord- och skogsbruksministeriet. Lagen om renkötsellägenheter iakttas i tillämpliga delar också i fråga om lån. Beslut om betalningslättnader och överföring av lån fattas dock av det kreditinstitut som beviljat lånet. Kreditinstitutet skall därvid iakttä den tidigare lagstiftningen.

2.

Lag

om ändring av 2 och 3 § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 16 december 1966 om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966) 2 § och 3 § 3 mom., sådana de lyder i lag 330/1999, som följer:

2 §

Gårdsbrukets utvecklingsfond bildas av de medel som tillhört kolonisationsfonden, de medel som inflyter genom fondens verksamhet eller som donerats, de medel som genom statsbudgeten överförs till fonden samt de medel som med stöd av 8 § 3 mom. lagen om finansiering av landsbygdsnärings (329/1999) och 8 § 2 mom. lagen om finansiering av renhushållning och naturnärings (/) intäktsförs till fonden som en delfinansiering av det stöd som finansieras med fondens medel.

3 §

Medlen i gårdsbrukets utvecklingsfond skall användas så att syftena enligt lagen om finansiering av landsbygdsnärings (329/1999) och lagen om finansiering av renhushållning och naturnärings (/) främjas.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning .

3.

Lag

om ändring av 1 § lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 18 januari 1980 om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 334/1999, som följer:

1 §

Om inte något annat framgår av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller av lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) tillämpas denna lag också vid beviljande av sådana understöd för samhällenas vatten- och

avloppsåtgärder för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

4.

Lag

om ändring av 1 § lagen om förvaltningen av landsbygdsnäringsar i kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1991 om förvaltningen av landsbygdsnäringsar i kommunerna (1558/991) 1 §, sådan den lyder i lag 336/1999, som följer:

1 §

Varje kommun skall inom sitt område sköta verkställigheten av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999), lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) samt andra lagar, förordningsar och beslut som gäller landsbygdsnäringsar så som bestäms särskilt.

Kommunen skall ge handräckning och avge utlåtanden och redogörelser till jord- och

skogsbruksministeriet, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, arbeidskrafts- och näringscentralen och andra statliga myndigheter i ärenden som hör samman med landsbygdsnäringsarna samt renhushållningen och naturnäringsarna.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

5.

Lag**om ändring av 2 § lagen om företagsstöd**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 10 december 1993 om företagsstöd (1136/1993) 2 § 3 mom., sådant det lyder i lag 337/1999, som följer:

2 §

renhushållning och naturnäringsar (/) kan inte beviljas stöd enligt denna lag.

Ett projekt som beviljats bidrag enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om finansiering av

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

6.

Lag**om ändring av 1 § aravalagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i aravalagen av den 17 december 1993 (1189/1993) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 338/1999, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) eller med stöd av någon annan lag.

Med stöd av denna lag beviljas inte lån för sådana bostäder för vilka lån eller räntestöd kan beviljas ur gårdsbrukets utvecklingsfond

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

7.

Lag**om ändring av 1 § lagen om räntestöd för ägarbostadslån**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 17 december 1993 om räntestöd för ägarbostadslån (1204/1993) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 339/1999, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) eller någon annan lag.

Denna lag gäller inte ägarbostäder för vilka lån eller räntestöd kan beviljas av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond enligt lagen

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

8.

Lag**om ändring av 14 § lagen om överlåtelseskatt**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 november 1996 om överlåtelseskatt (931/1996) 14 §, sådan den lyder i lag 343/1999, som följer:

14 §

Vissa överlåtelser enligt landsbygdsnäringslagstiftningen

Skatt betalas inte, om

1) överlåtare är staten och överlåtelser sker för ändamål som avses i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966), lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) eller skollagen (253/1995),

2) förvärvaren för förvärv av fastigheten eller en del därav har beviljats lån enligt någon av de lagar som avses i 1 punkten eller enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/), eller

3) på förvärvaren har överförs ansvaret för lån som avses i 2 punkten eller lån enligt den lagstiftning som föregick de lagar som

nämns i 1 eller 2 punkten och motsvarade dessa, förutsatt att förvärvaren kunde ha beviljats lån enligt de lagar som nämns i 1 eller 2 punkten.

Skattefrihet förutsätter ett intyg av arbetskrafts- och näringscentralen över att överlåtelser sker för ett ändamål som avses i 1 mom. 1 punkten eller att förvärvaren har beviljats ett lån som avses i 1 mom. 2 punkten eller att på honom har överförs ansvaret för lån som avses i 1 mom. 3 punkten.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Denna lag tillämpas på överlåtelser enligt 14 § 1 mom. 1 punkten som skett efter ikraftträdandet samt på överlåtelser med stöd av vilka lån enligt 2 punkten har beviljats eller lån enligt 3 punkten har överförs efter att denna lag har trätt i kraft.

9.

Lag

om ändring av 7 § lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 januari 1938 om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion (23/1938) 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 331/1999, som följer:

7 §

Används en inlöst fastighet eller del därav för ändamål som nämns i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond, kan den tilldelas fastighetens före ägare eller dennes make eller makarnas eller endera makens i 2 kap. ärvdabalken (40/1965) avsedda släktingar, adoptivbarn eller fosterbarn eller en sådan persons make, även om förutsättningar enligt 5 § lagen om finansiering av landsbygdsnä-

ringar (329/1999) eller enligt 5 § lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsringar (/) eller förutsättningar som föreskrivits med stöd av dessa lager inte föreligger. En inlöst fastighet eller en del därav kan även ges två eller flera personer gemensamt.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

10.

Lag

om ändring av 34 § renskötsellagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i renskötsellagen av den 14 september 1990 (848/1990) 34 § 1 mom. som följer:

34 §

Skada som ersätts

Skador som renar har orsakat jord- och skogsbruket eller på områden som avses i 31 § 1 mom. skall ersättas den skadelidande. Skadestånd betalas likväl inte

1) till staten eller en kommun eller församling,

2) för skada som vållats av att lav och gräs på skogsmarker blivit nedtrampade eller uppätta eller då blad och barr på andra buskar eller träd än de som växer på busk- och

trädplantor på skogsföryngringsytor blivit skadade,

3) för skada som uppkommit på mark som har överlåtits eller utarrenderats inom det område som avses i 2 § 2 mom. eller på en renskötsellägenhet som avses i lagen om renskötsellägenheter (590/1969) eller

4) till lägenhetsägare som avses i 3 § 1 mom. lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsringar (/).

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

11.

Lag**om ändring av 8 och 13 § skoltlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i skoltlagen av den 24 februari 1995 (253/1995) 8 § 1 mom. och 13 § som följer:

8 §*Vissa stödåtgärder enligt annan lagstiftning*

Renbeteslag inom skoltområdet får stöd enligt lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (/). I övrigt beviljas skoltar som avses i 4 § förmåner som motsvarar i lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar avsedda förmåner enligt denna lag.

— — — — —

13 §*Servicestöd*

Av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel kan bidrag beviljas för projekt genom vilka kultur- och informationsservice och annan service inom skoltområdet utvecklas och upprätthålls.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 14 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Jord- och skogsbruksminister *Kalevi Hemilä*

2.

Lag**om ändring av 2 och 3 § lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 16 december 1966 om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966) 2 § och 3 § 3 mom., sådana de lyder i lag 330/1999, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Gårdsbrukets utvecklingsfond bildas av de medel som tillhört kolonisationsfonden, de medel som inflyter genom fondens verksamhet eller som donerats, de medel som genom statsbudgeten överförs till fonden samt de medel som med stöd av 8 § 3 mom. lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) intäktsförs till fonden som en delfinansiering av det stöd som finansieras med fondens medel.

3 §

Medlen i gårdsbrukets utvecklingsfond skall användas så att syftena enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar främjas.

Föreslagen lydelse

2 §

Gårdsbrukets utvecklingsfond bildas av de medel som tillhört kolonisationsfonden, de medel som inflyter genom fondens verksamhet eller som donerats, de medel som genom statsbudgeten överförs till fonden samt de medel som med stöd av 8 § 3 mom. lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) och 8 § 2 mom. lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) intäktsförs till fonden som en delfinansiering av det stöd som finansieras med fondens medel.

Medlen i gårdsbrukets utvecklingsfond skall användas så att syftena enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) och lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) främjas.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

3.

Lag

om ändring av 1 § lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 18 januari 1980 om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 334/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Om inte något annat framgår av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) tillämpas denna lag också vid beviljande av sådana understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder.

Om inte något annat framgår av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller av lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) tillämpas denna lag också vid beviljande av sådana understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder för vilkas finansiering stöd erhålls från Europeiska gemenskapens strukturfonder.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

4.

Lag

om ändring av 1 § lagen om förvaltningen av landsbygdsnäringsar i kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 1991 om förvaltningen av landsbygdsnäringsar i kommunerna (1558/991) 1 §, sådan den lyder i lag 336/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Varje kommun skall inom sitt område sköta verkställigheten av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) samt av andra lagar, förordningar och beslut som gäller landsbygdsnäringsar så som bestäms särskilt.

1 §

Varje kommun skall inom sitt område sköta verkställigheten av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999), lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) samt andra lagar, förordningar och beslut som gäller landsbygdsnäringsar så som bestäms särskilt.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Kommunen skall ge handräckning och avge utlåtanden och redogörelser till jord- och skogsbruksministeriet, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, arbeidskrafts- och näringscentralen och andra statliga myndigheter i ärenden som hör samman med landsbygdsnäringarna.

Kommunen skall ge handräckning och avge utlåtanden och redogörelser till jord- och skogsbruksministeriet, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, arbeidskrafts- och näringscentralen och andra statliga myndigheter i ärenden som hör samman med landsbygdsnäringarna samt renhushållningen och naturnäringarna.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

5.

Lag**om ändring av 2 § lagen om företagsstöd**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 10 december 1993 om företagsstöd (1136/1993) 2 § 3 mom., sådant det lyder i lag 337/1999, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Ett projekt som beviljats bidrag enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) kan inte beviljas stöd enligt denna lag.

Ett projekt som beviljats bidrag enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (/) kan inte beviljas stöd enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

6.

Lag**om ändring av 1 § aravalagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i aravalagen av den 17 december 1993 (1189/1993) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 338/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §*Tillämpningsområde*

Med stöd av denna lag beviljas inte lån för sådana bostäder för vilka lån eller räntestöd kan beviljas ur gårdsbrukets utvecklingsfond enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) eller med stöd av någon annan lag.

Med stöd av denna lag beviljas inte lån för sådana bostäder för vilka lån eller räntestöd kan beviljas ur gårdsbrukets utvecklingsfond enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (/) eller med stöd av någon annan lag.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

7.

Lag**om ändring av 1 § lagen om räntestöd för ägarbostadslån**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 17 december 1993 om räntestöd för ägarbostadslån (1204/1993) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 339/1999, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Tillämpningsområde

 Denna lag gäller inte ägarbostäder för vilka lån eller räntestöd kan beviljas av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond enligt lagen om finansiering av landsbygdsnärningar (329/1999) eller någon annan lag.

 Denna lag gäller inte ägarbostäder för vilka lån eller räntestöd kan beviljas av medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond enligt lagen om finansiering av landsbygdsnärningar (329/1999), lagen om finansiering av renhushållning och naturnärningar (/) eller någon annan lag.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

8.

Lag**om ändring av 14 § lagen om överlåtelseskatt**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 november 1996 om överlåtelseskatt (931/1996) 14 §, sådan den lyder i lag 343/1999, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

14 §

14 §

*Vissa överlåtelser enligt
 landsbygdsnäringslagstiftningen*

*Vissa överlåtelser enligt landsbygdsnärings-
 lagstiftningen*

Skatt betalas inte, om
 1) överlåtaren är staten och överlåtelsen

Skatt betalas inte, om
 1) överlåtaren är staten och överlåtelsen

Gällande lydelse

sker för ändamål som avses i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966), renhushållningslagen (161/1990), naturnäringslagen (610/1984) eller skoltlagen (253/1995),

2) förvärvaren för förvärv av fastigheten eller en del därav har beviljats lån enligt någon av de lagar som avses i 1 punkten eller enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999), eller

3) på förvärvaren har överförts ansvaret för lån som avses i 2 punkten eller lån eller försäljningsprisfordringar enligt den lagstiftning som föregick de lagar som nämns i 1 eller 2 punkten och motsvarade dessa, förutsatt att förvärvaren kunde ha beviljats lån enligt de lagar som nämns i 1 eller 2 punkten.

Skattefrihet förutsätter ett intyg av arbetskrafts- och näringscentralen över att överlåtelserna sker för ett ändamål som avses i 1 mom. 1 punkten eller att förvärvaren har beviljats ett lån som avses i 1 mom. 2 punkten eller att på honom har överförts ansvaret för lån som avses i 1 mom. 3 punkten.

Föreslagen lydelse

sker för ändamål som avses i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966), lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/) eller skoltlagen (253/1995),

2) förvärvaren för förvärv av fastigheten eller en del därav har beviljats lån enligt någon av de lagar som avses i 1 punkten eller enligt lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (/), eller

3) på förvärvaren har överförts ansvaret för lån som avses i 2 punkten eller lån enligt den lagstiftning som föregick de lagar som nämns i 1 eller 2 punkten och motsvarade dessa, förutsatt att förvärvaren kunde ha beviljats lån enligt de lagar som nämns i 1 eller 2 punkten.

Skattefrihet förutsätter ett intyg av arbetskrafts- och näringscentralen över att överlåtelserna sker för ett ändamål som avses i 1 mom. 1 punkten eller att förvärvaren har beviljats ett lån som avses i 1 mom. 2 punkten eller att på honom har överförts ansvaret för lån som avses i 1 mom. 3 punkten.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Denna lag tillämpas på överlåtelser enligt 14 § 1 punkten som skett efter ikraftträdandet samt på överlåtelser med stöd av vilka lån enligt 2 punkten har beviljats eller lån enligt 3 punkten har överförts efter att denna lag har trätt i kraft.

9.

Lag

om ändring av 7 § lagen om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 januari 1938 om inlösen till staten av fastigheter, som skola säljas på exekutiv auktion (23/1938) 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 331/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Används en inlöst fastighet eller del därav för ändamål som nämns i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond, kan den tilldelas fastighetens förre ägare eller dennes make eller makarnas eller endera makens i 2 kap. ärvdabalken (40/1965) avsedda släktingar, adoptivbarn eller fosterbarn eller en sådan persons make, även om förutsättningar enligt 5 § lagen om finansiering av landsbygdsnärings (329/1999) eller förutsättningar som föreskrivits med stöd av den inte föreligger. En inlöst fastighet eller en del därav kan även ges två eller flera personer gemensamt.

Används en inlöst fastighet eller del därav för ändamål som nämns i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond, kan den tilldelas fastighetens förre ägare eller dennes make eller makarnas eller endera makens i 2 kap. ärvdabalken (40/1965) avsedda släktingar, adoptivbarn eller fosterbarn eller en sådan persons make, även om förutsättningar enligt 5 § lagen om finansiering av landsbygdsnärings (329/1999) eller enligt 5 § lagen om finansiering av renhushållning och naturnärings (/) eller förutsättningar som föreskrivits med stöd av dessa lagar inte föreligger. En inlöst fastighet eller en del därav kan även ges två eller flera personer gemensamt.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

10.

Lag

om ändring av 34 § renskötsellagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i renskötsellagen av den 14 september 1990 (848/1990) 34 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

Skada som ersätts

Skador som renar har orsakat jord- och skogsbruket eller på områden som avses i 31 § 1 mom. skall ersättas den skadelidande. Skadestånd betalas likväl inte

1) till staten eller en kommun eller församling,

2) för skada som vållats av att lav och gräs på skogsmarker blivit nedtrampade eller uppättna eller då bland och barr på andra buskar eller träd än de som växer på busk- och trädplantor på skogsföryngringsytor blivit skadade, eller

3) för skada som uppkommit på mark som har överlåtits eller utarrenderats inom det område som avses i 2 § 2 mom., på en renskötsellägenhet som avses i lagen om renskötsellägenheter (590/69) eller på en i naturnäringslagen (610/84) angiven naturnäringslägenhet eller motsvarande lägenhet som bildats genom tilldelande av tillskottsområde.

34 §

Skada som ersätts

Skador som renar har orsakat jord- och skogsbruket eller på områden som avses i 31 § 1 mom. skall ersättas den skadelidande. Skadestånd betalas likväl inte

1) till staten eller en kommun eller församling,

2) för skada som vållats av att lav och gräs på skogsmarker blivit nedtrampade eller uppättna eller då blad och barr på andra buskar eller träd än de som växer på busk- och trädplantor på skogsföryngringsytor blivit skadade,

3) för skada som uppkommit på mark som har överlåtits eller utarrenderats inom det område som avses i 2 § 2 mom. eller på en renskötsellägenhet som avses i lagen om renskötsellägenheter (590/1969) eller

4) till lägenhetsägare som avses i 3 § 1 mom. lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (/).

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

11.

Lag**om ändring av 8 och 13 § skoltlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i skoltlagen av den 24 februari 1995 (253/1995) 8 § 1 mom. och 13 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 §

8 §

*Vissa stödåtgärder enligt annan lagstiftning**Vissa stödåtgärder enligt annan lagstiftning*

Renbeteslag inom skoltområdet får stöd enligt renhushållningslagen (161/90). I övrigt beviljas skoltar som avses i 4 § förmåner som motsvarar i renhushållningslagen och naturnäringslagen (610/84) avsedda förmåner enligt denna lag.

Renbeteslag inom skoltområdet får stöd enligt lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar (1). I övrigt beviljas skoltar som avses i 4 § förmåner som motsvarar i lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringslagar avsedda förmåner enligt denna lag.

13 §

13 §

*Servicestöd**Servicestöd*

Landsbygdsnäringsdistriktet kan av medel som anvisats i statsbudgeten bevilja bidrag för projekt genom vilka kultur- och informationsservice och annan service inom skoltområdet utvecklas och upprätthålls.

Arbetskrafts- och näringscentralen kan med medel ur gårdsbrukets utvecklingsfond bevilja bidrag för projekt genom vilka kultur- och informationsservice och annan service inom skoltområdet utvecklas och upprätthålls.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

